

บทที่ 4

กฎหมายไทยที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดทางแพ่ง การเยียวยาความเสียหาย และผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสำรวจความคิดเห็น

เนื่องจากกฎหมายว่าด้วยพลังงานปรมาณูเพื่อสันติที่มีผลบังคับใช้ในปัจจุบันเป็นกฎหมายที่มีวัตถุประสงค์เพื่อควบคุม กำกับดูแลการใช้ประโยชน์จากวัสดุนิวเคลียร์และวัสดุกัมมันตรังสี แต่ไม่มีบทบัญญัติที่กำหนดหลักการความรับผิดทางแพ่งและมาตรการเยียวยาความเสียหายให้แก่ผู้เสียหายแต่อย่างใด

ดังนั้น หากเกิดกรณีความเสียหายอันเกิดจากนิวเคลียร์หรือรังสี จึงต้องนำกฎหมายฉบับอื่นที่มีบทบัญญัติเกี่ยวกับความรับผิดทางแพ่งและการเยียวยาความเสียหายซึ่งมีผลบังคับใช้ในปัจจุบันมาปรับใช้ จึงมีความจำเป็นต้องศึกษากฎหมายไทยที่เกี่ยวข้องกับกรณีความเสียหายอันเกิดจากนิวเคลียร์หรือรังสี ทั้งนี้ ในส่วนนี้นอกจากผู้เขียนจะดำเนินการวิจัยโดยวิธีการวิจัยเอกสารแล้ว ผู้เขียนดำเนินการวิจัย โดยวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ โดยการสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับความรับผิดทางแพ่งเพื่อเยียวยาความเสียหายอันเกิดจากนิวเคลียร์หรือรังสีด้วย

4.1 กฎหมายไทยที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดทางแพ่งและการเยียวยาความเสียหาย

บทบัญญัติของกฎหมายไทยที่มีผลใช้บังคับอยู่ในปัจจุบันและมีบทบัญญัติเกี่ยวกับวัสดุนิวเคลียร์และวัสดุกัมมันตรังสี ความรับผิดทางแพ่งและการเยียวยาความเสียหายที่สามารถนำมาปรับใช้กับกรณีความเสียหายอันเกิดจากนิวเคลียร์หรือรังสีนั้นมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องจำนวน 4 ฉบับ ได้แก่ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พระราชบัญญัติพลังงานปรมาณูเพื่อสันติ พ.ศ. 2504 และ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2508 พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 และพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535

4.1.1 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

บทบัญญัติของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ที่สามารถนำมาปรับใช้กับกรณีความเสียหายอันเกิดจากนิวเคลียร์หรือรังสี มีดังต่อไปนี้

1) ความรับผิดทางละเมิด

(1) ความรับผิดทางละเมิดทั่วไป

หลักทั่วไปของความรับผิดทางละเมิด คือ มาตรา 420 บัญญัติว่า “ผู้ใดจงใจหรือประมาทเลินเล่อ ทำต่อบุคคลอื่นโดยผิดกฎหมายให้เขาเสียหายถึงแก่ชีวิตก็ดี แก่ร่างกายก็ดี อนามัยก็ดี เสรีภาพก็ดี ทรัพย์สินหรือสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใดก็ดี ท่านว่าผู้นั้นทำละเมิดจำต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อการนั้น”

มาตรา 420 นี้ ตั้งอยู่บนพื้นฐานความคิดเรื่อง “ความรับผิดชอบที่ตั้งขึ้นอยู่บนพื้นฐานความผิด” (liability based on fault) ดังนั้น บุคคลที่จะรับผิดทางละเมิดตามมาตรา 420 นี้ได้ จะต้องกระทำความผิดไม่ว่าจะโดยจงใจ (Dolus) หรือประมาทเลินเล่อ (Culpa)

ศาสตราจารย์จิติ ดิงศภัทัย ได้อธิบายความหมายของคำว่า “จงใจ” หมายถึง กระทำโดยรู้สำนึกถึงผลเสียหายที่จะเกิดจากการกระทำของตน ถ้ารู้ว่าการกระทำนั้นจะเกิดผลเสียหายแก่เขาแล้ว ถือว่าเป็นการจงใจ ส่วนผลเสียหายนั้นจะเกิดขึ้นมากน้อยเพียงใดไม่สำคัญ แม้ผลเสียหายจะเกิดขึ้นมากกว่าที่เข้าใจ ถ้าได้ทำโดยที่เข้าใจว่าจะมีผลเสียหายอยู่บ้างแล้ว แม้จะเล็กน้อยเพียงใดก็เป็นการกระทำความเสียหายโดยจงใจอยู่นั่นเอง¹ สำหรับการวินิจฉัยว่าจำเลยกระทำโดยประมาทเลินเล่อหรือไม่นั้น มีความยากกว่าการวินิจฉัยว่าจำเลยกระทำโดยจงใจหรือไม่ เนื่องจากการวินิจฉัยว่ากระทำโดยประมาทหรือไม่นั้น ต้องคำนึงหลายๆ ปัจจัย ทั้งปัจจัยภายในตัวผู้กระทำและปัจจัยภายนอกผู้กระทำ นอกจากนี้แล้ว ในทางทฤษฎีมีคำอธิบายในเรื่องนี้แตกต่างกันด้วย คือ การวินิจฉัยการกระทำของจำเลยแบบ in concreto และ in abstract to²

โดยการวินิจฉัยความผิดแบบ in concreto นี้จะต้องนำสภาพจิตใจของผู้กระทำมาพิจารณาด้วยว่าเขาควรจะประพฤตินั้นหรือไม่ หากศาลพิจารณาแล้วเห็นว่าจำเลยจำต้องกระทำเช่นนั้นจึงจะถือว่าจำเลยกระทำโดยประมาทเลินเล่อ

ส่วนการวินิจฉัยแบบ in abstract to นั้นมิได้คำนึงถึงสภาพจิตใจของผู้กระทำละเมิด แต่ศาลจะสมมติบุคคลขึ้นมาซึ่งเป็นวิญญูชนขึ้นมาเปรียบเทียบกับจำเลยว่า “หากวิญญูชนหรือบุคคลโดยปกติทั่วไปแล้วตกอยู่ในฐานะเดียวกับจำเลย” โดยคำนึงถึงวิสัย คือ สภาพภายในตัวผู้กระทำว่าผู้กระทำเป็นบุคคลใด เป็นบุคคลธรรมดา หรือเป็นบุคคลที่มีความรู้ประสบการณ์ที่ได้รับ การอบรมในเรื่องนั้นๆ

สำหรับบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานโรงไฟฟ้านิวเคลียร์นั้น ระดับของการใช้ระมัดระวังจะต้องสูงกว่าคนปกติทั่วไป เนื่องจากจะต้องได้รับการอบรมฝึกฝนมาด้านนี้ โดยเฉพาะ ซึ่งจะต้องเปรียบเทียบจากช่างเทคนิคหรือเจ้าหน้าที่ผู้เชี่ยวชาญในระดับมาตรฐานสากล

¹ จิติ ดิงศภัทัย. (2526). คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 2 ว่าด้วยมูลแห่งหนี้.

หน้า 178.

² จิต เศรษฐบุตร. เล่มเดิม. หน้า 263.

อีกด้วย ซึ่งระดับของการใช้ความระมัดระวังควบคุมดูแลขณะปฏิบัติงานนั้น อาจถูกกำหนดโดยทบวงการพลังงานปรมาณูระหว่างประเทศ (International Atomic Energy Agency: IAEA) มิให้วัดจากกฎระเบียบหรือข้อบังคับตามกฎหมายภายในอย่างเดียว

นอกจากนี้ คณะกรรมการพลังงานปรมาณูเพื่อสันติประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาต่างๆ มากมายมีอำนาจหน้าที่หนึ่งที่มีความสำคัญ คือ การวางระเบียบควบคุมและดำเนินกิจการให้เป็นไปตามข้อกำหนด หรือเงื่อนไขในใบอนุญาตและกำหนดมาตรฐานต่างๆ อันพึงใช้โดยเฉพาะเกี่ยวกับพลังงานปรมาณู โดยเฉพาะมาตรฐานความปลอดภัย ซึ่งคณะกรรมการพลังงานปรมาณูเพื่อสันติต้องคำนึงถึงระเบียบข้อบังคับที่ตราโดยทบวงการพลังงานปรมาณูระหว่างประเทศด้วย หากกฎระเบียบในด้านความปลอดภัยหรือการเยียวยาความเสียหายต่ำกว่ามาตรฐานระดับสากลแล้ว อาจถูกพิจารณาได้ว่ากระทำการไปโดยประมาทเลินเล่อ เนื่องจากในฐานะที่เป็นผู้เชี่ยวชาญในเรื่องนี้โดยตรงจึงจะให้ความระมัดระวังอย่างปกติธรรมดาไม่ได้

(2) ความรับผิดในทรัพย์สินอันตราย

ขอบเขตของความรับผิดในทรัพย์สินอันตรายถูกบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 437 สามารถแบ่งออกเป็น 2 กรณี คือ

ก. ความรับผิดในยานพาหนะอันเดินด้วยกำลังเครื่องจักรกล ตามมาตรา 437 วรรคแรก

กล่าวคือ ความเสียหายในกรณีนี้มีลักษณะของการชนกัน กระแทกกันหรือ วัสดุสิ่งของที่บรรทุกหรืออยู่ในตำแหน่งที่สูง เช่น คาน บันจั้น เสาเข็ม ฯลฯ ตกหล่นทำให้ผู้อื่นหรือทรัพย์สินเสียหาย อันต่างจากความเสียหายที่เกิดจากสารกัมมันตรังสีซึ่งมักมีลักษณะของการรั่วไหลหรือการระเบิดแล้วมีการแพร่กระจายของสารกัมมันตรังสี โดยที่อาจมิได้มียานพาหนะเข้ามาเกี่ยวข้องแต่ประการใด โดยเฉพาะในกรณีของโรงไฟฟ้านิวเคลียร์ หรือถึงแม้ว่ายานพาหนะขับเคลื่อนด้วยพลังงานนิวเคลียร์และเกิดอุบัติเหตุชนกันก็ตาม เช่น เรือที่ขับเคลื่อนด้วยพลังงานนิวเคลียร์ ต้องแยกเป็น 2 กรณี คือ กรณีที่เกิดความเสียหายจากการชนกัน กับกรณีที่ความเสียหายเกิดจากการรั่วไหลหรือแพร่กระจายของสารกัมมันตรังสี ซึ่งกรณีหลังนี้อยู่ภายใต้มาตรา 437 วรรคสอง คือ ความเสียหายอันเกิดจากทรัพย์สินอันตรายแต่เป็นทรัพย์สินอันตรายโดยอาการกลไกของทรัพย์สินนั้น เช่น เครื่องจักรกลหรือเครื่องยนต์นั้นใช้พลังงานนิวเคลียร์เป็นพลังงานขับเคลื่อน เป็นต้น

ข. ความรับผิดในทรัพย์สินอันตราย ตามมาตรา 437 วรรคสอง

- ขอบเขตของความรับผิดในกรณีนี้แบ่งประเภทของทรัพย์สินอันตรายออกเป็น 3 ประเภท ดังต่อไปนี้

1. ทรัพย์สินอันตรายโดยสภาพ

นักกฎหมายหลายท่านได้อธิบายความหมายของ “ทรัพย์สินอันตรายโดยสภาพ” ว่าหมายถึงทรัพย์สินที่มีลักษณะที่บอกได้ว่าเป็นทรัพย์สินอันตรายได้ในตัวทรัพย์สินนั้นเอง เช่น น้ำกรด นอกจากนี้ศาลฎีกายังเคยวินิจฉัยด้วยว่าทรัพย์สินเหล่านี้ เช่น ดินปืน น้ำมันเบนซิน เป็นทรัพย์สินอันตรายโดยสภาพ และรวมถึงกระแสไฟฟ้า ก๊าซบรรจุถัง

2. ทรัพย์สินอันตรายโดยความมุ่งหมายที่จะใช้

“ทรัพย์สินอันตรายโดยความมุ่งหมายที่จะใช้” หมายถึง ทรัพย์สินที่โดยสภาพอาจไม่เป็นอันตราย แต่การกระทำของคนทำให้เป็นของสิ่งนั้นเป็นของที่มีอันตรายได้เมื่อใช้ เช่น อาวุธปืน มีดดาบ เหล็กฉาก พลุ บั้งไฟ

3. ทรัพย์สินอันตรายโดยอาการกลไกแห่งทรัพย์สินนั้น

“ทรัพย์สินอันตรายโดยอาการกลไกแห่งทรัพย์สิน” หมายถึง ทรัพย์สินที่มีเครื่องจักรกลเป็นตัวสำคัญในการทำงานและต้องมีการเคลื่อนไหวเอง เครื่องจักรไม่ได้ปิดเครื่องหรือหยุดนิ่งอยู่กับที่ โดยการทำงานของเครื่องจักรนั้นไม่จำเป็นว่าจะอาศัยเชื้อเพลิงประเภทใด เช่น ฟัน น้ำมัน ก๊าซ ถ่านหิน ปรมาณู ฯลฯ

เมื่อพิจารณาถึงลักษณะทรัพย์สินอันตรายทั้ง 3 ประเภทแล้ว จะเห็นได้ว่า สารกัมมันตรังสีหรือกากนิวเคลียร์เป็นทรัพย์สินอันตรายโดยสภาพ เนื่องจากเป็นทรัพย์สินที่อาจก่อให้เกิดอันตรายได้โดยตัวของมันเอง ไม่ว่าจะโดยการสัมผัสโดยตรง การสูดดมหรือการได้รับปริมาณของสารกัมมันตรังสีโดยทางอื่น โดยที่ไม่จำเป็นต้องมีการกระทำของคนเข้ามาเกี่ยวข้อง และความเสียหายที่เกิดจากการใช้เทคโนโลยีนิวเคลียร์หรือวัสดุกัมมันตรังสีนั้นเป็นความเสียหายที่เกิดจากลักษณะของทรัพย์สินอันตราย มิใช่เกิดจากยานพาหนะอันเดินด้วยกำลังเครื่องจักรกล ซึ่งโดยปกติแล้วความรับผิดชอบเกิดจากยานพาหนะอันเดินด้วยกำลังเครื่องจักรกลนั้นต้องเป็นยานพาหนะที่ถูกใช้ตามวัตถุประสงค์ของยานพาหนะ คือ ใช้ในงานขนส่งคน สัตว์ สิ่งของไปยังที่ต่างๆ

- ลักษณะความรับผิด

มาตรา 437 วรรคสอง แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เป็นความรับผิดโดยเคร่งครัด (Strict liability) หรือหลักความรับผิดชอบโดยไม่มี ความผิด (Responsabilite sans faute) ซึ่งหากต้องพิจารณาองค์ประกอบเรื่องความผิดของผู้กระทำไม่ กล่าวคือ แม้ว่าจะทำลงไปโดยไม่เจตนาหรือประมาทเลินเล่อก็ตาม จำเลยยังคงต้องรับผิดชอบอยู่ดี

เหตุผลที่กฎหมายบัญญัติให้จำเลยต้องรับผิดโดยเคร่งครัด เนื่องจากว่าทรัพย์สินตามมาตรา 437 วรรคสองนี้มีไว้เป็นทรัพย์สินปกติทั่วไปแต่เป็นทรัพย์สินอันตราย ซึ่งย่อมก่อให้เกิดความเสียหายได้ง่ายกว่าทรัพย์สินธรรมดาทั่วไป ฉะนั้น หากจะให้อยู่ในระบบแห่งความรับผิด

เดียวกันกับกรณีทรัพย์สินทุกตัวไป คือ ความรับผิดที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานความผิด (Liability based on fault) ก็จะไม่เป็นธรรมอย่างยิ่งแก่บุคคลอื่น

นักกฎหมายบางท่านกล่าวว่า “การกำหนดตัวทรัพย์สินอันตรายแยกออกจากหากจากทรัพย์สินทั่วไป ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มีจุดประสงค์เด่นชัดที่จะให้ความรับผิดเนื่องจากทรัพย์สินอันตรายเป็นความรับผิดโดยเคร่งครัด (Strict liability) โดยไม่จำเป็นต้องคำนึงถึงสาระสำคัญของละเมิดทั่วไป คือ เจตนาหรือประมาทเลินเล่อในการควบคุมทรัพย์สินของจำเลยแต่อย่างใด” ฉะนั้น เมื่อโจทก์ไม่มีภาระการพิสูจน์ความผิดของจำเลย โจทก์ย่อมจะได้รับความคุ้มครองเยียวยาความเสียหายได้อย่างครอบคลุม รวดเร็วและเป็นธรรมมากขึ้น จำเลยจะมีข้อต่อสู้เพื่อให้หลุดพ้นจากความรับผิดได้เพียงสองกรณี คือ เหตุสุดวิสัยและความผิดของผู้เสียหาย จึงเท่ากับว่าเป็นการให้หลักประกันให้แก่โจทก์มากขึ้นว่า เมื่อตนเองได้รับความเสียหายแล้วจะได้รับการชดเชยค่าสินไหมทดแทนอย่างแน่นอน

- บุคคลที่จะต้องรับผิด

บุคคลที่จะต้องรับผิดตามมาตรา 437 วรรคสอง แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ คือ บุคคลผู้มีไว้ในครอบครองของตน อย่างไรก็ตาม เกิดปัญหาข้อกฎหมายตามมาอีกว่า บุคคลผู้มีไว้ในครอบครองของตนนั้นหมายถึงบุคคลใด เนื่องจากนักกฎหมายยังมีความเห็นไม่ลงรอยกันอยู่ ซึ่งแบ่งเป็นสองแนวความคิด ดังนี้

แนวความคิดแรก เห็นว่า บุคคลผู้มีไว้ในครอบครองของตนนั้น หมายถึง ผู้ครอบครองที่มีสิทธิครอบครองตามมาตรา 1367 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งผู้ครอบครองจะต้องมีองค์ประกอบสองประการจึงจะได้สิทธิครอบครอง คือ มีการยึดถือทรัพย์สิน และมีเจตนาที่จะยึดถือเพื่อตน

แนวความคิดที่สอง เป็นแนวที่ศาลไทยยึดถือมาโดยตลอดและนักกฎหมายบางท่านว่า บุคคลผู้มีไว้ในครอบครองของตนนั้น หมายถึง ผู้ครอบครองตามความเป็นจริง ซึ่งหมายความว่าต้องเป็นผู้ยึดถือหรือครอบครองทรัพย์สินอันตราย ขณะที่เกิดความเสียหายขึ้นโดยไม่ต้องคำนึงว่าบุคคลนั้นจะมีสิทธิครอบครองหรือไม่ เพราะฉะนั้นแม้ผู้ที่มีสิทธิครอบครอง เช่น เจ้าของหรือผู้เช่าหรือผู้ยืมไม่ได้ทำการครอบครองทรัพย์สินอันตรายขณะเกิดความเสียหายแล้ว บุคคลที่วามานี้ไม่ต้องรับผิดตามมาตรา 437 วรรคสอง

และหากปรากฏว่า ผู้ครอบครองตามความเป็นจริงกับผู้ที่มีสิทธิครอบครองเป็นคนละคนกัน ทำให้เกิดปัญหาว่าบุคคลใดจะเป็นผู้รับผิดชอบระหว่างผู้ที่มีสิทธิครอบครองกับบุคคลที่ครอบครองตามความเป็นจริง ในประเด็นนี้ “บุคคลผู้มีไว้ในครอบครองทรัพย์สินอันตรายตามความเป็นจริง ขณะเกิดความเสียหาย มิใช่ผู้ที่มีสิทธิครอบครอง ตามมาตรา 1367 แห่งประมวลกฎหมาย

แพ่งและพาณิชย์” เนื่องจากบุคคลที่ครอบครองทรัพย์สินอันตราตามมาตรา 437 วรรคสองนั้น ไม่มีความจำเป็นถึงกับต้องยึดถือทรัพย์สินตราเพื่อประโยชน์ของตนเอง เพียงแต่ครอบครองทรัพย์สินตราไม่ว่าจะอยู่ในฐานะใดก็ตาม ก็ต้องรับผิดชอบโดยเคร่งครัด

ผู้เขียนมีความเห็นว่า เมื่อวัตถุประสงค์ของมาตรา 437 วรรคสอง แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ไม่ต้องการวินิจฉัยเรื่องความผิดของผู้กระทำ กล่าวคือ มีการจงใจหรือประมาทเลินเล่อหรือไม่ ดังนั้น การครอบครองทรัพย์สินตราเข้ามาซึ่งหน้าที่ในการควบคุมดูแลและใช้ความระมัดระวังมิให้ทรัพย์สินตรานั้นไปทำความเสียหายแก่ผู้อื่น นอกจากนี้แล้ว หากกฎหมายประสงค์ให้ผู้มีสิทธิครอบครองเป็นผู้รับผิดชอบ คงมีการบัญญัติว่า “ผู้มีสิทธิครอบครอง” แต่มาตรา 437 วรรคสอง ใช้คำว่า “บุคคลผู้มีไว้ในครอบครอง” ซึ่งหมายถึงองค์ประกอบภายนอกอย่างเดียว คือ การครอบครอง ไม่คำนึงถึงองค์ประกอบภายในว่ามีเจตนายึดถือเพื่อตนด้วยหรือไม่

ดังนั้น จึงเห็นได้ว่า บุคคลที่ต้องรับผิดชอบตามมาตรา 437 วรรคสอง แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ จำกัดไว้เฉพาะผู้ครอบครองเท่านั้น ซึ่งต่างจากมาตรา 437 วรรคแรก แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ อันเป็นบทบัญญัติเกี่ยวกับความรับผิดชอบอันเกิดจากยานพาหนะอันเดินด้วยกำลังเครื่องจักรกล ซึ่งกฎหมายกำหนดผู้ต้องรับผิดชอบไว้สองประเภท คือ ผู้ครอบครองหรือผู้ควบคุมดูแล แต่คำว่า “ผู้ควบคุมดูแล” ไม่ปรากฏอยู่ในมาตรา 437 วรรคสอง แต่ประการใด ฉะนั้นจะตีความบุคคลที่จะต้องรับผิดชอบตามมาตรา 437 วรรคสอง ให้รวมถึง “ผู้ควบคุมดูแลทรัพย์สินตรา” ไม่ได้ จึงแสดงให้เห็นถึงช่องโหว่ของบทบัญญัติของกฎหมายมาตราดังกล่าว

(3) ความรับผิดชอบจากความเดือดร้อนรำคาญ

ก. แนวความคิดเกี่ยวกับความรับผิดชอบจากความเดือดร้อนรำคาญ

การก่อเหตุเดือดร้อนรำคาญ (Nuisance) เป็นการก่อกวนอันตราหรือก่อความเสียหายนี้มีที่มาจากแนวคิดของกฎหมายคอมมอนลอว์ มีหลักการสำคัญดังต่อไปนี้

- การก่อเหตุเดือดร้อนรำคาญตามระบบกฎหมายคอมมอนลอว์ ซึ่งมีประเทศอังกฤษเป็นแม่แบบ จะพิจารณาถึงการกล่าวอ้างสิทธิที่จะนำคดีมาสู่ศาลในคดีสิ่งแวดล้อมได้ต่อเมื่อการก่อเหตุเดือดร้อนหรือก่อกวนนั้นต้องเกิดขึ้นอย่างไม่ใช่กรณีปกติธรรมดา (ผิดไปจากการกระทำทั่วไป) หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งว่า การใช้สิทธิอันก่อเหตุขึ้นต้องผิดปกติไปจากที่ควรจะเป็นจึงจัดว่าเป็นการก่อเหตุเดือดร้อนรำคาญ

ในคดีที่ศาลจะพิจารณาให้ลักษณะที่ว่า “ผิดปกติไปจากการกระทำทั่วไป” นั้นมีหลักเกณฑ์พิจารณาจากการกระทำที่ไม่มีเหตุอันควรที่ก่อเกิดขึ้นเป็นสำคัญ โดยพิจารณาจากความรุนแรงและต่อเนื่องรวมถึงการก่อกวนที่ปราศจากเหตุอันสมควร ทั้งต้องส่งผลกระทบเป็นความ

เสียหายที่แสดงออกมาให้ปรากฏได้ทางกายภาพภายนอก หากผลกระทบดังกล่าวส่งผลกระทบต่อความเสียหายทางกายภาพภายนอก ถ้าเป็นความเสียหายด้านทรัพย์สินต้องก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่กระทบต่อการลดคุณค่าหรือประโยชน์ของการใช้ทรัพย์สินนั้นลง เช่น ทำให้เจ้าของที่ดินไม่สามารถใช้ประโยชน์ในที่ดินได้ หรือทำให้ที่ดินนั้นเสียไม่สามารถปลูกพืช แต่หากเป็นความเสียหายทางกายภาพต่อบุคคลต้องกระทบต่อสิทธิในการดำรงชีวิตขั้นพื้นฐานในชีวิต ร่างกาย สุขภาพ อนามัยของบุคคล ตามกฎหมายจารีตประเพณียังพิจารณาต่อไปถึงการก่อกวนที่เป็นเหตุเดือดร้อนรำคาญ แหล่งที่ตั้งของการก่อกวนหรือทำให้เกิดการแพร่กระจายหรือรั่วไหลออกมา การกระทำของผู้ก่อกวนไม่ใช่กรณีที่ภัยพิบัติมีอยู่ก่อนแล้วหรือภัยเกิดในที่อยู่อาศัยของผู้รับภัยอันเป็นการพิจารณาถึงสภาพแห่งที่ตั้ง อันเป็นมูลเหตุที่มาของการก่อกวนทางสิ่งแวดล้อมที่เป็นการแพร่กระจายของมลพิษ

- ข้อพิจารณาการนำคดีมาฟ้องศาลในระบบคอมมอนลอว์

สิทธิของผู้ฟ้องคดีสิ่งแวดล้อมเกี่ยวกับการก่อเหตุเดือดร้อนรำคาญหรือรบกวนขัดสิทธิจะเกิดขึ้นได้ต่อเมื่อเหตุดังกล่าวเข้าลักษณะผิดธรรมดาทั่วไป และปรากฏผลทางกายภาพ และผู้อ้างสิทธิต้องเป็นผู้มีส่วนได้เสียที่ได้รับผลกระทบต่อการก่อกวนนั้นโดยตรงจึงจะได้รับความคุ้มครอง

การพิจารณาความเป็นผู้เสียหายในคดีก่อเหตุเดือดร้อนรำคาญแบบนี้ได้ถูกโต้แย้งว่าไม่ควรจำกัดสิทธิผู้เสียหายโดยพิจารณาจากประโยชน์ส่วนได้เสียของความเป็นเจ้าของทรัพย์สินที่ตั้งอยู่อย่างเดียว แต่ควรพิจารณาที่สิทธิของผู้เสียหายถูกกระทบกระเทือนจากการก่อกวนของผู้ก่อกวนเป็นสำคัญ ทำให้แนวโน้มของคดีเปลี่ยนไปคุ้มครองที่สิทธิของผู้เสียหายกว้างขึ้นกว่าเดิม

- การเยียวยาสิทธิของผู้เสียหายในคดี

เดิมกฎหมายคอมมอนลอว์ของอังกฤษมองรูปแบบของการเยียวยาผู้เสียหายจากการใช้คำสั่งให้ผู้ก่อกวนระงับการกระทำที่เป็นการก่อกวนลงหรือออกคำสั่งให้ผู้ก่อกวนลดความรุนแรงโดยการป้องกันแก้ไขหรือละเว้นการกระทำมากกว่าการเยียวยาค่าเสียหายแก่ผู้รับภัย ต่อมาได้เกิดข้อโต้แย้งการมองความเสียหายของผู้รับภัยที่ต้องบาดเจ็บทุพพลภาพจากความเสียหายที่ไม่อาจเรียกคืนได้จากการก่อเหตุเดือดร้อนของผู้ก่อกวน จึงมีการโต้แย้งให้ศาลสูงหรือสภานิติบัญญัติพิจารณาการให้ผู้เสียหายได้รับการชดเชยค่าเสียหายควบคู่ไปกับการสั่งระงับการกระทำของผู้ก่อกวนและบุคคลที่แม้ไม่มีผลประโยชน์ส่วนได้เสียในที่ดินหรือทรัพย์สินที่ตั้งอยู่ แต่ได้รับความเดือดร้อนจากการก่อกวนก็จัดว่าเป็นผู้มีส่วนได้เสียที่สามารถนำคดีมาสู่ศาลได้

- ประเภทของการก่อเหตุเดือดร้อนรำคาญ แบ่งเป็น 2 ประเภท ได้แก่ การก่อเหตุเดือดร้อนรำคาญสาธารณะ และการก่อเหตุเดือดร้อนรำคาญส่วนบุคคล กล่าวคือ

1. การก่อเหตุเดือดร้อนรำคาญสาธารณะ (Public Nuisance)

การก่อเหตุเดือดร้อนรำคาญในที่สาธารณะอาจให้คำนิยามได้ว่าเป็นการรบกวนต่อสิทธิของสาธารณะชนโดยปราศจากเหตุผลอันสมควร ซึ่งนักกฎหมายตามหลักกฎหมายจารีตประเพณีในอดีตเห็นว่า ต้องมีความสัมพันธ์กับกฎหมายอาญา กล่าวคือ ถ้าก่อเหตุเดือดร้อนรำคาญในที่สาธารณะจะต้องรับผิดชอบในทางอาญาด้วย แต่ปัจจุบันแนวคิดนี้เปลี่ยนไป เนื่องจากการจะตัดสินว่าการกระทำใดเป็นการก่อเหตุเดือดร้อนรำคาญสาธารณะทำได้ยากกว่าการตัดสินในคดีอาญา เนื่องจากความรับผิดชอบทางอาญามีกฎหมายบัญญัติถึงความผิดและกำหนดโทษอย่างชัดเจน แต่การรับผิดชอบในทางอาญาที่เกิดจากการก่อเหตุเดือดร้อนรำคาญนั้นกฎหมายไม่ได้บัญญัติไว้ชัดเจน เช่น ในประเทศสหรัฐอเมริกาแต่ละมลรัฐ จะกำหนดว่าการกระทำใดที่จะถือว่าเป็นการก่อเหตุเดือดร้อนรำคาญไว้กว้างๆ เท่านั้น และเอกชนจะฟ้องร้องได้ต่อเมื่อต้องได้รับความทุกข์ทรมานเป็นพิเศษแตกต่างจากคนส่วนใหญ่ ทั้งนี้ เพื่อป้องกันจำเลยถูกฟ้องร้องหลายครั้ง

2. การก่อเหตุเดือดร้อนรำคาญส่วนบุคคล

การก่อเหตุเดือดร้อนรำคาญส่วนบุคคล หมายถึง การเข้าไปรบกวนการใช้ประโยชน์สุขและการทรงสิทธิในที่ดินอย่างมีบังควรและโดยปราศจากเหตุอันควร อาจกระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อหรือโดยมิได้ไตร่ตรองไว้ก่อนหรือโดยปกติวิสัยไม่น่าจะก่อให้เกิดอันตรายขึ้นได้ ข้อสำคัญคือผลของการกระทำมิได้อยู่ที่การกระทำอันเป็นต้นเหตุกฎหมายเรื่องการก่อเหตุเดือดร้อนรำคาญส่วนบุคคลมุ่งคุ้มครองสิทธิในที่ดินรวมทั้งสิทธิของผู้รับสัมปทาน สิทธิของผู้ทรงสิทธิเหนืออภยทรัพย์และผู้ทรงสิทธิอื่นๆ ในทำนองเดียวกัน

การก่อเหตุเดือดร้อนรำคาญสาธารณะและการก่อเหตุเดือดร้อนรำคาญส่วนบุคคล มีข้อเหมือนกันคือ เป็นการก่อการรบกวนโดยปราศจากเหตุผลอันสมควร มีระดับของความเสียหายที่วัดได้ ซึ่งเกิดขึ้นบ่อยๆ และต่อเนื่อง หรือเป็นการทำให้ได้รับความทรมานระยะยาวเนื่องจากกฎหมายการก่อเหตุเดือดร้อนรำคาญเป็นเรื่องเกี่ยวกับกระบวนการชั่งน้ำหนัก โดยดูว่ามีความเสียหายมากกว่าประโยชน์ที่ได้รับจากการกระทำของจำเลย การชั่งน้ำหนักก็เหมือนกับการใช้ดุลพินิจในคดีอื่นๆ เพราะปัจจัยที่นำมาใช้ชั่งน้ำหนัก คือ ขอบเขตและลักษณะความเสียหายที่การก่อเหตุเดือดร้อนรำคาญก่อให้เกิดความเสียหายกว้างขวางเพียงใด คุณค่าทางสังคมของการกระทำเป็นอย่างไร โดยคำนึงถึงสภาพท้องถิ่นนั้นๆ และการกระทำสามารถหลีกเลี่ยงได้หรือไม่ และที่สำคัญการกระทำนั้นก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพของมนุษย์หรือไม่ โดยเทียบเคียงกับความรู้สึกของบุคคลปกติธรรมดาโดยทั่วไปในชุมชนส่วนใหญ่

ข. การก่อเหตุเดือดร้อนรำคาญตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ไทย

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของไทยมีหลักการคุ้มครองการใช้สิทธิในทรัพย์สินของบุคคลผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สินต้องไม่ก่อเหตุเดือดร้อนรำคาญแก่ผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สินอื่น เสียหายไว้ในมาตรา 1337

มาตรา 1337 บัญญัติว่า “บุคคลใดใช้สิทธิของตนเป็นเหตุให้เจ้าของอสังหาริมทรัพย์ได้รับความเสียหาย หรือเดือดร้อนเกินที่ควรคิดหรือคาดหมายได้ว่าจะเป็นไปตามปกติและเหตุอันควรในเมื่อเอาสภาพและตำแหน่งที่อยู่แห่งทรัพย์สินนั้นมาคำนึงประกอบไว้ว่าเจ้าของอสังหาริมทรัพย์มีสิทธิจะปฏิบัติการเพื่อยังความเสียหายหรือเดือดร้อนนั้นให้สิ้นไป ทั้งนี้ไม่ลบเลือนสิทธิที่จะเรียกเอาค่าทดแทน”

กมลทิพย์ คติการ ให้ความเห็นว่า มาตรา 1337 เป็นหลักกฎหมายเกี่ยวกับละเมิดอย่างหนึ่ง ที่คุ้มครองเจ้าของอสังหาริมทรัพย์เป็นพิเศษในอันที่จะจัดปิดเป่าความเดือดร้อนให้สิ้นไป และมีสิทธิเรียกค่าทดแทนความเสียหายตามกฎหมายลักษณะละเมิดได้ด้วย

มาตรา 1337 ของไทยเมื่อนำมาเปรียบเทียบกับเหตุเดือดร้อนรำคาญของกฎหมายคอมมอนลอว์ พบว่า กฎหมายของไทยอยู่ในลักษณะการคุ้มครองที่แคบกว่ากฎหมายคอมมอนลอว์ ซึ่งเหตุเดือดร้อนรำคาญในระบบกฎหมายคอมมอนลอว์ มี 2 ประเภท คือ เหตุเดือดร้อนรำคาญสาธารณะกับเหตุเดือดร้อนรำคาญส่วนบุคคล เนื่องจากถ้าพิจารณาจากถ้อยคำในมาตรา 1337 นั้นใช้คำว่า “เจ้าของอสังหาริมทรัพย์” การพิจารณากันระหว่างบุคคลผู้เป็นเจ้าของอสังหาริมทรัพย์ น่าจะบ่งชี้ว่า การก่อเหตุเดือดร้อนของไทยเป็นกรณีเหตุเดือดร้อนส่วนบุคคล นอกจากนี้การมุ่งคุ้มครองผู้เสียหายในคดีเฉพาะเจาะจงที่เจ้าของอสังหาริมทรัพย์ จึงไม่รวมถึงผู้อยู่ในฐานะผู้ครอบครองหรือผู้เช่าที่ดิน และไม่พบว่าการก่อเหตุเดือดร้อนรำคาญสาธารณะมีบทกฎหมายตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์บัญญัติคุ้มครองไว้เป็นการเฉพาะ แต่เหตุเดือดร้อนรำคาญสาธารณะดังกล่าวกลับปรากฏอยู่ในกฎหมายที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม เช่น พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 เป็นต้น ซึ่งเป็นกฎหมายพิเศษและมีบทบัญญัติเกี่ยวกับมาตรการทางอาญาที่กำหนดโทษแก่ผู้กระทำความผิดจึงไม่ได้อยู่ในขอบเขตการศึกษาในครั้งนี้

ข้อพิจารณาเกี่ยวกับองค์ประกอบส่วนการกระทำอันเป็นการก่อเหตุเดือดร้อนรำคาญ คือ การใช้สิทธิของผู้กระทำความกระทบกระเทือนต่อบุคคลเป็นความเสียหายเกินที่คิดหรือคาดหมายได้ตามปกติ แสดงว่า องค์ประกอบส่วนการกระทำอันเป็นการก่อเหตุเดือดร้อนรำคาญตรงกับลักษณะคดีก่อเหตุเดือดร้อนรำคาญตามกฎหมายระบบคอมมอนลอว์ และสามารถปรับใช้กับความเสียหายที่ก่อให้เกิดขึ้นต่อบุคคลในคดีสิ่งแวดล้อมของไทยได้ข้งหน้าหน้าระหว่าง

ความเสียหายที่เกิดขึ้นกับความรับผิดชอบ กฎหมายไทยบัญญัติให้นำสภาพและตำแหน่งที่ตั้งแห่งทรัพย์สินมาคำนึงประกอบ กล่าวคือ ต้องเป็นความเสียหายหรือความเดือดร้อนที่ปกติสามัญชนทั่วไปในบริเวณที่เกิดเหตุไม่อาจทนอยู่ได้เกินปกติ ดังนั้น ถ้าหากว่าเจ้าของอสังหาริมทรัพย์ที่อ้างว่าเสียหายจากการก่อเหตุมีความรู้สึกไวต่อผลกระทบต่างไปจากผู้คนบริเวณใกล้เคียงซึ่งสามารถทนได้ การกระทำที่อ้างว่าเดือดร้อนรำคาญอาจไม่เป็นการเพียงพอที่จะพอฟังได้ว่า เจ้าของอสังหาริมทรัพย์เป็นผู้เสียหายจากการถูกละเมิดสิทธิก็ได้ ซึ่งก็สอดคล้องกับหลักกฎหมายคอมมอนลอว์ที่กล่าวมาแล้วว่าการพิจารณาการก่อเหตุเดือดร้อนรำคาญนี้ มุ่งพิจารณาจากการกระทำอันเป็นการก่อเหตุเดือดร้อนรำคาญตามหลักเกณฑ์ในกฎหมาย มิได้พิจารณาจากมูลเหตุจงใจในตัวผู้กระทำเป็นหลัก กล่าวคือ พิจารณาจากภาวะวิสัยของตัวผู้กระทำ มูลเหตุจงใจผู้กระทำจะสุจริตหรือไม่ หรือกระทำเพื่อประโยชน์ส่วนรวม จึงไม่ใช่ประเด็นที่จะนำมาเป็นข้อพิจารณา สำหรับข้อพิจารณาจากฝ่ายผู้ได้รับภัยต้องพิจารณาถึงหลักความยินยอมสมัครใจเข้าเสี่ยงภัยในเหตุเดือดร้อนรำคาญจะถูกโต้แย้งว่าเป็นผู้สมัครใจไม่ถือว่าเป็นผู้เสียหายในคดีหรือไม่ เรื่องนี้ได้เคยมีคำพิพากษาศาลฎีกานำหลักในเรื่องความยินยอมไม่เป็นละเมิดมาใช้ในคดีการก่อเหตุเดือดร้อนรำคาญ

แต่อย่างไรก็ตาม ในเรื่องนี้มีนักกฎหมายไทยยังไม่เห็นเป็นยุติว่า การนำหลักความยินยอมไม่เป็นละเมิดมาพิจารณาในคดีก่อเหตุเดือดร้อนรำคาญเป็นบรรทัดฐานได้ทุกคดีหรือไม่

รศ.อำนาจ วงศ์บัณฑิต เห็นว่า การก่อเหตุละเมิดของผู้ก่อภัยไม่ก่อให้เกิดสิทธิเหนือเจ้าของอสังหาริมทรัพย์รายอื่นที่ย้ายเข้ามาอยู่ภายหลัง ผู้ก่อภัยจะอ้างแก่เจ้าของอสังหาริมทรัพย์ที่ย้ายเข้ามาในภายหลังว่ายินยอมเข้าเสี่ยงภัยไม่ได้³

นักกฎหมายบางท่านเห็นว่า ความรับผิดชอบในมาตรา 1337 นี้ คู่ครองโจทก์หรือผู้เสียหายดีกว่ามาตรา 420 เนื่องจากการฟ้องตามมาตรา 1337 นี้ โจทก์ไม่ต้องพิสูจน์ว่าความเสียหายที่ตนเองได้รับนั้นเกิดความจงใจหรือประมาทเลินเล่อของจำเลย เพราะอันที่จริงแล้วการกระทำของจำเลยนั้นเป็นการกระทำโดยจงใจอยู่ในตัว

2) มาตรการเยียวยาความเสียหายตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

เมื่อมีความเสียหายที่เกิดจากการกระทำละเมิดขึ้นแล้ว ย่อมต้องมีการพิสูจน์ความเสียหายที่เกิดขึ้นเพื่อที่ผู้ได้รับผลจากการกระทำละเมิดได้ใช้สิทธิเรียกร้องเพื่อนำมากำหนดค่าสินไหมทดแทนที่ได้รับ การใช้สิทธิเรียกร้องเพื่อการเยียวยาความเสียหายทางศาลต้องอาศัยหลักกฎหมายละเมิดทั่วไปตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาใช้บังคับ ความเสียหายที่เกิดขึ้นอาจมีได้ทั้งความเสียหายที่กำหนดและคำนวณเป็นตัวเงินได้ และความเสียหายอย่างอื่นที่ไม่ใช่ตัวเงิน

³ อำนาจ วงศ์บัณฑิต. (2545). กฎหมายสิ่งแวดล้อม. หน้า 482-483.

เช่น การกระทำให้เกิดเดือดร้อนรำคาญต่างๆ ที่ผู้เสียหายอาจร้องขอให้ศาลมีคำสั่งระงับ หรือให้หยุดกระทำการหรือการกระทำใดๆ เพื่อยังความเสียหายให้หมดสิ้นไป

ดังนั้น จึงพิจารณามาตรการเยียวยาความเสียหายทางแพ่งตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ดังต่อไปนี้

(1) กรณีความเสียหายเกิดจากการกระทำละเมิด

ก. การกำหนดค่าสินไหมทดแทน

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 438 บัญญัติหลักเกณฑ์ทั่วไปเกี่ยวกับการกำหนดค่าเสียหายที่เกิดจากการกระทำละเมิด ดังนี้

“ค่าสินไหมทดแทนจะพึงใช้โดยสภาพใดเพียงใดนั้น ให้ศาลวินิจฉัยตามสมควรแก่พฤติการณ์และความร้ายแรงแห่งละเมิด

อนึ่งค่าสินไหมทดแทนนั้น ได้แก่การคืนทรัพย์สินผู้เสียหายต้องเสียไปเพราะละเมิด หรือใช้ราคาทรัพย์สินนั้น รวมทั้งค่าเสียหายอันพึงให้ใช้เพื่อความเสียหายใดๆ อันได้ก่อขึ้นนั้นด้วย”

ศาสตราจารย์จิติ ดิงศภัทย์ อธิบายว่า มาตรา 438 เป็นบทบัญญัติวางหลักทั่วไปในการกำหนดค่าเสียหาย ซึ่งใช้บังคับในกรณีความเสียหายที่เกิดจากการกระทำละเมิดตามมาตรา 420 ถึงมาตรา 437 แต่ยังมีบทบัญญัติต่อไปจนถึงมาตรา 447 ในเรื่องค่าเสียหายอยู่อีก จึงเห็นว่าถ้ามีกรณีใดที่มีความเสียหายที่กฎหมายบัญญัติไว้ในมาตราใดเป็นการเฉพาะก็ต้องพิจารณาวินิจฉัยไปตามบทบัญญัติดังกล่าว ส่วนกรณีที่ยกนอกเหนือจากบทบัญญัติเฉพาะก็ต้องพิจารณาวินิจฉัยไปตามบทบัญญัติทั่วไปในมาตรา 438 นี้ และยังความเห็นว่าการมุ่งหมายในการชดใช้ค่าสินไหมทดแทนความเสียหายตามมาตรา 438 มีความมุ่งหมายให้ผู้เสียหายกลับคืนสู่สภาพเดิมเสมือนหนึ่งยังไม่มีกรกระทำละเมิด⁴

ศาสตราจารย์ไพจิตร ปุญญพันธ์ อธิบายว่า มาตรา 438 มีที่มาจากประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ลักษณะหนึ่งของประเทศสวิสเซอร์แลนด์ มาตรา 43 การกำหนดค่าเสียหายดังกล่าว ตั้งอยู่บนพื้นฐานของหลักการเยียวยาความเสียหายที่เกิดจากการกระทำละเมิด การกำหนดค่าสินไหมทดแทนความเสียหาย มีวัตถุประสงค์มุ่งให้ผู้เสียหายได้รับการเยียวยาเพื่อกลับคืนสู่สภาวะเดิมเสมือนหนึ่งไม่มีการกระทำละเมิดเกิดขึ้น หากไม่สามารถที่จะทำให้ผู้เสียหายกลับคืนสู่สภาวะเดิมได้ ศาลต้องกำหนดให้มีการชดใช้ค่าเสียหายกันโดยทางอื่น เพื่อให้ผู้เสียหายกลับคืนสู่สภาพเดิมใกล้เคียงกับสภาพเดิมมากที่สุดเท่าที่จะกระทำได้ และหากไม่มีทางอื่นใดที่จะทำได้ก็ต้องชดใช้

⁴ จิติ ดิงศภัทย์. เล่มเดิม. หน้า 291.

ค่าเสียหายเป็นตัวเงินแทนซึ่งเป็นวิธีการสุดท้าย และเป็นวิธีการทั่วไปที่เห็นว่ดีที่สุดแล้ว⁵ และยังเห็นว่าการกำหนดความเสียหายทางแพ่งตามหลักกฎหมายดังกล่าวนี้ ถือหลักการชดใช้ค่าสินไหมทดแทน (principle of compensation) เป็นหลักสำคัญกว่าความรับผิดชอบของผู้กระทำ จึงต้องถือเอาความสูญเสียที่ผู้เสียหายได้รับเป็นสำคัญมากำหนดความเสียหายเพื่อเยียวยาแก่ผู้เสียหายโดยไม่ต้องคำนึงถึงบุคลิกของผู้กระทำละเมิดหรือมูลเหตุจิตใจของผู้กระทำมากำหนดเป็นความเสียหายให้ผู้กระทำต้องรับผิดชอบ

นอกจากนี้ มาตรา 438 วรรคสอง บัญญัติให้ศาลเป็นผู้กำหนดการประเมินความเสียหายโดยใช้ดุลยพินิจอย่างอิสระ ไม่ใช่บังคับศาลต้องปฏิบัติหรือไม่ปฏิบัติตามที่คู่กรณีตกลงกัน จึงไม่ใช่เรื่องที่จะให้คู่ความมาหาประโยชน์กำไรกัน นอกเหนือไปจากที่ตนได้รับความเสียหายที่แท้จริง แต่อย่างไรก็ตามหากผู้เสียหายและผู้ทำละเมิดตกลงทำสัญญาประนีประนอมยอมความให้ศาลพิพากษาตามยอมย่อมทำได้ เพราะเมื่อกฎหมายให้ศาลเป็นผู้วินิจฉัยค่าเสียหายก็ย่อมหมายความว่าศาลมีอำนาจวินิจฉัยสัญญาประนีประนอมยอมความที่คู่ความสมัครใจทำต่อกันได้ ศาลต้องพิพากษาไปตามยอม⁶

จากที่กล่าวมาข้างต้นแสดงให้เห็นว่า หลักการพื้นฐานในการกำหนดค่าเสียหายเพื่อเยียวยาตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ที่ใช้อยู่ในปัจจุบันและสามารถนำไปปรับใช้กับกรณีความเสียหายอันเกิดจากนิวเคลียร์หรือรังสีนั้น มีจุดมุ่งหมายหรือวัตถุประสงค์เพื่อเยียวยาความเสียหายให้ผู้เสียหายได้กลับคืนสู่สถานะเดิมเป็นสำคัญ มิได้มีความมุ่งหมายที่จะให้คู่ความตกลงกำหนดค่าเสียหายกันเองได้ตามใจชอบ เพื่อมิให้เกิดการต่อรองเกี่ยวกับการกำหนดค่าเสียหายมาใช้แสวงหากำไรกันในคดีละเมิดนอกเหนือไปจากความเสียหายที่แท้จริงและค่าเสียหายที่จะพึงชดใช้กันในสภาพใดเพียงใดนั้น ศาลเป็นผู้กำหนดจากพฤติการณ์และความร้ายแรงแห่งการกระทำละเมิด ซึ่งหมายความว่า ค่าเสียหายจะมากหรือน้อยเพียงใด ศาลต้องพิจารณาจากพฤติการณ์และความร้ายแรงของการกระทำละเมิดที่เกิดขึ้นในคดีมาคำนึงประกอบ

ทั้งนี้ มาตรา 438 เป็นหลักเกณฑ์ทั่วไปในการกำหนดให้ศาลวินิจฉัยชดใช้ค่าเสียหายไว้เท่านั้น แต่ไม่ได้บัญญัติเกี่ยวกับความเสียหายที่ผู้เสียหายได้รับว่าเป็นประเภทชนิดใดบ้างที่ศาลจะกำหนดให้ชดใช้กัน ดังนั้น ลักษณะของความเสียหายที่ผู้เสียหายได้รับจึงต้องใช้บทบัญญัติเฉพาะที่พิจารณาเกี่ยวกับความเสียหายที่ผู้เสียหายได้รับในคดีละเมิด

⁵ ไพจิตร บุญญพันธ์. (2548). คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยลักษณะละเมิด. หน้า 148-149.

⁶ แหล่งเดิม. หน้า 156-157.

ข. ประเภทค่าสินไหมทดแทน

การกำหนดค่าสินไหมทดแทนที่เกี่ยวข้องตามหลักกฎหมายละเมิดที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน ศาลไทยมีแนวทางในการใช้หลักกฎหมายละเมิดทั่วไป กำหนดค่าเสียหายอย่างไร โดยแยกพิจารณาตามผลของความเสียหายที่ผู้เสียหายอาจได้รับ เป็น 2 กรณี ดังต่อไปนี้

- กรณีผู้เสียหายถึงแก่ความตาย

กรณีที่ทำให้บุคคลถึงแก่ความตายนั้น ชีวิตของบุคคลคือสิ่งที่สูญเสียไป การชดเชยชีวิตให้กลับคืนมานั้นจึงไม่มีทางเป็นไปได้ การเยียวยาสุดท้ายที่จะทำได้ คือ การชดเชยเป็นตัวแทนเพราะไม่มีหนทางใดอีกแล้วที่จะชดเชยได้ดีกว่า ดังนั้น กรณีที่ทำให้บุคคลถึงแก่ความตายทันทีจึงเป็นความเสียหายที่ไม่อาจคำนวณเป็นราคาสินทรัพย์ได้ (non pecuniary loss) สำหรับกรณีที่ผู้เสียหายไม่ได้ตายทันที ค่าสินไหมทดแทนที่พึงจะได้รับตามกฎหมาย ได้แก่ ค่ารักษาพยาบาล รวมทั้งค่าเสียหายที่ต้องขาดประโยชน์ทำมาหาได้เพราะไม่สามารถประกอบกิจการได้ ซึ่งถ้าพิจารณาแล้วพบว่า ค่าปลงศพ ค่าใช้จ่ายอันจำเป็นอย่างอื่น ๆ และค่ารักษาพยาบาล รวมทั้งค่าเสียหายที่ต้องขาดประโยชน์ทำมาหาได้เพราะไม่สามารถประกอบกิจการได้ก็ดี เป็นค่าเสียหายที่จัดเข้าลักษณะเป็นค่าเสียหายเกี่ยวกับประโยชน์ในลักษณะที่เป็นทรัพย์สิน ซึ่งอาจคำนวณเป็นราคาสินทรัพย์ได้ทั้งสิ้น (pecuniary loss) ความเสียหายในลักษณะที่เป็นประโยชน์ในทางทรัพย์สินนี้สืบเนื่องมาจากความเสียหายที่เป็นผลมาจากความเสียหายที่ไม่อาจคำนวณเป็นราคาสินทรัพย์ได้ คือ “ความตาย” เป็นหลัก ซึ่งเป็นความเสียหายที่คาดเห็นได้ชัดเจนแน่นอน ศาลสามารถกำหนดค่าความเสียหายได้

ดังนั้น ในกรณีที่ผู้เสียหายถึงแก่ความตาย ศาลสามารถกำหนดค่าสินไหมทดแทนความเสียหาย ดังต่อไปนี้

1. ค่าปลงศพและค่าใช้จ่ายอันจำเป็นอย่างอื่น ๆ

มาตรา 443 วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ในกรณีทำให้เขาถึงตายนั้น ค่าสินไหมทดแทนได้แก่ ค่าปลงศพรวมทั้งค่าใช้จ่ายอันจำเป็นอย่างอื่น ๆ อีกด้วย”

ค่าปลงศพ หมายความว่า ค่าใช้จ่ายในการจัดการศพตามประเพณีของผู้ตาย ซึ่งเป็นหน้าที่ของทายาทที่จะต้องจัดการศพของผู้ตายตามประเพณี ค่าใช้จ่ายในการปลงศพนี้ตามกฎหมาย ผู้จัดการมรดกเรียกจากผู้ทำละเมิดได้ และเรียกได้ตลอดถึงค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการตายของผู้ตาย⁷ ซึ่งจ่ายไปตามสมควรและตามความเป็นจริง ซึ่งตามแนวคิดและหลักเกณฑ์การพิจารณาชดเชยค่าปลงศพและค่าใช้จ่ายอันจำเป็นอย่างอื่นของศาลไทยนั้นยึดหลักการพิจารณาจากฐานานุรูปฐานะทางสังคมมาคำนึงประกอบกับประเพณีตามลัทธินิยมเป็นสำคัญ และค่าเสียหายชนิดนี้ต้อง

⁷ สุขุม สุภนิคย์. (2546). คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ละเมิด. หน้า 219.

ไม่ใกล้เคียงกว่าเหตุ และตั้งอยู่บนพื้นฐานของค่าใช้จ่ายจริงที่ผู้เสียหายสูญเสียไป ดังปรากฏตาม ตัวอย่างคำพิพากษาศาลฎีกาดังนี้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 5572 - 5573/2539 ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า ค่าปลงศพ ที่โจทก์ทั้งสองใช้จ่ายไปนั้นสูงเกินฐานานุรูปหรือไม่ ตามบัญชีค่าใช้จ่ายในการปลงศพ เอกสาร หมายเลข จ.4 ที่โจทก์ทั้งสองนำสืบว่าได้ใช้จ่ายไปในการปลงศพผู้ตายทั้งสามนั้นเห็นว่า โจทก์ทั้งสอง ได้จัดการปลงศพตามประเพณีคนจีน ศาลล่างทั้งสองได้พิจารณากำหนดให้ตามความเหมาะสม ไม่ได้กำหนดให้เต็มจำนวนทุกรายการตามที่ปรากฏในเอกสารดังกล่าว แม้ว่าโจทก์ทั้งสองจะได้รับ อนุญาตให้ดำเนินคดีอย่างคนอนาถา ก็ไม่ได้หมายความว่าโจทก์ทั้งสองจะไม่มีสิทธิปลงศพบุตร โจทก์ทั้งสองให้สมแก่ฐานานุรูปโจทก์ทั้งสองได้ ค่าใช้จ่ายตามเอกสารหมายเลข จ.4 เมื่อพิจารณาแล้ว เป็นค่าใช้จ่ายตามความจำเป็นตามประเพณีและเหมาะสมในการปลงศพและจำเลยทั้งสองก็ไม่สามารถนำสืบหักล้างได้ว่า โจทก์ทั้งสองได้ใช้จ่ายไปในการปลงศพมากเกินกว่าความจำเป็น ดังนั้น ค่าใช้จ่ายในการปลงศพของโจทก์ทั้งสองจึงไม่เป็นการฟุ่มเฟือยในฐานะคนรวมเกินกว่าความ จำเป็นตามที่จำเลยทั้งสองฎีกาแต่อย่างใด ศาลล่างทั้งสองได้พิจารณากำหนดให้ตามความจำเป็น และเป็นจำนวนปานกลางที่เหมาะสมแก่ฐานานุรูปของโจทก์ทั้งสองแล้ว

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 4176/2540 ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า ค่าใช้จ่ายในการ ปลงศพ แม้โจทก์จะมีได้นำสืบในรายละเอียดว่าเป็นค่าใช้จ่ายในเรื่องอะไรบ้างก็ตาม แต่ศาลก็มี อำนาจที่จะกำหนดให้ตามที่เห็นสมควรได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1812/2535 ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า ตามประเพณี ปฏิบัติกันทั่วไป ในวันสวดพระอภิธรรมจะมีการเลี้ยงอาหารและเครื่องดื่มแก่แขกผู้มาร่วมงานกับ ต้องถวายของและเงินแก่พระภิกษุที่สวดพระอภิธรรมในแต่ละคืน สำหรับวันฉาปนกิจศพก็จะมีการ ถวายผ้าบังสุกุลแก่พระภิกษุ มีการเลี้ยงเครื่องดื่มแก่แขกผู้มาร่วมงาน จึงถือได้ว่าค่าอาหารและ เครื่องดื่มตลอดจนค่าของและเงินถวายพระภิกษุเป็นสิ่งที่จำเป็นในการจัดการศพของผู้ตาย

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 928/2550 ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า เงินที่จำเลยที่ 2 ช่วยค่าทำศพจำนวน 10,000 บาท นั้น จำเลยที่ 1 ที่ 2 ให้การว่าเป็นการช่วยเหลือค่าปลงศพให้แก่ โจทก์ทั้งสองบางส่วนแล้วตามหลักมนุษยธรรม จึงมิใช่กรณีที่จำเลยที่ 1 ที่ 2 ช่วยค่าทำศพโดย ขอมรับผิดและมีได้มอบให้ในฐานะเป็นค่าเสียหายส่วนหนึ่ง แต่เป็นการให้ในลักษณะร่วมทำบุญ อันเป็นการสำนึกในศีลธรรมจะนำมาหักกับจำนวนเงินค่าปลงศพที่โจทก์ทั้งสองฟ้องเรียกร้องไม่ได้

นอกจากนี้ แนวการกำหนดค่าเสียหายตามประมวลกฎหมายแพ่งและ พณิชย์ มาตรา 443 วรรคหนึ่งนี้ ศาลไทยจำกัดขอบเขตค่าเสียหายไว้ว่า ต้องไม่ไกลเกินความจริงซึ่ง สอดคล้องกับหลักการเยียวยาความเสียหายโดยเฉพาะกรณีที่เป็นการใช้จ่ายอย่างอื่นๆ ที่เกิดขึ้น

ภายหลังจากการจัดการศพของผู้ตายที่เสร็จสิ้นลงแล้ว เช่น การสร้างกุฏิอุทิศส่วนกุศลให้ผู้ตาย ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการทำบุญกระตุกของผู้ตายภายหลังจากปลงศพผู้ตายผ่านไป 100 วันแล้วเช่นนี้ ตามแนวคำพิพากษาศาลฎีกาไทยถือว่า เป็นค่าใช้จ่ายที่ไกลเกินเหตุจะนำมาเรียกร้องไม่ได้ ดังปรากฏตามตัวอย่างคำพิพากษาศาลฎีกาดังนี้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 4064/2536 ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 443 บัญญัติว่า “ในกรณีทำให้เขาถึงตายนั้น ค่าสินไหมทดแทนได้แก่ค่าปลงศพรวมทั้งค่าใช้จ่ายอันจำเป็นอย่างอื่นๆ อีกด้วย” ค่าสินไหมทดแทนตามที่กล่าวไว้ในมาตรานี้ย่อมหมายถึงค่าปลงศพโดยตรงประการหนึ่ง และค่าใช้จ่ายอันจำเป็นเกี่ยวกับการปลงศพจนเสร็จสิ้นอีกประการหนึ่ง ดังนั้นค่าใช้จ่ายที่โจทก์ที่ 1 ต้องเสียไปในการร้องขอให้ศาลตั้งเป็นผู้จัดการมรดกจึงมิใช่เป็นค่าปลงศพหรือค่าใช้จ่ายอันจำเป็นเกี่ยวกับการปลงศพ จึงให้จำเลยที่ 1 และที่ 2 ร่วมรับผิดชอบต่อโจทก์ที่ 1 ไม่ได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 7166/2542 ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า ในทางพิจารณาไม่ปรากฏว่าบุตรทั้งสองของโจทก์ที่ 5 ได้จัดพิธีการปลงศพนาย ท. เพียงแต่ได้ความจากคำเบิกความของโจทก์ที่ 5 ว่า โจทก์ที่ 5 ได้จัดพิธีรำลึกถึงการตายของนาย ท. ที่บ้านของโจทก์ที่ 5 เท่านั้น และ ไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย ส่วนกรณีที่ดินบุตรทั้งสองของโจทก์ที่ 5 เดินทางไปเยี่ยมและเคารพศพนาย ท. ในที่เกิดเหตุ นั้น โจทก์ที่ 5 เบิกความรับว่าจำเลยที่ 1 เป็นผู้ออกค่าใช้จ่ายซึ่งเป็นค่าพาหนะและค่าที่พักให้ทั้งหมดส่วนที่โจทก์ที่ 5 ขอให้ชดใช้ค่าใช้จ่ายในอนาคตก็นับบุตรทั้งสองของโจทก์ต้องเดินทางไปเคารพศพนาย ท. ในสถานที่เกิดเหตุเป็นเวลา 10 ปีนั้นเห็นว่า ค่าใช้จ่ายดังกล่าวถือไม่ได้ว่าเป็นค่าใช้จ่ายอันจำเป็นอย่างอื่นตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 443 วรรคหนึ่ง ที่บุตรทั้งสองของโจทก์ที่ 5 จะใช้สิทธิเรียกร้องเอากับจำเลยที่ 1 ได้

แนวคำพิพากษาศาลฎีกาดังกล่าวถูกจำกัดโดยพื้นฐานทางแนวคิดของกฎหมายลักษณะละเมิดที่มองว่า ละเมิดเป็นมูลหนึ่งอย่างหนึ่ง ความเสียหายที่จะชดใช้จึงต้องเป็นความเสียหายที่ปรากฏผลแน่นอน ซึ่งในปัจจุบันสภาพสังคมเปลี่ยนแปลงไปตามความเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจ ประเพณีและเทคโนโลยีด้วย ค่าปลงศพและค่าใช้จ่ายอันจำเป็นดังกล่าวหากสภาพเศรษฐกิจเปลี่ยนแปลงไป ถ้าตีความเคร่งครัดจนเกินไปอาจทำให้ผู้มีส่วนได้เสียต้องแบกรับภาระเกี่ยวกับค่าใช้จ่าย ค่าปลงศพต่างๆ ที่สูงขึ้นและเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพเศรษฐกิจและประเพณีได้

นอกจากนี้ในการละเมิดในคดีเกี่ยวกับความเสียหายอันเกิดจากนิวเคลียร์หรือรังสีนั้น หากศาลจะนำหลักการชดใช้ค่าเสียหายเกี่ยวกับมาตรา 443 มาใช้กำหนดเป็นค่าเสียหายให้แก่ฝ่ายผู้เสียหายแล้ว ศาลควรพิจารณาถึงสภาพเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปและคำนึงถึงภาระของฝ่ายผู้เสียหายที่ต้องแบกรับค่าใช้จ่ายเหล่านี้ด้วย ตลอดจนการทำละเมิดในคดี

เกี่ยวกับความเสียหายอันเกิดจากนิวเคลียร์หรือรังสีนั้น ฝ่ายผู้ทำละเมิดมีฐานะทางเศรษฐกิจค่อนข้างดีกว่าฝ่ายผู้เสียหายมาก การกำหนดค่าปลงศพและค่าใช้จ่ายอันจำเป็นควรให้ผู้ทำละเมิดแบกรับภาระค่าใช้จ่ายเพื่อชดใช้คืนแก่ผู้เสียหายลักษณะที่เป็นค่าเสียหายเพื่อความเป็นธรรม ซึ่งไม่ขัดกับหลักการเยียวยาตามความเป็นจริงที่เปลี่ยนแปลงไป

2. ค่าขาดไร้อุปการะตามกฎหมาย

มาตรา 443 วรรคสาม บัญญัติว่า “ถ้าว่าเหตุที่ตายลงนั้นทำให้บุคคลคนหนึ่งคนใดต้องขาดไร้อุปการะตามกฎหมายไปด้วยไซ้ ท่านว่าบุคคลคนนั้นชอบที่จะได้รับค่าสินไหมทดแทนเพื่อการนั้น”

ศาสตราจารย์พจน์ บุญปกม เห็นว่า การขาดไร้อุปการะ ผู้ตายต้องมีหน้าที่ตามกฎหมายที่จะต้องอุปการะบุคคลหนึ่งคนใด มิใช่อุปการะโดยเมตตากรุณาหรือสงเคราะห์หรือโดยเสนหา และไม่จำต้องอุปการะจริงๆ เพียงแต่ขาดผู้มีหน้าที่อุปการะตามกฎหมายเท่านั้นก็เป็น การขาดไร้อุปการะตามกฎหมายแล้ว และไม่จำเป็นต้องคำนึงว่าโจทก์ร่ำรวยอยู่แล้วหรือผู้ตายไม่อยู่ในฐานะที่จะอุปการะโจทก์ตามความจริง หรือความจริงไม่เคยอุปการะเลย เช่น บุตรยังเล็กอยู่ไม่มีรายได้ บิดายังเลี้ยงดูให้การศึกษาอยู่ จำเลยทำให้บุตรตาย ถือว่าบิดาขาดไร้อุปการะตามกฎหมายจากบุตร เพราะบุตรมีหน้าที่ตามกฎหมายจะต้องอุปการะบิดามารดา⁸

ส่วนศาสตราจารย์ไพจิตร ปุญญพันธ์ อธิบายว่า ความเสียหายตามมาตรา 443 วรรคสามนี้ ศาลอาจกำหนดให้โดยไม่ต้องคำนึงถึงความจำเป็นและฐานะทางเศรษฐกิจของโจทก์ แต่มุ่งหมายถึงการอุปการะเลี้ยงดูเป็นสำคัญ ฉะนั้น ไม่ว่าโจทก์จะมั่งมี ไม่มีความจำเป็นจะต้องได้รับการเลี้ยงดูจากผู้ตาย ศาลก็ยังสามารถให้ใช้ค่าสินไหมทดแทนส่วนนี้ได้ นอกจากนี้ ที่ว่าเป็นการอุปการะเลี้ยงดู ไม่จำเป็นต้องจัดหาการอุปการะเลี้ยงดูให้พร้อมทุกอย่างเพียงแต่มีส่วนช่วยเหลือในการอุปการะเลี้ยงดูเป็นการเพียงพอ จะถือเป็นการอุปการะเลี้ยงดูแล้ว

แนวคำพิพากษาของศาลไทยสอดคล้องกับความเห็นของนักนิติศาสตร์ส่วนใหญ่ โดยถือหลักว่า ค่าขาดไร้อุปการะนี้ ผู้ก่อเหตุละเมิดต้องชดใช้แก่โจทก์ผู้เรียกร้องโดยไม่จำเป็นต้องพิจารณาว่า ผู้ตายจะได้อุปการะเลี้ยงดูโจทก์อยู่หรือไม่ ส่วนค่าสินไหมทดแทนที่ศาลจะกำหนดย่อมให้ตามสมควร ดังปรากฏตามตัวอย่างคำพิพากษาศาลฎีกาดังนี้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 4751/2551 ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า ผู้ตายมีหน้าที่อุปการะเลี้ยงดูโจทก์และบุตรทั้งสามของโจทก์ การที่จำเลยที่ 1 ทำละเมิดเป็นเหตุให้ผู้ตายถึงแก่ความตายทำให้บุตรทั้งสามของโจทก์และโจทก์ต้องขาดไร้ผู้อุปการะจึงขอเรียกค่าขาดไร้อุปการะ

⁸ พจน์ บุญปกม. (2525). คำบรรยายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยละเมิด. หน้า 566-567.

⁹ ไพจิตร ปุญญพันธ์. เล่มเดิม. หน้า 198.

ของบุตรโจทก์และโจทก์เช่นนี้ มีความหมายพอเป็นที่เข้าใจได้ว่า บุตรทั้งสามของโจทก์ขอเรียกค่าสินไหมทดแทนตามสิทธิของตนด้วยนั่นเอง แต่เพราะเหตุที่บุตรทั้งสามของโจทก์เป็นผู้เยาว์ยังฟ้องคดีเองไม่ได้ โจทก์ซึ่งเป็นมารดาและผู้แทนโดยชอบธรรมจึงฟ้องแทน ย่อมถือได้ว่าโจทก์ฟ้องในนามของบุตรทั้งสามคนด้วยโดยปริยาย โจทก์จึงมีอำนาจฟ้องเรียกค่าขาดไร้อุปการะของบุตรผู้เยาว์ทั้งสามได้ ศาลจึงต้องกำหนดค่าขาดไร้อุปการะให้แก่บุตรทั้งสามของโจทก์ตามควรแก่พฤติการณ์และความร้ายแรงแห่งละเมิดด้วย สำหรับค่าขาดไร้อุปการะของตัวโจทก์เองที่ศาลอุทธรณ์ภาค 9 กำหนดให้เป็นเงิน 50,000 บาท นั้น ศาลฎีกาเห็นว่าเป็นจำนวนพอสมควรแล้ว ส่วนค่าขาดไร้อุปการะของบุตรผู้เยาว์ทั้งสามคนของโจทก์นั้น โจทก์มิได้บรรยายฟ้องว่าจะเรียกค่าขาดไร้อุปการะให้บุตรของโจทก์คนละเท่าใดต่อเดือนหรือต่อปีเพราะเหตุใดเป็นระยะเวลานานเท่าใด และในชั้นพิจารณาโจทก์ก็มิได้นำสืบให้เห็นว่าบุตรของโจทก์แต่ละคนมีค่าใช้จ่ายเดือนละหรือปีละเท่าใด เมื่อพิเคราะห์ถึงอาชีพการงานของนายสุวัตรก่อนถึงแก่ความตาย ฐานะทางครอบครัวของโจทก์ซึ่งไม่ดีนึก ตลอดจนคำนึงถึงความประมาทของทั้งสองฝ่ายประกอบด้วยแล้วเห็นควรกำหนดให้จำเลยทั้งสองใช้ค่าขาดไร้อุปการะให้แก่บุตรผู้เยาว์ทั้งสามของโจทก์เป็นการเหมาะสมคนละ 50,000 บาท รวม 3 คน เป็นเงิน 150,000 บาท เมื่อรวมกับในส่วนของโจทก์อีก 50,000 บาทแล้ว เป็นเงินทั้งสิ้น 200,000 บาท

นอกจากนี้คำพิพากษาศาลฎีกาของไทยวางหลักเกี่ยวกับค่าขาดไร้อุปการะในอนาคตว่า การที่โจทก์คาดหวังว่าในอนาคต ผู้ตายจะอุปการะโจทก์แม้เป็นตามคาดหวังล่วงหน้าและห่างไกล ศาลฎีกายังพิจารณาว่าโจทก์สามารถเรียกร้องค่าอุปการะเลี้ยงดูในอนาคตได้ ซึ่งศาลฎีกาได้ถือว่าค่าขาดไร้อุปการะให้ถือเอาตามความเป็นจริง ดังปรากฏตามตัวอย่างคำพิพากษาศาลฎีกาดังนี้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 8358/2538 ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า การกำหนดค่าขาดไร้อุปการะย่อมกำหนดตามฐานะของผู้ตายและฐานะของผู้มีสิทธิได้รับการอุปการะเลี้ยงดู ถ้าหากเคยได้รับการอุปการะเลี้ยงดูจริงก็นำมาพิจารณาประกอบด้วย ส่วนระยะเวลาในอนาคตที่จะคำนวณค่าขาดไร้อุปการะเป็นจำนวนเดียวนั้นก็ต้องพิจารณาว่าตามความหวังที่มีเหตุผลหากผู้ตายมีชีวิตอยู่ จะให้การอุปการะเลี้ยงดูได้เพียงใดและเป็นเวลานานเท่าใด คดีนี้โจทก์ทั้งสองมิได้นำสืบให้ปรากฏว่าหากผู้ตายมีชีวิตอยู่จะให้การอุปการะเลี้ยงดูโจทก์ทั้งสองได้เพียงใด แต่เมื่อพิจารณาถึงอายุและการศึกษาของผู้ตายซึ่งขณะเกิดเหตุผู้ตายอายุ 19 ปีเศษ กำลังศึกษาในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงปีที่ 2 เมื่อผู้ตายสำเร็จการศึกษาและประกอบอาชีพแล้วย่อมสามารถให้การอุปการะเลี้ยงดูโจทก์ทั้งสองได้ตามสมควร ที่ศาลล่างทั้งสองกำหนดให้จำเลยที่ 2 ร่วมรับผิดชอบโจทก์ทั้งสอง

คนๆ ละ 1,200 บาท ต่อเดือนเป็นเวลา 10 ปี แต่ต้องรับผิดชอบเพียง 2 ส่วนใน 3 ส่วน รวมเป็นเงินจำนวน 192,200 บาท นั้น เห็นว่าเหมาะสมแล้ว

แต่อย่างไรก็ตาม มีแนวคำพิพากษาศาลฎีกาของศาลไทยบางเรื่องวินิจฉัยเกี่ยวกับค่าขาดไร้อุปการะบางอย่างที่ไม่อาจเรียกร้องได้ โดยไม่พิจารณาจากข้อเท็จจริง แต่ นำความสัมพันธ์ตามกฎหมายมาพิจารณาการชดเชยค่าขาดไร้อุปการะ ดังปรากฏตามตัวอย่างคำพิพากษาศาลฎีกาดังนี้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1409/2548 ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 443 วรรคสามนั้น กำหนดให้ผู้กระทำละเมิดในกรณีทำให้เขาถึงตายรับผิดชอบบุคคลที่ต้องขาดไร้อุปการะเฉพาะที่ผู้ตายมีหน้าที่อุปการะตามกฎหมายเท่านั้น แต่ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1563 และมาตรา 1564 บัญญัติให้บุตรและบิดาจำต้องอุปการะเลี้ยงดูกันนั้น หมายถึง บุตรและบิดาโดยชอบด้วยกฎหมายเท่านั้น ไม่มีบทบัญญัติกำหนดสิทธิและหน้าที่ให้บิดาจำต้องอุปการะเลี้ยงดูบุตรนอกกฎหมายแต่ประการใด ดังนั้น แม้บุตรนอกกฎหมายที่บิดารับรองแล้วจะเป็นทายาทโดยธรรมมีสิทธิรับมรดกของบิดาได้ แต่ก็ไม่มีสิทธิเรียกค่าอุปการะเลี้ยงดูจากบิดา บุตรนอกกฎหมายจึงไม่มีสิทธิฟ้องเรียกค่าขาดไร้อุปการะจากผู้กระทำละเมิดให้บิดาตนถึงแก่ความตายได้

3. ค่ารักษาพยาบาลก่อนตาย

มาตรา 443 วรรคสอง บัญญัติว่า “ถ้ามิได้ตายในทันที ค่าสินไหมทดแทน ได้แก่ ค่ารักษาพยาบาล รวมทั้งค่าเสียหายที่ต้องขาดประโยชน์ทำมาหาได้เพราะไม่สามารถประกอบกิจการนั้นด้วย”

ในกรณีที่ผู้เสียหายมิได้ตายในทันที หมายความว่า ผู้ตายถูกทำละเมิดแต่ยังไม่ตายในทันทีคงมีการรักษาพยาบาลอยู่ระยะหนึ่ง และในที่สุดถึงแก่ความตาย¹⁰ ทายาทของผู้ตายจึงมีสิทธิฟ้องเรียกค่าสินไหมทดแทนส่วนนี้ได้

ค่ารักษาพยาบาล หมายความว่า ค่ารักษา ค่าห้องพัก ค่าอุปกรณ์¹¹

4. ค่าขาดประโยชน์ทำมาหาได้ก่อนตาย

ตามบทบัญญัติมาตรา 443 วรรคสอง นอกจากทายาทของผู้ตายจะสามารถเรียกร้องค่ารักษาพยาบาลของผู้ตายก่อนตายได้แล้ว ยังสามารถเรียกร้องค่าขาดประโยชน์ทำมาหาได้ก่อนตายได้อีกด้วย

¹⁰ สุขุม สุภนิคย์. เล่มเดิม. หน้า 221.

¹¹ แหล่งเดิม. หน้า 223.

ค่าเสียหายที่ต้องขาดประโยชน์ทำมาหาได้ เพราะไม่สามารถประกอบกิจการ หมายความว่า ค่าเสียหายที่ผู้เสียหายได้รับเนื่องจากถูกทำละเมิดจนไม่อาจประกอบกิจการได้ ค่าเสียหายนี้ได้แก่ประโยชน์ที่ผู้เสียหายจะได้รับหากมีประกอบกิจการตามปกติ เป็นต้นว่าค่าตอบแทนการทำงานรายได้ตามปกติที่ได้จากการประกอบอาชีพ ถ้าหากผู้เสียหายไม่ได้ประกอบกิจการอะไรค่าเสียหายส่วนนี้ย่อมเรียกร้องมิได้ แต่ประโยชน์ที่ได้จากการทำงานไม่จำเป็นต้องเป็นเงินเสมอไป ประโยชน์นั้นอาจจะเป็นอย่างอื่น เช่น แรงงานในครัวเรือนในกรณีที่ผู้เสียหายเป็นแม่บ้าน เป็นต้น ค่าเสียหายที่เรียกได้ตามมาตรา 443 วรรคสองนี้ เรียกได้เพียงระหว่างเวลาที่ผู้เสียหายรักษาพยาบาลเพราะถูกทำละเมิดจนกระทั่งตายเท่านั้น หลังจากนั้นแล้วค่าขาดประโยชน์จากแรงงานของผู้ตายต้องพิจารณาตามมาตรา 445¹²

5. ค่าขาดแรงงานในครัวเรือนและค่าขาดแรงงานในอุตสาหกรรมของบุคคลภายนอก

มาตรา 445 บัญญัติว่า “ในกรณีทำให้เขาถึงตาย ทำให้เสียหายแก่ร่างกายหรืออนามัยก็ดี ถ้าผู้ต้องเสียหายมีความผูกพันตามกฎหมายจะต้องทำการงานให้เป็นคุณแก่บุคคลภายนอกในครัวเรือนหรืออุตสาหกรรมของบุคคลภายนอกนั้นไซ้ ท่านว่าบุคคลจำต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนนั้นจะต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่บุคคลภายนอกเพื่อที่เขาต้องขาดแรงงานอันนั้นไปด้วย”

นักกฎหมายไทยเห็นว่า ค่าขาดแรงงานในครัวเรือนนี้ เป็นความเสียหายที่เกิดจากความผูกพันตามกฎหมายของผู้ตายที่มีต่อบุคคลในครัวเรือนตามหน้าที่และต้องมีกฎหมายบัญญัติรับรองสิทธิไว้ เช่น กรณีมาตรา 1435 มาตรา 1539 (3) ของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และโจทก์ต้องมีหน้าที่นำสืบพิสูจน์¹³ และค่าขาดแรงงานในครัวเรือนนี้แต่เดิมแนวคำพิพากษาศาลฎีกาตีความว่า ค่าเสียหายชนิดนี้จัดเป็นค่าขาดไร้อุปการะอย่างหนึ่ง แต่ตามคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 6905/2538 นั้น ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า ค่าขาดแรงงานในครัวเรือนดังกล่าวมิใช่การฟ้องเรียกค่าขาดไร้อุปการะตามมาตรา 443 วรรคสาม

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 6905/2538 ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า ตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 445 และมาตรา 1567 ย่อมแสดงให้เห็นว่า หากบิดาหรือมารดาซึ่งเป็นผู้ใช้อำนาจปกครองได้มอบหน้าที่ให้บุตรทำการงานอันใดอันหนึ่งในครัวเรือนแล้วปรากฏว่ามีบุคคลใดทำละเมิดต่อบุตรซึ่งมีความผูกพันตามกฎหมายที่จะต้องทำการงานให้แก่บิดามารดาจนถึงแก่ความตาย ผู้ทำละเมิดจะต้องชดเชยค่าสินไหมทดแทน คือ ค่าขาดแรงงานใน

¹² แหล่งเดิม.

¹³ พจน์ บุษปาคม. เล่มเดิม. หน้า 682.

ครัวเรือนให้แก่บิดามารดาที่ต้องขาดแรงงานอันนั้นด้วย และการฟ้องเรียกค่าขาดแรงงานดังกล่าว มิใช่การฟ้องเรียกค่าขาดไว้รูปการตามมาตรา 443 วรรคสาม ซึ่งเจตนารมณ์ของบทบัญญัติแห่งกฎหมายมาตรานี้มีความมุ่งหมายว่าหากมีการทำละเมิดจนเป็นเหตุให้ผู้ตายถึงแก่ความตาย บิดาหรือ มารดาของผู้ตายก็ชอบที่จะฟ้องเรียกค่าสินไหมทดแทนการขาดไว้รูปการได้ตามกฎหมายโดยไม่ต้องคำนึงว่าผู้ตายจะมีรายได้หรือได้รูปการเสี่ยงดูบิดามารดาหรือไม่

ส่วนค่าขาดแรงงานในอุตสาหกรรมของบุคคลภายนอก นักกฎหมายไทยมีความเห็นว่า ค่าเสียหายดังกล่าวเกิดจากความผูกพันตามสภาพระหว่างบุคคลภายนอกกับผู้ตาย เหตุที่ต้องให้ผู้ทำละเมิดชดเชยค่าเสียหายดังกล่าวได้เพราะมีมูลหนี้ตามสภาพระหว่างบุคคลภายนอกกับผู้ตาย และสิทธิตามมูลหนี้ของบุคคลภายนอกถูกกระทบกระเทือนจากการทำละเมิด จึงถือว่าบุคคลภายนอกเป็นผู้มีส่วนได้เสียที่จะใช้สิทธิเรียกร้องจากผู้ละเมิดได้

- กรณีผู้เสียหายได้รับอันตรายแก่กายหรืออนามัย

ในกรณีผู้เสียหายได้รับความเสียหายไม่ถึงตาย แต่ได้รับอันตรายแก่กายหรืออนามัยนั้น ผู้เสียหายย่อมมีสิทธิจะได้รับค่าสินไหมทดแทนจากผู้ทำละเมิดได้ ซึ่งประเภทค่าสินไหมทดแทนที่ผู้เสียหายมีสิทธิได้รับเป็นไปตามบทบัญญัติของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มีดังต่อไปนี้

1. ค่าใช้จ่ายอันตนต้องเสียไป

มาตรา 444 วรรคแรก บัญญัติว่า “ในกรณีทำให้เสียหายแก่ร่างกายหรืออนามัยนั้น ผู้ต้องเสียหายชอบที่จะได้ชดเชยค่าใช้จ่ายอันตนต้องเสียไป...”

ค่าใช้จ่ายอันตนต้องเสียไป ตามมาตรา 444 วรรคแรก ได้แก่ ค่ารักษาพยาบาลทุกอย่าง ไม่ว่าจะรักษาแบบแผนโบราณหรือแผนปัจจุบัน จะรักษาที่โรงพยาบาลเอกชนหรือโรงพยาบาลรัฐบาล จะเสียค่ารักษาโรงพยาบาลเอกชนที่แพงมากหรือน้อย เรียกได้ทั้งนั้น

ค่าใช้จ่ายอันจำเป็นในการรักษาพยาบาล คือค่ารักษาพยาบาลจะต้องเป็นค่าใช้จ่ายที่จำเป็น ถ้าไม่จำเป็นไปแต่เดิมอย่างอื่น สมมติว่าเกิดแผลที่ใบหน้ารักษาได้ ผ่าตัดได้ ทำศัลยกรรมได้ แต่ไปทำตาสองชั้น ถือว่าไม่จำเป็น

นอกจากนี้ ค่าใช้จ่ายอื่นที่เกี่ยวกับการรักษาพยาบาล ค่านั่งรถแท็กซี่ไปหาหมอ ไปโรงพยาบาล ค่ารถแท็กซี่ของภริยาที่ไปปรนนิบัติสามีซึ่งรักษาตัวอยู่ที่โรงพยาบาล ค่ารักษาตัวในอนาคตก็นับได้¹⁴

¹⁴ เฑ็ง เฑ็งนิตติ. (2545). คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยละเมิด ความรับผิดชอบละเมิดของเจ้าหน้าที่และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง. หน้า 419.

ทั้งนี้ ค่าใช้จ่ายดังกล่าวต้องเป็นค่าใช้จ่ายอันจำเป็น

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 516/2551 ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า เครื่องรับโทรศัพท์และตู้เย็นในห้องพักผู้ป่วยเป็นอุปกรณ์ไฟฟ้าที่อำนวยความสะดวกอันจำเป็นแก่ผู้ป่วยและคนเฝ้าไข้ทั้งโรงพยาบาลได้จัดเตรียมไว้ให้ในห้องอยู่แล้ว ถือว่าเป็นค่าใช้จ่ายอันจำเป็นที่โจทก์ต้องเสียไป จำเลยจึงต้องรับผิดชอบต่อโจทก์

2. ค่าเสียหายเพื่อการเสียความสามารถประกอบกิจการงาน

มาตรา 444 วรรคแรก บัญญัติว่า “ในกรณีทำให้เสียหายแก่ร่างกายหรืออนามัยนั้น ผู้ต้องเสียหายชอบที่จะได้ชดเชยค่าใช้จ่ายอันตนต้องเสียไปและค่าเสียหายเพื่อการที่เสียความสามารถประกอบกิจการงานสิ้นเชิงหรือแต่บางส่วน ทั้งในเวลาปัจจุบันนั้นและในเวลาอนาคตด้วย”

สำหรับค่าเสียหายเพื่อการเสียความสามารถประกอบกิจการงานโดยสิ้นเชิงหรือแต่บางส่วนในปัจจุบันและในอนาคต ตามมาตรา 444 วรรคแรกนั้นไม่ใช่ค่าขาดประโยชน์นำมาหาได้ ตามความหมายในมาตรา 443 วรรคสอง เพราะเป็นเรื่องที่สูญเสียความสามารถในการประกอบกิจการงาน ไม่ใช่เรื่องที่ผู้เสียหายสามารถทำงานได้อยู่แต่ขาดประโยชน์ไป แต่ผลของการสูญเสียความสามารถประกอบกิจการงานนี้ทำให้ต้องขาดประโยชน์จากการนำมาหาได้¹⁵

ค่าเสียความสามารถประกอบกิจการงานในปัจจุบัน หมายความว่า ผู้ถูกทำละเมิดได้รับบาดเจ็บต้องรักษาตัวอยู่ที่โรงพยาบาลเดือนหนึ่ง นอกจากค่าใช้จ่ายอื่นๆ แล้วยังฟ้องเรียกค่าเสียความสามารถในการประกอบกิจการงานในปัจจุบันที่ผ่านมาในช่วงหนึ่งเดือนได้

ค่าร่างกายพิการจนไม่สามารถที่จะประกอบกิจการงานต่อไป เรียกว่าค่าเสียความสามารถประกอบกิจการงานในอนาคต อันเป็นคนละส่วนกับค่าเสียหายความสามารถในปัจจุบันที่เกิดขึ้นแล้ว ค่าเสียความสามารถประกอบกิจการงานในปัจจุบันฟ้องเรียกได้แม้ว่าคนนั้นขณะถูกทำละเมิดจะไม่มีงานทำก็ตาม เป็นสิทธิของเขาที่จะเรียกได้ เพราะว่าถ้าไม่ถูกทำละเมิดเขาอาจจะทำงานอะไรก็ได้ ส่วนจะกำหนดค่าสินไหมทดแทนเพียงใดแล้วแต่พฤติการณ์และความร้ายแรงแห่งละเมิด ถ้าเขามีงานทำจริงจึงก็คำนวณให้ได้ตามรายได้ของเขา แต่ถ้าไม่มีงานทำก็ต้องให้แต่อาจจะให้น้อยกว่าปกติของคนทำงานจริง ให้ตามสมควรได้¹⁶

การกำหนดค่าเสียหายของการเสียความสามารถจากการประกอบกิจการงานในอนาคตนี้ หมายถึง ค่าเสียหายที่ยังไม่เกิดผลเสียหายในปัจจุบัน แต่เป็นที่แน่นอนว่าจะเกิดขึ้นต่อไปในอนาคต ซึ่งจัดเป็นค่าเสียหายที่อาจคำนวณเป็นตัวเงินได้ ความเสียหายในลักษณะนี้จะต้อง

¹⁵ ไพจิตร บุญญพันธ์. เล่มเดิม. หน้า 205 - 206.

¹⁶ เพ็ง เพ็งนิติ. เล่มเดิม. หน้า 423.

เป็นผลสืบเนื่องมาจากการกระทำละเมิดของผู้ทำละเมิด และต้องไม่ปะปนกับค่าเสียหายอย่างอื่น อันไม่ใช่ตัวเงิน ตามมาตรา 446 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ด้วย

ความเสียหายจากการเสียความสามารถในอนาคตนี้ เป็นเรื่องภายนอกที่ ศาลได้คำนึงถึงในการกำหนดค่าเสียหายให้แก่กันในเวลาที่พิพากษาคดี ตามนัยมาตรา 444 วรรคสอง อยู่แล้ว แม้ว่าผู้เสียหายจะสูญเสียความสามารถไปและได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพคืนมาบางส่วน หรือทั้งหมดก็ตาม ต้องถือว่าผู้เสียหายได้รับความเสียหายอยู่และมีความเสียหายเกิดขึ้นแก่ผู้เสียหาย แล้ว เพียงแต่เป็นข้อที่ศาลต้องนำมาคำนึงถึงอีกข้อหนึ่ง ในการกำหนดเป็นค่าเสียหายที่จะชดใช้แก่กันในเวลาที่พิพากษาคดี แต่เป็นความเสียหายที่เกิดจากการสูญเสียความสามารถในปัจจุบัน ศาลเพียงแต่คำนึงถึงระยะเวลาที่ผู้เสียหายสูญเสียความสามารถจากการประกอบกิจการและ อันตรายได้ก่อนเกิดเหตุละเมิดมากำหนดเป็นฐานโดยวิธีคำนวณตัวเลขออกมาจนถึงวันฟ้องแต่ ความเสียหายดังกล่าวในอนาคต ไม่สามารถคำนวณประกอบกำหนดค่าเสียหายดังกล่าวได้ง่าย การประเมินความเสียหายจำเป็นต้องคำนึงถึงองค์ประกอบอื่นๆ ศาลจะใช้การกะประมาณระยะเวลา แห่งการเสียความสามารถในอนาคตและรักษารายได้ในอนาคตที่น่าจะเป็นไปได้ของผู้เสียหายว่ามี เพิ่มขึ้นหรือลดลง และต่อมาเมื่อผู้เสียหายถูกกระทำละเมิดแล้วต้องขาดรายได้จากการเสีย ความสามารถไปเท่าใด โจทก์หรือผู้เสียหายมีระยะเวลาในการมีชีวิตอยู่ต่อไปในอนาคตได้อีกกี่ปี จนสิ้นชีวิต แล้วกำหนดคำนวณออกมาเป็นตัวเลขได้ เป็นเงินก้อนทั้งหมดก็ได้ หรือจะกำหนดเป็น จำนวนเงินตามระยะเวลาหรือกรณีที่ผู้เสียหายมีค่าจ้างที่ได้รับจากนายจ้างเป็นจำนวนแน่นอน ศาลอาจจะนำเอาค่าจ้างที่นายจ้างจ่ายตอบแทนมาเป็นฐานในการกำหนดจำนวนความเสียหายใน อนาคตก็ได้ ซึ่งอาจจะสูงหรือลดลงตามจำนวนแห่งการกะประมาณก็ได้

นอกจากนี้หากผู้เสียหายนอกจากจะมีสิทธิได้รับค่าจ้างไม่ว่าโดยข้อ สัญญาหรือข้อกฎหมายจากนายจ้างแล้ว หากผู้เสียหายยังมีสิทธิได้รับรายได้อื่นๆ ตามผลของ กฎหมายหรือข้อสัญญาที่ตกลงไว้เป็นพิเศษ เช่น บำนาญจากนายจ้าง ศาลอาจต้องนำรายได้เพิ่มเติม ดังกล่าวมาพิจารณาประกอบในการคำนวณค่าเสียหายให้ผู้เสียหายด้วย แต่ศาลจะเอาสิทธิในการรับ ค่าจ้างมาหักออกจากค่าเสียหายไม่ได้ และการคิดคำนวณค่าเสียหายจากการเสียความสามารถใน การประกอบกิจการในอนาคตนั้น โดยทั่วไปศาลจะไม่พยายามคิดคำนวณความเสียหายที่เป็นตัว เงินให้แน่นอนในระดับที่สูงมากเกินไปจนเกินความจริง เพราะเป็นการกะประมาณที่ไม่แน่นอนอยู่ในตัว เนื่องจากอาจไม่เป็นธรรมแก่ผู้ทำละเมิดเพราะไม่แน่นอนว่าการคิดคำนวณดังกล่าวผู้เสียหายอาจจะ มีรายได้ในอนาคตเกินไปกว่าที่คิดให้จริงก็ได้

3. ค่าขาดแรงงานในครัวเรือนและค่าขาดแรงงานในอุตสาหกรรมของ บุคคลภายนอก

ค่าขาดแรงงานในครัวเรือนหรือในอุตสาหกรรม เป็นค่าสินไหมทดแทนตามมาตรา 445 ซึ่งเป็นหลักการเดียวกันกับกรณีผู้เสียหายถึงแก่ความตาย ซึ่งได้กล่าวมาแล้วข้างต้น

4. ค่าความเสียหายอย่างอื่นอันมิใช่ตัวเงิน

มาตรา 446 บัญญัติว่า “ในกรณีทำให้เขาเสียหายแก่ร่างกายหรืออนามัยก็ดี ในกรณีทำให้เขาเสียเสรีภาพก็ดี ผู้ต้องเสียหายจะเรียกร้องเอาค่าสินไหมทดแทนเพื่อความที่เสียหายอย่างอื่นอันมิใช่ตัวเงินด้วยอีกก็ได้ สิทธิเรียกร้องอันนี้ไม่โอนกันได้ และไม่ตกสืบไปถึงทายาท เว้นแต่สิทธินั้นจะได้รับสภาพกันไว้โดยสัญญาหรือได้เริ่มฟ้องคดีตามสิทธินั้นแล้ว

อนึ่ง หญิงที่ต้องเสียหายเพราะผู้ใดทำผิดอาญาเป็นทุรศีลธรรมแก่ตน ก็ย่อมมีสิทธิเรียกร้องทำนองเดียวกันนี้”

ค่าสินไหมทดแทนตามมาตรา 446 นี้ เป็นความเสียหายที่เกิดขึ้นเฉพาะตัวผู้ถูกทำละเมิด กฎหมายจำกัดสิทธิเรียกร้องไว้ว่าโอนไม่ได้ และไม่ตกทอดไปทางมรดก เว้นแต่จะรับสภาพความรับผิดชอบไว้โดยสัญญาหรือฟ้องคดีเรียกให้จำเลยรับผิดชอบใช้ไว้แล้วก่อนผู้เสียหายตาย จึงจะรับช่วงสิทธิหรือรับมรดกความได้¹⁷

จากการศึกษาพบว่า แนวคำพิพากษาศาลฎีกาปัจจุบันยอมรับให้ผู้เสียหายมีสิทธิเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนความเสียหายอันมิใช่ตัวเงินเพราะเหตุที่ผู้เสียหายไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ เช่น ต้องไปรักษาตัวตลอดชีวิต ไม่สามารถมีบุตรได้ หรือแม้แต่ผู้เสียหายเองไม่อาจเจริญก้าวหน้าไปตามปกติ ต้องรับทุกข์ทรมานแสนสาหัสทั้งร่างกายและจิตใจไปตลอดชีวิต โดยกำหนดให้ชดใช้กันเป็นตัวเงินตามมาตรา 446 วรรคหนึ่ง ดังปรากฏตามตัวอย่างคำพิพากษาศาลฎีกาดังนี้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 67/2539 ค่าสินไหมทดแทนเพื่อความเสียหายอย่างอื่นอันมิใช่ตัวเงินตามมาตรา 446 วรรคหนึ่ง ได้แก่ ค่าที่ต้องทุพพลภาพพิการตลอดชีวิต ต้องทรมานร่างกายและจิตใจ

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 6110/2539 จำเลยก่อสร้างอาคารชิดที่ดินของโจทก์โดยประมาทเลินเล่อซึ่งนอกจากทำให้เกิดความเสียหายแก่ทรัพย์สินของโจทก์แล้วยังทำให้โจทก์เสียหายแก่ร่างกายและอนามัย โจทก์ย่อมมีสิทธิเรียกค่าเสียหายอันมิใช่ตัวเงินที่โจทก์ต้องทุกข์ทรมานจิตใจอันเนื่องมาจากการตอกเสาเข็ม วัสดุก่อสร้างและฝุ่นละอองร่วงหล่นเข้ามาในบริเวณที่ดินและบ้านโจทก์ได้และไม่ใช่ค่าสินไหมทดแทนที่ไกลเกินเหตุ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 420 และมาตรา 446

¹⁷ สุขุม สุภณิตย์. เล่มเดิม. หน้า 237.

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2580/2544 โจทก์เป็นหญิง รับราชการเป็นอาจารย์ โดยตำแหน่งหน้าที่ต้องพบปะผู้คนจำนวนมากแต่ต้องเสียบุคลิกภาพ ใบหน้าเสียโฉมเนื่องจากหน้าตาเหี่ยวเห็นตาขาวมากกว่าปกติ ย่อมเป็นความทุกข์ทรมานที่โจทก์รู้สึกได้อยู่ตลอดเวลาทราบจนความเสียโฉมดังกล่าวจะได้รับการแก้ไข ค่าที่โจทก์ต้องทนทุกข์ทรมานกับค่าที่โจทก์ต้องสูญเสียบุคลิกภาพตั้งแต่จำเลยผ่าตัดโจทก์จน โจทก์ต้องได้รับการผ่าตัดแก้ไขถือเป็นความเสียหายอย่างอื่นอันมิใช่ตัวเงินตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 446 วรรคแรก

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 5751/2544 ความเสียหายที่มิใช่ตัวเงินตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 446 หมายความว่า ความเสียหายอันไม่อาจคำนวณเป็นเงินได้แต่ความเสียหายเช่นว่านี้ต้องเป็นผลสืบเนื่องมาจากการกระทำละเมิดจำเป็นต้องเยียวยาหรือทดแทนความเสียหายให้เช่นเดียวกัน ซึ่งอาจมีความเสียหายมากกว่าความเสียหายต่อร่างกายอีกด้วย ความเสียหายที่มิใช่ตัวเงิน เช่น ความเจ็บปวดทรมานทุกขเวทนาระหว่างการรักษาพยาบาลหรือต้องทุพพลภาพพิการต่อไป ความเสียหายเช่นว่านี้กฎหมายให้ศาลมีอำนาจกำหนดให้ตามพฤติการณ์และความร้ายแรงแห่งละเมิด เพราะค่าสินไหมทดแทนเพื่อความเสียหายที่มิใช่ตัวเงินย่อมจะนำสืบคิดเป็นจำนวนเงินเท่าใดไม่ได้อยู่ในตัว เมื่อพิจารณาจากลักษณะบาดแผลกับวิธีการรักษาบาดแผลของโจทก์ที่ 1 ซึ่งต้องผ่าตัดและเข้าเฝือกหลายครั้ง ต้องรับการรักษาเป็นเวลานานร่วม 3 ปี ต้องทนทุกข์ทรมานต่อความเจ็บปวดของบาดแผลในระหว่างการรักษาอันเป็นเวลานานยิ่งกว่านั้นสภาพแขนซ้ายของโจทก์ที่ 1 ต้องทุพพลภาพตลอดชีวิตทั้งเสียบุคลิกภาพเนื่องจากผลของการผ่าตัดทำให้แขนซ้ายสั้นกว่าแขนขวา ถือว่าเป็นความเสียหายอันมิใช่ตัวเงินที่โจทก์ที่ 1 ชอบจะเรียกร้องได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 6303/2547 ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า การที่เด็กชาย ก. ต้องเป็นคนพิการ ไม่สามารถเดินและขับถ่ายได้ตามปกติ ถือได้ว่าเด็กชาย ก. ต้องสูญเสียความสามารถประกอบการทำงานในภายหน้าและทำลายความก้าวหน้าไปตลอดชีวิต โดยความเสียหายที่ไม่สามารถประกอบอาชีพได้ตามปกติก็คือ ความเสียหายที่ไม่สามารถประกอบการทำงานได้สิ้นเชิงทั้งในเวลาปัจจุบันและในอนาคต เมื่อผลแห่งการละเมิดของจำเลยที่ 1 ทำให้เด็กชาย ก. ต้องทุพพลภาพไปตลอดชีวิต โจทก์ทั้งสองจึงเรียกค่าเสียหายเพื่อการที่เสียความสามารถประกอบการทำงานได้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 444 วรรคหนึ่ง และความทุพพลภาพที่เกิดขึ้นนี้ยังเข้ากรณีเป็นความเสียหายอันเป็นที่มาของความทุกข์ทรมานทั้งร่างกายและจิตใจอย่างแสนสาหัสที่บังเกิดขึ้นกับเด็กชาย ก. ในขณะที่มีอายุเพียง 6 ปีเท่านั้น โจทก์ทั้งสองจึงมีสิทธิเรียกร้องค่าเสียหายที่ไม่ใช่ตัวเงินได้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 446 ด้วย ค่าเสียหายดังกล่าวไม่ซ้ำซ้อนกันและไม่เป็นค่าเสียหายอย่างเดียวกัน

ก. การสงวนสิทธิที่จะขอแก้ไขคำพิพากษาของศาล

มาตรา 444 วรรคสอง บัญญัติว่า “ถ้าในเวลาพิพากษาคดี เป็นพื้นวิสัยที่จะหยั่งรู้ได้เน่ว่าความเสียหายนั้นได้มีแท้จริงเพียงใด ศาลจะกล่าวในคำพิพากษาว่ายังสงวนไว้ซึ่งสิทธิที่จะแก้ไขคำพิพากษานั้นอีกภายในระยะเวลาไม่เกินสองปีก็ได้”

การกำหนดค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้เสียหายในอนาคตรตามมาตรา 444 วรรคแรก ได้แก่ ค่าใช้จ่ายอันตนต้องเสียไป และค่าเสียหายความสามารถประกอบการงานในปัจจุบัน และในอนาคตนั้นเป็นเรื่องไม่แน่นอนและการคิดคำนวณวินิจฉัยค่าสินไหมทดแทนส่วนนี้ต้องนำข้อเท็จจริงหลายอย่างมาพิจารณาประกอบ และการคิดคำนวณมิใช่กระทำได้ง่ายเหมือนค่าใช้จ่ายที่ผู้เสียหายได้เสียไปหรือค่าเสียหายจากการเสียความสามารถประกอบการงานในปัจจุบัน ซึ่งการกำหนดค่าใช้จ่ายที่ผู้เสียหายต้องเสียในอนาคตหรือค่าเสียหายจากการเสียความสามารถประกอบการงานในอนาคตนั้น ศาลอาจกำหนดค่าเสียหายในคำพิพากษาไม่แน่นอนและอาจห่างไกลความจริงก็ได้ ซึ่งก็อาจไม่เป็นธรรมต่อผู้เสียหาย หากเขามีโอกาสที่จะมีรายได้ในอนาคตก่อนสูญเสียความสามารถก็ได้ จึงมีบทบัญญัติในมาตรา 444 วรรคสอง เพื่อบรรเทาและให้ศาลได้มีสิทธิสงวนที่จะขอแก้ไขคำพิพากษาได้

ตามมาตรา 444 วรรคสอง ใช้ถ้อยคำว่า “ถ้าในเวลาพิพากษาคดี...” แสดงว่า การสงวนสิทธิที่จะขอแก้ไขคำพิพากษาใช้เฉพาะเวลาที่พิพากษาคดีไม่ใช่เพื่อพิพากษาคดีไปแล้วตามความเสียหายอีก ซึ่งไม่อาจทำได้ ระยะเวลาที่จะขอสงวนสิทธิแก้ไขกฎหมายใช้ถ้อยคำว่า “...ภายในระยะเวลาไม่เกินสองปี” ดังนั้น ถ้าขณะพิพากษาคดีมีความเสียหายที่ไม่อาจหยั่งรู้ได้ ที่ศาลกำหนดระยะเวลาไว้แล้วว่าจะขอสงวนสิทธิไว้ 1 ปีขณะพิพากษา เช่นนี้ ศาลจะขยายระยะเวลาออกไปอีก 6 เดือน หรือ 1 ปี ซึ่งยังอยู่ในระยะเวลา 2 ปีไม่อาจทำได้ เหตุผลเพราะจะกลายเป็นการขยายเวลาภายหลังทำคำพิพากษาขัดแย้งกับถ้อยคำในคำพิพากษาที่ให้อำนาจศาลสงวนสิทธิที่จะแก้ไขไว้ขณะทำคำพิพากษา หากให้แก้ไขได้จะเป็นการแก้ไขคำพิพากษาของศาล ซึ่งขัดต่อประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 143 วรรคสอง

เหตุผลในทางกฎหมายที่กำหนดระยะเวลา 2 ปี เป็นเหตุผลเกี่ยวกับการป้องกันมิให้พยานหลักฐานที่ไม่แน่นอนในการที่จะแก้ไขคำพิพากษาไม่ให้มีมากเกินไป เนื่องจากศาลอาจต้องทำการไต่สวนพยานหลักฐานหรือข้อเท็จจริงก่อนออกคำสั่งแก้ไขคำพิพากษา เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงเป็นมูลฐานเพียงพอในการที่จะแก้ไขคำพิพากษา และการแก้ไขคำพิพากษาภายหลังศาลพิพากษาไปแล้วเป็นเรื่องยุ่งยากและสำคัญ จึงต้องกระทำด้วยความระมัดระวังและในการแก้ไขคำพิพากษาที่ศาลมีคำสั่งสงวนสิทธิไว้แล้วพบว่า หากมาร้องขอให้ศาลแก้ไขตามที่ศาลมีคำสั่งสงวนสิทธิไว้แล้ว พบข้อเท็จจริงว่า มีค่าเสียหายสูงเพิ่มขึ้นจากพยานหลักฐานที่ศาลไต่สวนว่ามีมูลฐาน

ของค่าเสียหายเพิ่มสูงขึ้นจากที่ศาลเคยประมาณการกำหนดค่าเสียหายไว้แต่เดิม ซึ่งได้มีแนวคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 975/2495 ที่ยอมรับหลักการสงวนสิทธิที่จะขอแก้ไขคำพิพากษาไว้ในคดีละเมิด กล่าวคือ ระหว่างการพิจารณาคดีปรากฏว่า อาการป่วยของโจทก์ยังไม่หาย ยังไม่เป็นการแน่นอนลงไปเสียทีเดียวว่าโจทก์จะมีความพิการต่อไปจนตลอดชีวิตหรืออาจหายได้ ศาลย่อมมีอำนาจสงวนสิทธิในคำพิพากษาที่จะแก้ไขคำพิพากษาในเรื่องกำหนดค่าเสียหายไว้ภายใน 2 ปี คำพิพากษาศาลฎีกาดังกล่าวน่าจะเป็นเรื่องที่ข้อเท็จจริงปรากฏขึ้นระหว่างนำสืบพยานในคดีเมื่อระหว่างพิจารณาคดีมีข้อเท็จจริงปรากฏเกี่ยวกับโจทก์ผู้เสียหาย กรณีคำพิพากษานี้เป็นเรื่องที่ศาลเห็นควรใช้สิทธิสงวนสิทธิไว้ในคำพิพากษาเอง มิใช่เรื่องที่ตัวผู้เสียหายซึ่งเป็นคู่ความในคดีร้องขอให้ศาลใช้ดุลยพินิจกำหนดสงวนสิทธิเกี่ยวกับค่าเสียหาย

ง. อายุความการใช้สิทธิเรียกร้อง

มาตรา 448 บัญญัติว่า “สิทธิเรียกร้องค่าเสียหายอันเกิดแต่มูลละเมิดนั้น ท่านว่าขาดอายุความเมื่อพ้นปีหนึ่งนับแต่วันที่ผู้เสียหายรู้ถึงการละเมิดและรู้ตัวผู้ที่จะต้องใช้ค่าสินไหมทดแทน หรือเมื่อพ้นสิบปีนับแต่วันทำละเมิด

แต่ถ้าเรียกร้องค่าเสียหายในมูลอันเป็นความผิดที่มีโทษตามกฎหมาย ลักษณะอาญา และมีกำหนดอายุความทางอาญายาวกว่าที่กล่าวมานั้นไซ้ ท่านให้เอาอายุความที่ยาวกว่านั้นมาบังคับ”

อายุความตามมาตรา 448 นี้เป็นอายุความที่ใช้บังคับกับความเสียหายที่เกิดจากการทำละเมิดในคดีละเมิดทั่วไป โดยถือเอากำหนดอายุความใช้สิทธิเรียกร้อง 1 ปี นับแต่วันที่ผู้เสียหายรู้ถึงการละเมิดและรู้ตัวผู้ที่จะต้องใช้ค่าสินไหมทดแทน และกำหนดเวลาขึ้นสูงสุดที่จะใช้สิทธิเรียกร้องในมูลละเมิดไม่เกิน 10 ปี

ในเรื่องอายุความเป็นบทบัญญัติเกี่ยวกับอำนาจฟ้องอย่างหนึ่งที่มีความสำคัญในผลแพ้ชนะคดีและถือเป็นหน้าที่ของฝ่ายจำเลยผู้ทำละเมิดที่จะยกเหตุขึ้นเป็นข้อต่อสู้คดี การกำหนดอายุความในวรรคแรกของมาตรา 448 มีสองระยะ คือ 1 ปีนับแต่วันที่ผู้เสียหายรู้ถึงการละเมิดและรู้ตัวผู้ที่จะต้องใช้ค่าสินไหมทดแทน หรือ 10 ปีนับแต่วันที่ทำละเมิด

รศ.สุชม ศุภนิธย์ อธิบายว่า อายุความ 1 ปีนับแต่รู้ถึงการละเมิดนั้น หมายความว่า ผู้เสียหายรู้ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการกระทำให้เกิดความเสียหายต่อสิทธิของตน ไม่จำเป็นต้องรู้ว่าการกระทำนั้นเป็นละเมิดหรือเป็นละเมิดมาตราใด และต้องประกอบกับความรู้ถึงตัวผู้จะต้องใช้ค่าสินไหมทดแทน ซึ่งการจะถือว่าอายุความ 1 ปี เริ่มต้นมีผลก็ต่อเมื่อผู้เสียหายต้องรู้ทั้งสองประการ คือ รู้ถึงการละเมิดและรู้ตัวผู้ที่จะต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทน ในกรณีที่ผู้ทำละเมิดมีหลายคนที่ต้องรับผิดชอบ เช่น ตัวการ นายจ้างหรือผู้ขนส่ง ผู้ผลิต ผู้ครอบครองทรัพย์ หรือวัตถุ

อันตราย เป็นต้น ถ้าผู้เสียหายรู้ตัวผู้ต้องรับผิดชอบหนึ่งคนใด การนับอายุความให้นับเป็นคนๆ ไป แต่ที่ผู้เสียหายรู้ตัวผู้ต้องรับผิดชอบแล้วทุกคน อายุความให้นับพร้อมกัน ในเรื่องนี้มีปัญหาว่าคดีละเมิดทั่วไปผู้เสียหายทราบเหตุของการทำละเมิดได้ง่ายและรู้ตัวผู้กระทำละเมิดว่าเป็นผู้ใด เช่น กรณีงใจหรือประมาทเลินเล่อเป็นเหตุให้ผู้อื่นรับอันตรายแก่กายหรือจิตใจ ผู้เสียหายสามารถรู้ถึงการกระทำละเมิดของตนได้ว่า เหตุแห่งการทำละเมิดเกิดขึ้นเมื่อไหร่ และใครเป็นผู้ทำละเมิด แต่คดีความเสียหายอันเกิดจากนิเวศสิทธิ์หรือรังสีนั้น แม้ผู้เสียหายรู้ถึงการทำละเมิดหรือรู้เหตุการณ์อันเป็นข้อเท็จจริงของการกระทำให้เกิดความเสียหายเป็นละเมิดเกิดขึ้น แต่ผู้เสียหายอาจจะยังไม่ทราบผลหรือยังรู้ผลของความเสียหายที่เกิดขึ้นแก่ตนในขณะที่มีการกระทำละเมิดเกิดขึ้นก็ได้ จึงไม่ได้ใช้สิทธิฟ้องคดีภายในอายุความ 1 ปี ดังนั้น เมื่อกฎหมายละเมิดทั่วไปถือเอาการรู้เรื่องการกระทำละเมิด ไม่ถือเอาการรู้ว่าผลของการทำละเมิดเกิดขึ้นเมื่อใด ผู้เสียหายจะไม่มีอำนาจฟ้องคดีเรียกค่าเสียหายต่อศาลได้เพราะคดีขาดอายุความ¹⁸

นอกจากนี้อายุความ 10 ปีนับแต่วันที่ทำละเมิด ซึ่งเป็นอายุความจำกัดตัดสิทธิเรียกร้องค่าเสียหายโดยสิ้นเชิง ไม่ว่าผู้เสียหายจะรู้ถึงการกระทำละเมิดหรือรู้ตัวผู้ฟ้องต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนเกิน 10 ปี ล่วงหน้าไปแล้วนั้น การเริ่มนับอายุความจะต้องนับแต่การกระทำละเมิดเกิดขึ้นครบองค์ประกอบความผิดแล้ว กล่าวคือ ต้องมีการกระทำที่เป็นละเมิดตามมาตรา 420 อันเป็นหลักละเมิดทั่วไปหรือเป็นกรณีที่มีกฎหมายบัญญัติให้ต้องรับผิดชอบเพราะมีข้อสันนิษฐานความรับผิดชอบแล้ว ต้องมีผลของการกระทำ คือ ความเสียหายเกิดขึ้นแล้วด้วย จึงจะถือว่ามี การกระทำละเมิดเกิดขึ้น การเริ่มนับระยะเวลาการใช้สิทธิเรียกร้องจึงเริ่มนับแต่นั้นไป กรณีดังกล่าวอาจเกิดปัญหาขึ้นในคดีสิ่งแวดล้อมเช่นกัน กรณีที่ผู้เสียหายที่ได้รับการสะสมของสารในร่างกายตามระยะเวลานับแต่มีการทำละเมิดเป็นต้นมา แต่ยังไม่สามารถใช้สิทธิฟ้องคดีใน 10 ปี เพราะผู้เสียหายยังไม่อาจยังทราบได้ว่ามีความเสียหายเกิดขึ้นสะสมอยู่ในร่างกาย แต่เพิ่งมาทราบภายหลังเพราะผลของอาการเจ็บป่วยเพิ่งจะปรากฏขึ้นภายหลัง 10 ปี โดยตรวจพบจากแพทย์ทำให้ผู้เสียหายมาฟ้องคดีเมื่อพ้นระยะเวลา 10 ปีแล้ว กรณีเช่นนี้หากตีความว่ามีความเสียหายจากการกระทำละเมิดเกิดขึ้นมานานแล้ว เป็นความผิดที่มีความเสียหายเกิดจากการทำละเมิดเกิดขึ้นครบถ้วนตามองค์ประกอบความผิดฐานละเมิด การที่ผู้เสียหายที่พบผลภายหลัง 10 ปีนั้น คดีของผู้เสียหายจึงขาดอายุความ

ศาสตราจารย์ไพจิตร บุญญพันธ์ อธิบายเกี่ยวกับอายุความใช้สิทธิเรียกร้องทางละเมิดของไทยเปรียบเทียบกับกฎหมายนานาชาติ ประเทศญี่ปุ่น ประเทศเยอรมัน และประเทศจีน ว่ามีลักษณะแตกต่างกัน เช่น ประเทศญี่ปุ่นบัญญัติอายุความละเมิดโดยให้สิทธิเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนความเสียหายอันเกิดจากละเมิดมีกำหนด 3 ปี และกำหนดระยะเวลาใช้สิทธิ

¹⁸ แหล่งเดิม.

เรียกร่องขึ้นสูงไว้ถึง 20 ปี ส่วนกฎหมายเยอรมันกำหนดให้ใช้สิทธิเรียกร่อง เริ่มต้นเมื่อ 3 ปี แต่กำหนดระยะเวลาใช้สิทธิเรียกร่องขึ้นสูงไม่เกิน 30 ปี และประเทศจีนกำหนดอายุความเริ่มต้นฟ้องคดี 2 ปี แต่กำหนดระยะเวลาใช้สิทธิเรียกร่องขึ้นสูงไว้เหมือนของไทย คือ 10 ปี แต่สิ่งที่เหมือนกันคือ ต่างก็นับระยะเวลาที่ใช้สิทธิเรียกร่องตั้งแต่วันหรือเวลาที่ผู้เสียหายรู้ถึงการท่าละเมิด และรู้ตัวบุคคลผู้ซึ่งต้องชดใช้ค่าเสียหายไว้ภายในอายุความขึ้นสูงแล้วแต่กรณีที่แต่ละประเทศดังกล่าวกำหนดไว้¹⁹

ผู้เขียนมีความเห็นว่า คดีละเมิดเกี่ยวกับความเสียหายอันเกิดจากนิวเคลียร์หรือรังสีนั้น มีลักษณะพิเศษที่ผู้เสียหายควรได้รับความคุ้มครองเกี่ยวกับการใช้สิทธิเรียกร่องเพื่อบรรเทาความเสียหาย

(2) กรณีใช้สิทธิเรียกร่องตามเหตุเดือดร้อนรำคาญ (Nuisance)

การฟ้องคดีแพ่งโดยอาศัยมาตรา 420 นั้น โจทก์จะบังคับเฉพาะให้ใช้ค่าสินไหมทดแทน แต่การฟ้องคดีตามมาตรา 1337 นี้ ขอบเขตของการเยียวยาเมื่กว้างกว่า โดยศาลอาจออกคำสั่งห้ามหรือให้ปฏิบัติอย่างใด เพื่อยังความเสียหายให้หมดสิ้นไปหรือจะฟ้องให้ค่าทดแทนก็ได้ มีข้อสังเกตว่า หากศาลจะใช้วิธีการชดใช้ค่าเสียหายแก่ผู้เสียหายแทนการออกคำสั่งให้ระงับการกระทำอันเป็นการก่อเหตุเดือดร้อนรำคาญแทนจะทำได้หรือไม่

รศ.อำนาจ วงศ์บัณฑิต เห็นว่า “เมื่อพิจารณามาตรา 1337 แล้ว เป็นสิทธิของโจทก์ในการจะขอให้มีการเยียวยาความเสียหายด้วยวิธีใด หากโจทก์ไม่ประสงค์ให้โรงงานจำเลยหยุดส่งกลิ่นเหม็น ศาลคงจะต้องตัดสินตามนั้น แม้ว่าอาจจะมีผลเป็นการหยุดการผลิตของโรงงานทำให้คนจำนวนมากไม่มีงานทำและประเทศขาดรายได้จากการกระจายสินค้าจากโรงงานของจำเลยก็ตาม เพราะศาลยึดหลักเรื่องการตัดสินตามคำขอของโจทก์ นอกจากนี้ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ผ่านมาในอดีตให้ความสำคัญต่อการคุ้มครองสิทธิของประชาชนแต่ละคนมากกว่าการให้ความสำคัญว่ากิจการของจำเลยนั้นเป็นประโยชน์ต่อเศรษฐกิจของประเทศเพียงใด²⁰

¹⁹ ไพจิตร ปุญญพันธ์. เล่มเดิม. หน้า 141-142.

²⁰ อำนาจ วงศ์บัณฑิต. เล่มเดิม. หน้า 483.

4.1.2 พระราชบัญญัติพลังงานปรมาณูเพื่อสันติ พ.ศ. 2504 และ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2508

พระราชบัญญัติพลังงานปรมาณูเพื่อสันติ พ.ศ. 2504 มีเจตนารมณ์เพื่อส่งเสริมให้มีการใช้พลังงานปรมาณูในทางสันติเพื่อการพัฒนาประเทศ และเพื่อควบคุมการใช้ให้เป็นไปตามหลักวิชาและความปลอดภัย

สำหรับพระราชบัญญัติพลังงานปรมาณูเพื่อสันติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2508 มีเจตนารมณ์เพื่อควบคุมการใช้พลังงานจากรังสีเอกซ์ให้เป็นไปตามหลักวิชาเพื่อความปลอดภัยของประชาชน และเพื่อปรับปรุงคณะกรรมการพลังงานปรมาณูเพื่อสันติให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

สาระสำคัญของพระราชบัญญัติพลังงานปรมาณูเพื่อสันติ พ.ศ. 2504 และ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2508 นั้น มีอยู่ 2 ประการ คือ

1) ส่งเสริมและเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับพลังงานปรมาณูโดยบัญญัติให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการพลังงานปรมาณูเพื่อสันติ

2) ควบคุมการใช้พลังงานปรมาณูเพื่อสันติ โดยบัญญัติให้ผู้ผลิต ผู้ครอบครอง และผู้ใช้วัสดุนิวเคลียร์พิเศษ พลังงานปรมาณู วัสดุพลอยได้หรือวัสดุต้นกำลังซึ่งพ้นจากสภาพที่เป็นอยู่ตามธรรมชาติในทางเคมี กระทำด้วยประการใดๆ แก่วัสดุนิวเคลียร์พิเศษให้พ้นจากสภาพที่เป็นอยู่ตามธรรมชาติในทางเคมี และการนำเข้าและส่งออกซึ่งวัสดุนิวเคลียร์พิเศษ วัสดุพลอยได้หรือวัสดุต้นกำลัง ต้องได้รับใบอนุญาตจากคณะกรรมการพลังงานปรมาณูเพื่อสันติ

นอกจากนี้ผู้ผลิต ผู้ครอบครอง และผู้ใช้วัสดุนิวเคลียร์พิเศษ พลังงานปรมาณู วัสดุพลอยได้หรือวัสดุนิวเคลียร์พิเศษที่พ้นจากสภาพที่เป็นอยู่ตามธรรมชาติในทางเคมี กระทำด้วยประการใดๆ แก่วัสดุนิวเคลียร์พิเศษให้พ้นจากสภาพที่เป็นอยู่ตามธรรมชาติในทางเคมี และผู้นำเข้าและส่งออกซึ่งวัสดุนิวเคลียร์พิเศษ วัสดุพลอยได้หรือวัสดุนิวเคลียร์พิเศษยังต้องปฏิบัติตามมาตรการและวิธีการเกี่ยวกับการจัดเก็บ การติดตั้ง การป้องกันอันตราย การขนส่ง รวมทั้งหลักเกณฑ์และวิธีการจัดการกากกัมมันตรังสี ตามที่คณะกรรมการกำหนด ทั้งนี้ตามกฎหมายกระทรวงที่ออกตามความในพระราชบัญญัติพลังงานปรมาณูเพื่อสันติ พ.ศ. 2504

จากการศึกษาพบว่า บทบัญญัติของพระราชบัญญัติพลังงานปรมาณูเพื่อสันติ พ.ศ. 2504 และ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2508 หากได้มีบทบัญญัติที่กำหนดความรับผิดชอบทางแพ่งและมาตรการเยียวยาความเสียหายในกรณีที่เกิดความเสียหายอันเกิดจากนิวเคลียร์หรือรังสีไว้เป็นการเฉพาะไม่ดังนี้ เมื่อเกิดปัญหาการฟ้องร้องดำเนินคดีในกรณีที่เกิดความเสียหายอันเกิดจากนิวเคลียร์หรือรังสีจึงจำเป็นต้องนำบทกฎหมายอื่นที่มีบทบัญญัติใกล้เคียงกับกรณีดังกล่าวมาปรับใช้

4.1.3 พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535

1) ความเป็นมา

แนวความคิดในการมีกฎหมายเกี่ยวกับการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมของประเทศไทย นั้น เกิดขึ้นหลังจากการใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2515 - พ.ศ. 2519) ซึ่งนับแต่เวลานั้นเป็นต้นมาประเทศไทยเริ่มประสบปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมมากขึ้น จนกระทั่ง รัฐสภาได้ตรากฎหมายสิ่งแวดล้อมฉบับแรกขึ้นมา คือ พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2518 หลังจากนั้นมีการแก้ไขอีกสองครั้ง คือใน ปี พ.ศ. 2521 และ พ.ศ. 2522 และต่อมาในปี พ.ศ. 2535 มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 3 พฤษภาคม พ.ศ. 2535 วัตถุประสงค์ของการประกาศใช้พระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว เนื่องจากกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติที่ใช้บังคับอยู่ในขณะนั้น (พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2518 และที่แก้ไขเพิ่มเติม) ไม่มีมาตรการควบคุมและแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมได้อย่างพอเพียงสมควรปรับปรุงใหม่โดย

(1) ส่งเสริมประชาชนและองค์กรเอกชนให้มีส่วนร่วมในการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม

(2) จัดระบบการบริหารงานด้านสิ่งแวดล้อมให้เป็นไปตามหลักการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม

(3) กำหนดอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ และราชการส่วนท้องถิ่นให้เกิดการประสานงาน และมีหน้าที่ร่วมกันในการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมและกำหนดแนวทางปฏิบัติในส่วนที่ไม่มีหน่วยงานใครรับผิดชอบโดยตรง

(4) กำหนดมาตรการควบคุมมลพิษด้วยการจัดให้มีระบบบำบัดอากาศเสีย ระบบบำบัดน้ำเสีย ระบบกำจัดของเสีย และเครื่องมือหรืออุปกรณ์ต่างๆ เพื่อแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับมลพิษ

(5) กำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการก่อให้เกิดมลพิษให้เป็นไปโดยชัดเจน

(6) กำหนดให้มีมาตรการส่งเสริมด้านกองทุนและความช่วยเหลือด้านต่างๆ เพื่อเป็นการจูงใจให้มีการยอมรับที่จะปฏิบัติหน้าที่ในการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม

2) ขอบเขตของการบังคับใช้พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535

พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 มีวัตถุประสงค์ คือ ต้องการคุ้มครองและรักษาสภาพสิ่งแวดล้อมทั่วไปไม่ได้จำกัดเฉพาะเรื่องใดเรื่อง

หนึ่งเป็นพิเศษ โดยปัญหามลพิษที่เกิดขึ้นนั้นไม่จำเป็นต้องเกิดจากการรั่วไหลหรือแพร่กระจายของสารกัมมันตรังสีโดยเฉพาะ แต่อาจเกิดจากโรงงานอุตสาหกรรมต่างๆ ยานพาหนะ สิ่งอาคารปลูกสร้างอื่นๆ หรือแม้กระทั่งชุมชนหรือสถานที่อยู่อาศัยของประชาชนทั่วไป และไม่ว่าจะเป็นมลพิษทางน้ำ มลพิษทางอากาศ หรือมลพิษทางเสียงก็ตาม

ประเด็นที่น่าพิจารณา คือ คำนิยามของคำว่า “แหล่งกำเนิดมลพิษ” ที่ปรากฏอยู่ในมาตรา 4 โดยให้คำนิยามว่า

“แหล่งกำเนิดมลพิษ” หมายถึง ชุมชน โรงงานอุตสาหกรรม อาคาร สิ่งก่อสร้าง ยานพาหนะ สถานที่ประกอบกิจการใดๆ หรือสิ่งอื่นใดซึ่งเป็นแหล่งที่มาของมลพิษ

จากคำนิยามดังกล่าวทำให้ตีความคำว่า “สถานที่ประกอบกิจการใดๆ ซึ่งเป็นแหล่งที่มาของมลพิษ” นั้น หมายความว่ารวมถึงโรงไฟฟ้านิวเคลียร์หรือโรงปฏิกรณ์นิวเคลียร์ได้ด้วย เนื่องจากการดำเนินงานโรงไฟฟ้านิวเคลียร์นั้นอาจก่อให้เกิดภาวะมลพิษขึ้นได้ ไม่ว่าจะเป็นโดยการรั่วไหลหรือแพร่กระจายและการทิ้งกากนิวเคลียร์อันจะมีผลทำให้เกิดภาวะมลพิษทางอากาศ น้ำ พื้นดิน ฯลฯ

ฉะนั้น จากมาตรา 4 จึงสรุปได้ว่า โรงไฟฟ้านิวเคลียร์เป็นสถานที่ประกอบกิจการใดๆ อันอาจเป็นแหล่งที่มาของมลพิษได้ ทำให้การดำเนินกิจกรรมโรงไฟฟ้านิวเคลียร์ตกอยู่ภายใต้การบังคับใช้พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535

3) หลักความรับผิดชอบตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535

ในเรื่องความรับผิดทางแพ่ง (Civil Liability) ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 นั้น บัญญัติอยู่ในหมวด 6 ว่าด้วยความรับผิดทางแพ่ง ซึ่งแบ่งเป็น 2 กรณี คือ ตามมาตรา 96 ซึ่งเป็นความรับผิดต่อความเสียหายจากมลพิษ และมาตรา 97 ซึ่งเป็นความรับผิดในกรณีเกิดความเสียหายต่อทรัพยากรธรรมชาติ

(1) ความรับผิดต่อความเสียหายจากมลพิษ ตามมาตรา 96 วรรคหนึ่งบัญญัติว่า

“แหล่งกำเนิดมลพิษใดก่อให้เกิดหรือเป็นแหล่งกำเนิดของการรั่วไหลหรือแพร่กระจายของมลพิษอันเป็นเหตุให้ผู้อื่นได้รับอันตรายแก่ชีวิต ร่างกาย หรือสุขภาพอนามัย หรือเป็นเหตุให้ทรัพย์สินของผู้อื่นหรือของรัฐเสียหายด้วยประการใดๆ เจ้าของหรือผู้ครอบครองแหล่งกำเนิดมลพิษนั้น มีหน้าที่ต้องรับผิดชอบชดเชยค่าสินไหมทดแทนหรือค่าเสียหายเพื่อการนั้น ไม่ว่าการรั่วไหลหรือแพร่กระจายของมลพิษนั้นจะเกิดจากการกระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อของเจ้าของหรือผู้ครอบครองแหล่งกำเนิดมลพิษหรือไม่ก็ตาม เว้นแต่ในกรณีที่พิสูจน์ได้ว่ามลพิษเช่นนั้นเกิดจาก

(1) เหตุสุดวิสัยหรือการสงคราม

(2) การกระทำตามคำสั่งของรัฐบาลหรือเจ้าพนักงานของรัฐ

(3) การกระทำหรือละเว้นการกระทำของผู้ที่ได้รับอันตรายหรือความเสียหายเอง หรือของบุคคลอื่น ซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงหรือโดยอ้อมในการรื้อไหลหรือการแพร่กระจายของมลพิษนั้น”

ความรับผิดตามมาตรา 96 นั้นเป็นความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดจากแหล่งมลพิษที่ก่อให้เกิดมลพิษ ซึ่งมลพิษนั้นจะต้องเป็นเหตุให้ผู้อื่นได้รับอันตรายแก่ชีวิต ร่างกายหรือสุขภาพอนามัย ซึ่งนอกจากความเสียหายต่อบุคคลแล้ว มลพิษนั้นอาจจะก่อให้เกิดความเสียหายต่อทรัพย์สินของผู้อื่นหรือของรัฐด้วยก็ได้ แต่หากมีการก่อให้เกิดมลพิษหรือมีการรื้อไหลหรือแพร่กระจายของมลพิษ แต่มลพิษนั้นมิได้ก่อให้เกิดอันตรายต่อบุคคลหรือต่อทรัพย์สินของผู้อื่นหรือของรัฐแล้ว จะไม่มีความรับผิดตามมาตรา 96

ความรับผิดตามมาตรา 96 เข้าใจได้ว่า เป็นความรับผิดโดยเคร่งครัด (Strict liability) ไม่ว่าความผิดนั้นจะเกิดจากความจงใจหรือประมาทเลินเล่อ แต่เมื่อความเสียหายที่เกิดขึ้นเป็นผลมาจากการกระทำของเจ้าของหรือผู้ครอบครองแล้วย่อมต้องรับผิด เจ้าของหรือผู้ครอบครองจะอ้างว่าตนได้ใช้ความระมัดระวังอย่างเต็มที่แล้วหรือตนมิได้ตั้งใจที่จะก่อให้เกิดความเสียหายเพื่อให้หลุดพ้นจากความรับผิดไม่ได้ ดังนั้น หากเจ้าของหรือผู้ครอบครองโรงไฟฟ้านิวเคลียร์ แม้จะไม่จงใจหรือใช้ความระมัดระวังแล้วก็ตามแต่เกิดการรื้อไหลหรือแพร่กระจายของสารกัมมันตรังสีหรือมาตรการควบคุมความปลอดภัยต่างๆ ทำงานบกพร่องไม่เต็มประสิทธิภาพ เช่น เครื่องตรวจวัดรังสี หรือระบบน้ำหล่อเลี้ยงควบคุมอุณหภูมิมีการชำรุดเสียหายหรือหมดอายุการใช้งานหรือความผิดปกติของระบบการถ่ายเทความร้อนหรือสถานที่เก็บรักษากากนิวเคลียร์เกิดชำรุดบกพร่องโดยที่เจ้าของหรือผู้ครอบครองโรงไฟฟ้านิวเคลียร์ไม่รู้ก็ตาม จะอ้างเป็นเหตุให้ปลดเปลื้องจากความรับผิดไม่ได้

อย่างไรก็ตาม แม้มาตรา 96 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 จะรับรองหลักความรับผิดโดยเคร่งครัด แต่ก็รับรองข้อปลดเปลื้องความรับผิดของเจ้าของหรือผู้ครอบครองไว้ 3 ประการ คือ เหตุสุดวิสัยหรือการสงคราม การกระทำตามคำสั่งของรัฐบาล หรือเจ้าพนักงานของรัฐ และการกระทำหรือละเว้นการกระทำของผู้ที่ได้รับอันตรายหรือความเสียหายของบุคคลอื่น ซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงหรือโดยอ้อมในการรื้อไหลหรือแพร่กระจายของมลพิษนั้น

ดังนั้น ข้อปลดเปลื้องความรับผิดชอบ 3 กรณีนี้เท่านั้นที่เจ้าของหรือผู้ครอบครองจะต้องพิสูจน์ให้ได้ว่า มลพิษหรือความเสียหายใดๆ ที่เกิดขึ้นนั้นเป็นผลมาจากข้อบกพร่องความรับผิดชอบหนึ่งข้อใดข้างต้น หากพิสูจน์ไม่ได้ เจ้าของหรือผู้ครอบครองย่อมต้องรับผิดชอบ

ผู้เขียนจึงเห็นว่า การที่เจ้าของหรือผู้ครอบครองจะอ้างว่าตนได้ใช้ความระมัดระวังอย่างเต็มที่แล้วหรือได้ปฏิบัติตามระเบียบ ข้อบังคับหรือมาตรฐานต่างๆ อันพึงใช้โดยเฉพาะเกี่ยวกับพลังงานปรมาณูหรือได้รับใบอนุญาตถูกต้องตามกฎหมายซึ่งได้รับการพิจารณาและอนุมัติจากคณะกรรมการพลังงานปรมาณูเพื่อสันตินั้น ไม่เป็นเหตุให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองหลุดพ้นจากความรับผิดชอบแต่อย่างใด

(2) ความรับผิดชอบในกรณีความเสียหายเกิดต่อทรัพยากรธรรมชาติ ตามมาตรา 97 ซึ่งบัญญัติว่า

“ผู้ใดกระทำหรือละเว้นการกระทำด้วยประการใดโดยมิชอบด้วยกฎหมาย อันเป็นการทำลายหรือทำให้สูญหายหรือเสียหายแก่ทรัพยากรธรรมชาติซึ่งเป็นของรัฐหรือเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน มีหน้าที่ต้องรับผิดชอบชดเชยค่าเสียหายให้แก่รัฐตามมูลค่าทั้งหมดของทรัพยากรธรรมชาติที่ถูกทำลาย สูญหายหรือเสียหายไปนั้น”

เห็นได้ว่า ความรับผิดชอบตามมาตรา 97 นี้จะต้องมีการกระทำของบุคคลหรือละเว้นการกระทำโดยมิชอบด้วยกฎหมาย และต้องเป็นการทำลายหรือทำให้สูญหายหรือเสียหายแก่ทรัพยากรธรรมชาติที่เป็นของรัฐหรือสาธารณสมบัติของแผ่นดินด้วย

4) การเยียวยาความเสียหายตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535

ตามที่ได้กล่าวมาข้างต้นแล้วว่า พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 กำหนดความรับผิดทางแพ่งไว้ 2 กรณี คือ กรณีตามมาตรา 96 และกรณีตามมาตรา 97 ดังนั้น การเยียวยาความเสียหายทางแพ่งจึงจำเป็นต้องพิจารณาเป็นสองกรณีเช่นเดียวกัน

(1) การเยียวยาความเสียหายจากมลพิษ

การเยียวยาความเสียหายตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 มาตรา 96 วรรคสอง บัญญัติว่า “ค่าสินไหมทดแทนหรือค่าเสียหายซึ่งเจ้าของหรือผู้ครอบครองแหล่งกำเนิดมลพิษหน้าที่ต้องรับผิดชอบตามวรรคหนึ่ง หมายความว่า ค่าใช้จ่ายทั้งหมดที่ทางราชการต้องรับภาระจ่ายจริงในการขจัดมลพิษที่เกิดขึ้นนั้นด้วย”

ดังนั้น จึงเห็นได้ว่า ค่าสินไหมทดแทนความเสียหายที่จะพึงชดเชยกันตามมาตรา 96 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 นั้น มิได้หมายถึงสิ่งใดบ้าง จึงต้องพิจารณากันตามหลักทั่วไปในการชดเชยค่าสินไหมทดแทน

ตามมาตรา 438 - มาตรา 448 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ว่าด้วยละเมิด เฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้องกับความเสียหายที่ก่อให้เกิดอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย สุขภาพ อนามัยต่อบุคคล ได้แก่ การชดเชยราคาทรัพย์สินที่เสียหาย ค่ารักษาพยาบาล ค่าขาดรายได้ ค่าขาดประโยชน์ทำมาหาได้ ค่าเสียหายจากการสูญเสียความสามารถในการประกอบกิจการโดยสิ้นเชิงหรือเพียงบางส่วน ค่าปลงศพ ค่าขาดไร้อุปการะกรณีผู้ตายมีหน้าที่ต้องอุปการะบุคคลอื่นตามกฎหมาย

นอกจากนี้ยังรวมทั้งค่าใช้จ่ายที่รัฐต้องใช้จ่ายจริงในการขจัดมลพิษที่เกิดขึ้นด้วย

(2) การเยียวยาความเสียหายในกรณีความเสียหายเกิดต่อทรัพยากรธรรมชาติ

ค่าเสียหายตามมาตรา 97 คือ ค่าเสียหายที่ผู้กระทำการหรือละเว้นกระทำการดังกล่าวต้องรับผิดชอบชดเชยค่าเสียหายให้แก่รัฐตามมูลค่าของทรัพยากรธรรมชาติที่ถูกทำลาย สูญหาย หรือเสียหายไปจากการนั้น

4.1.4 พระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535

พระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 เป็นกฎหมายฉบับหนึ่งที่มีบทบัญญัติเกี่ยวกับวัตถุกำมกัมนตรังสี

1) ความเป็นมา

พระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 บัญญัติขึ้นเพื่อสนองตอบต่อการควบคุมวัตถุอันตรายให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เนื่องจากการนำวัตถุอันตรายมาใช้ในกิจการประเภทต่างๆ เป็นจำนวนมาก และวัตถุอันตรายบางชนิดก่อให้เกิดอันตรายอย่างร้ายแรงแก่มนุษย์ สัตว์ พืช ทรัพย์สิน และสิ่งแวดล้อมได้ แม้ว่าเดิมจะมีกฎหมายที่ใช้ควบคุมวัตถุที่ก่อให้เกิดอันตรายอยู่บ้างก็ตาม แต่กฎหมายที่มีก่อนหน้านั้นมีด้วยกันหลายฉบับต่างยุคต่างสมัย ทำให้บทบัญญัติแตกต่างกัน รวมทั้งอยู่ภายใต้ความรับผิดชอบของหลายหน่วยงาน และยังไม่ครอบคลุมเพียงพอ จึงได้มีการปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยวัตถุมีพิษ โดยขยายขอบเขตให้ครอบคลุมวัตถุอันตรายทุกชนิดและกำหนดวิธีการในการควบคุมให้เหมาะสมมากขึ้นพร้อมทั้งจัดระบบบริหารให้มีการประสานงานระหว่างหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยพระราชบัญญัติฉบับนี้มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 7 เมษายน 2535 และมีหน่วยงานที่รับผิดชอบรวมทั้งหมด 6 หน่วยงาน ประกอบด้วย

- (1) กรมโรงงานอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม
- (2) สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา กระทรวงสาธารณสุข
- (3) กรมโยธาธิการ กระทรวงมหาดไทย
- (4) สำนักงานปรมาณูเพื่อสันติ กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
- (5) กรมประมง กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
- (6) กรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

2) ขอบเขตการบังคับใช้พระราชบัญญัติวัดอุอันตราย พ.ศ. 2535

คำว่า “วัดอุอันตราย” ตามความหมายในพระราชบัญญัติวัดอุอันตราย พ.ศ. 2535 หมายถึง วัดที่มีคุณลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่งดังนี้ วัดสระเบ็ดได้ วัดอุไผ่ วัดอุออกซิไคซ์และ วัดอุเปอร์ออกซิไคซ์ วัดอุมีพิช วัดอุที่ทำให้เกิดโรค วัดอุกัมมันตรังสี วัดอุที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางพันธุกรรม วัดอุกัณฐกรอน วัดอุที่ก่อให้เกิดการระคายเคือง และวัดอุอย่างอื่นไม่ว่าจะเป็นเคมีภัณฑ์หรือสิ่งอื่นใดที่อาจทำให้เกิดอันตรายแก่บุคคล สัตว์ พืช ทรัพย์ และสิ่งแวดล้อม

วัดอุอันตรายแบ่งออกเป็น 4 ชนิด กล่าวคือ

วัดอุอันตรายชนิดที่ 1 หมายถึง วัดอุอันตรายที่การผลิต การนำเข้า การส่งออก หรือ การมีไว้ในครอบครองต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนด ซึ่งกำกับดูแลโดยผู้ประกอบการจะต้องปฏิบัติตามประกาศรัฐมนตรีผู้รับผิดชอบที่จะออกมารองรับทางด้านการประกันความเสียหายจากการประกอบกิจการและการกำหนดผู้เชี่ยวชาญในการควบคุมดูแล

วัดอุอันตรายชนิดที่ 2 หมายถึงวัดอุอันตรายที่การผลิต การนำเข้า การส่งออก หรือ การมีไว้ในครอบครอง ต้องแจ้งให้พนักงานเจ้าหน้าที่ทราบก่อนและต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดด้วย และเมื่อได้มีประกาศระบุวัดอุใดเป็นวัดอุอันตรายชนิดที่ 2 ให้ผู้ผลิต ผู้นำเข้า ผู้ส่งออก หรือผู้มีไว้ในครอบครองแจ้งการดำเนินการของตนที่กระทำอยู่ในขณะนั้น ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ทราบภายในเวลาที่กำหนดในประกาศดังกล่าว ซึ่งเมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ได้รับแจ้งแล้วให้พนักงานเจ้าหน้าที่ออกใบรับแจ้งเพื่อเป็นหลักฐานการแจ้งให้แก่ผู้แจ้ง โดยใบรับแจ้งให้ใช้ได้ตามระยะเวลาที่กำหนดและต้องไม่เกินสามปีนับแต่วันที่ออกใบรับแจ้ง ทั้งนี้ การแจ้ง การออกใบรับแจ้ง การแจ้งต่ออายุ และการต่ออายุใบรับแจ้ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่หน่วยงานผู้รับผิดชอบกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา รวมทั้งจะต้องมีการประกันความเสียหายและกำหนดให้มีผู้เชี่ยวชาญดูแลและควบคุมการประกอบกิจการเช่นเดียวกับวัดอุอันตรายชนิดที่ 1

วัดอุอันตรายชนิดที่ 3 หมายถึง วัดอุอันตรายที่การผลิต การนำเข้า การส่งออก หรือ การมีไว้ในครอบครองต้องได้รับใบอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ โดยเมื่อได้มีประกาศระบุชื่อวัดอุใดเป็นวัดอุอันตรายชนิดที่ 3 ให้ผู้ผลิต ผู้นำเข้า ผู้ส่งออก หรือผู้มีไว้ในครอบครองซึ่งวัดอุอันตรายชนิดที่ 3 ดังกล่าวยื่นคำขอรับใบอนุญาตภายในเวลาที่กำหนดในประกาศ และในระหว่างระยะเวลาดังกล่าวให้ผู้ยื่นประกอบกิจการไปพลางก่อนได้จนกว่าพนักงานเจ้าหน้าที่จะสั่งไม่อนุญาต ตามคำขอ

อย่างไรก็ตาม การผลิตหรือการนำเข้าซึ่งวัดอุอันตรายชนิดที่ 2 หรือชนิดที่ 3 ที่อยู่นอกรายชื่อที่ประกาศจะต้องนำมาขอขึ้นทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ก่อนและเมื่อได้รับใบสำคัญการขึ้นทะเบียนแล้ว ให้ผลิตหรือนำเข้าตามที่กำหนดหรือออกใบอนุญาตให้ผลิตหรือนำเข้าได้

ของการเก็บรักษา และการตรวจสอบความเหมาะสมของผู้ที่รับมอบวัตถุล้านรายไปจากตนหรือผู้ที่อาจคาดหมายได้ว่าจะได้รับมอบวัตถุล้านรายดังกล่าว”

มาตรานี้กำหนดให้ผู้ผลิต ซึ่งตามความหมายของบทนิยามตามมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว ผู้ผลิตหมายความว่าผู้ทำ เพาะ ปรุง ผสม แปรรูป ปรุงแต่ง แบ่งบรรจุ หรือรวมบรรจุ ต้องระมัดระวังในการจัดหาวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิต วิธีการและขั้นตอนการผลิต การบรรจุที่มั่นคงแข็งแรงและความปลอดภัยในการใช้ การเคลื่อนย้าย การขนส่ง ตลอดจนจัดทำฉลากที่แสดงว่าเป็นวัตถุล้านรายประเภทต่างๆ รวมถึงต้องตรวจสอบคุณสมบัติของผู้ที่รับมอบวัตถุล้านรายไปจากตนหรือผู้ที่อาจคาดหมายได้ว่าได้รับมอบวัตถุล้านรายไปจากตน ซึ่งผู้ผลิตต้องระมัดระวังในการทำหน้าหน้าที่ของตน แต่ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 437 วรรคสอง ไม่ได้กำหนดให้ผู้ผลิตต้องรับผิดชอบเพียงแต่ระบุให้ผู้ครอบครองต้องรับผิดชอบ ดังนั้นถ้าทรัพย์สินที่ผลิตหลุดพ้นไปจากความครอบครองของตนแล้ว ผู้เสียหายจะฟ้องผู้ผลิตให้รับผิดชอบตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 437 วรรคสองไม่ได้ แต่ตามมาตรา 59 ของพระราชบัญญัติวัตถุล้านราย พ.ศ. 2535 แม้ว่าทรัพย์สินที่ผลิตจะหลุดไปจากความครอบครองก็ตาม ผู้เสียหายก็สามารถฟ้องผู้ผลิตให้รับผิดชอบได้

ฉะนั้น มาตรา 59 จึงกำหนดมาตรฐานความรับผิดชอบสูงกว่าวิญญูชนในการระมัดระวัง

(2) ความรับผิดชอบของผู้นำเข้า ตามมาตรา 60 บัญญัติว่า

“ผู้นำเข้าวัตถุล้านรายต้องระมัดระวังในการเลือกหาผู้ผลิตการตรวจสอบคุณภาพของวัตถุล้านราย การตรวจสอบความถูกต้องของภาชนะบรรจุและฉลาก การเลือกวิธีการขนส่งและผู้ขนส่ง ความเหมาะสมของการเก็บรักษา และการตรวจสอบความเหมาะสมของผู้ที่รับมอบวัตถุล้านรายไปจากตนหรือผู้ที่อาจคาดหมายได้ว่าอาจจะได้รับมอบวัตถุล้านรายดังกล่าว”

มาตรานี้กำหนดให้ผู้นำเข้า ซึ่งหมายความว่า นำหรือส่งเข้ามาในราชอาณาจักร หรือนำผ่าน ต้องระมัดระวังในการเลือกหาผู้ผลิตการตรวจสอบคุณภาพของวัตถุล้านราย การเลือกวิธีการขนส่งและผู้ขนส่ง ความเหมาะสมของการเก็บรักษาของผู้ที่รับมอบหรือผู้ที่อาจคาดหมายได้ว่าอาจได้รับมอบวัตถุล้านรายไปจากตน

(3) ความรับผิดชอบของผู้ขนส่ง ตามมาตรา 61 บัญญัติว่า

“ผู้ขนส่งต้องระมัดระวังในการตรวจสอบความถูกต้องของสิ่งที่ใช้ในการขนส่ง หรือยานพาหนะและอุปกรณ์ ความถูกต้องของภาชนะบรรจุ และฉลากความเหมาะสมของวิธีการขนส่ง ความถูกต้องของการจัดวางบนยานพาหนะ และความไว้วางใจได้ของลูกจ้างหรือผู้จัดทำการทำงานให้แก่ตนหรือร่วมกับตน”

มาตรานี้กำหนดให้ผู้ขนส่งมีหน้าที่ตรวจสอบความถูกต้องของสิ่งที่ใช้ในการขนส่ง ยานพาหนะในการขนส่ง และอุปกรณ์ในการขนส่ง ภาชนะบรรจุ ผลากในการขนส่ง ตลอดจนความไวใจได้ของลูกค้าหรือผู้จัดทำงานให้แก่ตนหรือร่วมทำงานกับตน

(4) ความรับผิดชอบของผู้มีไว้ในครอบครอง ตามมาตรา 62 และมาตรา 63

มาตรา 62 บัญญัติว่า “ผู้มีไว้ในครอบครองซึ่งวัตถุอันตรายต้องระมัดระวังในการตรวจสอบความเชื่อถือได้ของผู้นำเข้าหรือผู้จัดหาวัตถุอันตรายนั้นให้แก่ตน ความถูกต้องของภาชนะบรรจุและฉลาก ความเหมาะสมของการเก็บรักษาและความไวใจได้ของผู้ที่รับมอบวัตถุอันตรายไปจากตน หรืออาจคาดหมายได้ว่าอาจจะได้รับมอบวัตถุอันตรายดังกล่าว”

มาตรานี้กำหนดให้ผู้มีไว้ในครอบครองซึ่งวัตถุอันตราย ซึ่งมีไว้ในครอบครองหมายความว่า การมีไว้ในครอบครองไม่ว่าเพื่อตนเองหรือผู้อื่นและไม่ว่าจะเป็นการมีไว้เพื่อขายเพื่อขนส่ง เพื่อใช้ หรือเพื่อประการอื่นใดและรวมถึงการทิ้งอยู่หรือปรากฏอยู่ในบริเวณที่อยู่ในความครอบครองด้วย ซึ่งผู้มีไว้ในครอบครองต้องตรวจสอบความถูกต้องของภาชนะ บรรจุและฉลากความเหมาะสมในการเก็บรักษา ตลอดจนบุคคลที่รับมอบหรืออาจคาดหมายได้ว่าจะได้รับมอบวัตถุอันตรายไปจากตน

มาตรา 63 บัญญัติว่า “ผู้ผลิต ผู้นำเข้า ผู้ขนส่ง หรือผู้มีไว้ในครอบครอง ซึ่งวัตถุอันตรายต้องรับผิดชอบเพื่อการเสียหายอันเกิดแต่วัตถุอันตรายที่อยู่ในความครอบครองของตน เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าความเสียหายนั้นเกิดแต่เหตุสุดวิสัย หรือเกิดเพราะความผิดของผู้ต้องเสียหายนั่นเอง”

มาตรานี้กำหนดให้ผู้ผลิต ผู้นำเข้า ผู้ขนส่ง หรือผู้มีไว้ในครอบครองต้องรับผิดชอบเพื่อการเสียหายอันเกิดแต่วัตถุอันตรายที่อยู่ในความครอบครองของตน เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าเกิดแต่เหตุสุดวิสัยหรือเกิดเพราะความผิดของผู้เสียหายนั่นเอง ซึ่งมาตรา 63 นี้จะเป็นบทลงโทษของมาตรา 59 - มาตรา 62 มากกว่า แต่จะมีปัญหากรณีที่ทรัพย์ไม่ได้อยู่ในความครอบครองแล้ว เช่นนี้ทำให้เกิดปัญหาว่าจะให้บทลงโทษของมาตรา 59 - มาตรา 62 อยู่ตรงไหน ซึ่งจะใช้มาตรา 63 ให้รับผิดชอบไม่ได้ เพราะว่าทรัพย์ไม่ได้อยู่ในความครอบครองของตนในขณะที่เกิดความเสียหาย

ประเด็นปัญหาว่าการครอบครองตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 437 และตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตรายเหมือนกันหรือไม่ ซึ่งการครอบครองตามมาตรา 63 ของพระราชบัญญัติวัตถุอันตรายรวมถึงการครอบครองแทนด้วย ไม่จำเป็นต้องมีสิทธิครอบครองและยังรวมถึงการที่ทรัพย์ทิ้งอยู่ หรือปรากฏอยู่ในบริเวณที่อยู่ในความครอบครองด้วย แต่การครอบครองตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 437 ต้องมีการครอบครองอยู่ใน

ขณะที่เกิดความเสียหาย เช่น กรณีที่ถูกจ้างครอบครองทรัพย์สินแทนนายจ้าง ลูกจ้างต้องรับผิดชอบตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตรายเพราะเป็นผู้ครอบครอง แต่ถ้าฟ้องตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 437 แล้ว ผู้เสียหายจะฟ้องลูกจ้างไม่ได้เพราะลูกจ้างครอบครองแทนนายจ้างเท่านั้น ผู้ครอบครองที่แท้จริงก็คือนายจ้างเพราะนายจ้างเจตนายึดถือเพื่อตนเอง

(5) ความรับผิดชอบของผู้ขายหรือผู้ส่งมอบวัตถุอันตราย ตามมาตรา 64 บัญญัติว่า

“ผู้ขายหรือผู้ส่งมอบวัตถุอันตรายให้กับบุคคลใด ต้องรับผิดชอบเพื่อการเสียหายของบุคคลดังกล่าวอันเกิดแต่วัตถุอันตรายนั้น เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าความเสียหายนั้นเกิดแต่เหตุสุดวิสัยหรือเกิดเพราะความผิดของผู้เสียหายนั่นเอง”

มาตรานี้กำหนดให้ผู้ขาย ซึ่งขายหมายความว่า การจำหน่าย จ่ายหรือแจกเพื่อประโยชน์ทางการค้าและให้หมายความรวมถึงการมีไว้เพื่อขายด้วย ต้องรับผิดชอบเพื่อการเสียหายของบุคคลอันเกิดแต่วัตถุอันตราย เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าความเสียหายเกิดแต่เหตุสุดวิสัยหรือเกิดเพราะความผิดของผู้เสียหายนั่นเอง

(6) ความรับผิดชอบของนายจ้าง ตัวการ ผู้ว่าจ้าง หรือเจ้าของกิจการ ตามมาตรา 65 บัญญัติว่า

“นายจ้าง ตัวการ ผู้ว่าจ้าง หรือเจ้าของกิจการต้องร่วมรับผิดชอบในผลแห่งละเมิดที่บุคคลตามมาตรา 63 หรือมาตรา 64 ได้กระทำให้ไปในการทำงานให้แก่ตน แต่ชอบที่จะได้ชดเชยจากบุคคลดังกล่าว เว้นแต่ตนจะมีส่วนผิดในการสั่งให้ทำการเลือกหาตัวบุคคล การควบคุม หรือการอื่นอันมีผลโดยตรงให้เกิดละเมิดขึ้น”

มาตรานี้เห็นว่า การที่ถูกจ้างทำงานให้นายจ้างหรือตัวการหรือเจ้าของกิจการก็เพื่อประโยชน์ของนายจ้างหรือตัวการทั้งสิ้น แล้วทำไมจึงต้องให้ลูกจ้างรับผิดชอบจากการกระทำของนายจ้างหรือตัวการ ซึ่งมาตรานี้หลักการคล้ายกับมาตรา 428 ของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

(7) ความรับผิดชอบของผู้ผลิต ผู้นำเข้า ผู้ขายส่ง ผู้ขายปลีก คนกลางและผู้ที่มีส่วนในการจำหน่ายจ่ายแจกทุกช่วงต่อจากผู้ผลิตจนถึงผู้ที่รับผิดชอบขณะเกิดการละเมิด ตามมาตรา 66 บัญญัติว่า

“ผู้ผลิต ผู้นำเข้า ผู้ขายส่ง ผู้ขายปลีก คนกลาง และผู้ที่มีส่วนในการจำหน่ายจ่ายแจกทุกช่วงต่อจากผู้ผลิตจนถึงผู้ที่รับผิดชอบขณะเกิดการละเมิดตามมาตรา 63 หรือมาตรา 64 ต้องร่วมรับผิดชอบในผลแห่งการละเมิดด้วย”

มาตรานี้กำหนดให้ผู้ผลิต ผู้นำเข้า ผู้ขายส่ง ผู้ขายปลีก คนกลาง และผู้ที่มีส่วนในการจำหน่ายจ่ายแจกทุกช่วงต่อจากผู้ผลิตต้องร่วมรับผิดชอบในผลที่เกิดจากการละเมิดด้วย

ดังนี้ เห็นได้ว่า ความรับผิดชอบตามพระราชบัญญัติฉบับนี้เป็นอย่างเดียวกับความรับผิดชอบประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 437 วรรคสอง คือ เป็นความรับผิดชอบโดยเคร่งครัดเหมือนกัน ข้อยกเว้นความรับผิดชอบจึงได้ถูกบัญญัติไว้เหมือนกัน กล่าวคือ บุคคลต้องรับผิดชอบ เว้นแต่พิสูจน์ได้ว่าความเสียหายเกิดแต่เหตุสุดวิสัยหรือเกิดเพราะความผิดของผู้เสียหายนั่นเอง ส่วนพระราชบัญญัติวัดอุณหนทราย พ.ศ. 2535 ได้บัญญัติไว้ในหลายมาตรา เช่น มาตรา 63 มาตรา 64 ดังนั้น เมื่อข้อยกเว้นของกฎหมายทั้งสองฉบับบัญญัติไว้เหมือนกันจึงน่าจะมีเป็นอย่างเดียวกัน โดยพระราชบัญญัติวัดอุณหนทราย พ.ศ. 2535 ให้สิทธิแก่บุคคลหลายบุคคลในการที่จะพิสูจน์เพื่อให้ตนต้องรับผิดชอบได้ คือ ผู้ผลิต ผู้นำเข้า ผู้ขนส่ง ผู้มีไว้ในครอบครองซึ่งทรัพย์สินอันตราย รวมทั้งผู้ขาย ผู้ส่งมอบวัดอุณหนทรายให้กับบุคคลใด ซึ่งมีใช้ผู้ครอบครองวัดอุณหนทรายในขณะที่เกิดความเสียหาย แต่เป็นบุคคลที่กฎหมายบัญญัติให้ต้องรับผิดชอบด้วย ดังนั้นถ้าพิสูจน์ได้ว่าตนมิต้องรับผิดชอบเพราะเข้าข้อยกเว้นของกฎหมายก็ให้พิสูจน์ได้ บุคคลที่จะพิสูจน์ให้พ้นความผิดได้ซึ่งพระราชบัญญัติวัดอุณหนทราย พ.ศ. 2535 จึงมีมากกว่าและชัดเจนกว่าที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 437 วรรคสอง เนื่องจากผู้ต้องรับผิดชอบตามพระราชบัญญัติวัดอุณหนทราย พ.ศ. 2535 มีมากกว่าผู้ต้องรับผิดชอบประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 437 นั่นเอง

4) การเยียวยาความเสียหายตามพระราชบัญญัติวัดอุณหนทราย พ.ศ. 2535

(1) การใช้สิทธิเรียกค่าเสียหาย

การใช้สิทธิเรียกค่าเสียหาย ตามพระราชบัญญัติวัดอุณหนทราย พ.ศ. 2535 มาตรา 68 บัญญัติว่า “ผู้ที่ต้องรับผิดชอบตามมาตรา 63 มาตรา 64 มาตรา 65 หรือมาตรา 66 ที่ได้ชำระค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้เสียหายแล้ว ย่อมมีสิทธิไต่เบี่ยเอาากับผู้ที่ส่งมอบวัดอุณหนทรายให้แก่ตนหรือแก่ผู้ซึ่งทำงานให้แก่ตน และบรรดาผู้ที่มีส่วนในการส่งมอบวัดอุณหนทรายดังกล่าวในลำดับต่างๆ ถัดขึ้นไปคนหนึ่งคนใดหรือหลายคนก็ได้ไปจนถึงผู้ผลิต โดยต้องใช้สิทธิไต่เบี่ยภายในสามปีนับแต่วันที่ตนได้ชำระค่าสินไหมทดแทน แต่ถ้าผู้ใช้สิทธิไต่เบี่ยนั้นเป็นผู้ที่จงใจหรือประมาทเลินเล่อทำให้เกิดการละเมิดขึ้น ผู้นั้นจะมีสิทธิไต่เบี่ยเฉพาะส่วนที่เกิดจากความรับผิดชอบโดยเฉพาะของตนเท่านั้น”

มาตรานี้กำหนดให้ผู้รับผิดชอบตามมาตรา 63 มาตรา 64 มาตรา 65 หรือมาตรา 66 ที่ได้ชำระค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้เสียหายแล้ว ย่อมมีสิทธิไต่เบี่ยภายในสามปีนับแต่วันที่ตนได้ชำระค่าสินไหมทดแทน เว้นแต่ตนจงใจหรือประมาทเลินเล่อทำให้เกิดการละเมิดนั้น สามารถไต่เบี่ยได้เฉพาะส่วนที่เกิดจากการกระทำละเมิดของตนเท่านั้น

(2) อายุความ

อายุความการใช้สิทธิเรียกร้องค่าเสียหาย ตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 มาตรา 67 บัญญัติว่า “สิทธิเรียกร้องค่าเสียหายอันเกิดตามพระราชบัญญัตินี้เป็นอันขาดอายุความเมื่อพ้นสามปีนับแต่วันที่ผู้ต้องเสียหายรู้ถึงการเสียหายความเป็นวัตถุอันตรายและผู้พึงต้องใช้ค่าสินไหมทดแทน

ถ้ามีการเจรจาเกี่ยวกับค่าสินไหมทดแทนที่พึงจ่ายระหว่างผู้ที่เข้าใจกันว่าต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนและผู้มีสิทธิได้ค่าสินไหมทดแทน ให้อายุความสะดุดหยุดลงอยู่จนกว่าจะปรากฏว่าการเจรจานั้นไม่อาจตกลงกันได้”

มาตรานี้กำหนดให้อายุความในการเรียกร้องค่าเสียหายเป็นอันขาดอายุความเมื่อพ้นสามปีนับแต่วันที่ผู้เสียหายรู้ถึงการเสียหายและผู้พึงต้องใช้ค่าสินไหมทดแทน และกำหนดอายุความสะดุดหยุดลงในระหว่างที่มีการเจรจาเรียกค่าสินไหมทดแทนกัน

4.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสำรวจความคิดเห็น

สำหรับการศึกษาในส่วนนี้เป็นการศึกษาโดยวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ โดยการใช้แบบสอบถามสำรวจความคิดเห็นจากผู้ที่เกี่ยวข้องกับประเด็นของการศึกษา ได้แก่ ผู้พิพากษา อัยการ หน่วยงาน เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐ ผู้ประกอบการเกี่ยวกับนิวเคลียร์และรังสี และประชาชนทั่วไป ซึ่งผู้เขียนได้นำเสนอข้อมูลจากการวิเคราะห์ทางสถิติ โดยวิเคราะห์ถึงลักษณะของผู้ตอบแบบสอบถาม ค่าเฉลี่ยความคิดเห็น การแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อเสนอแนะ ร้อยละของกลุ่มผู้ที่เกี่ยวข้องกับกฎหมาย โดยจำแนกตามความคิดเห็นและประเด็นที่เกี่ยวข้องกับมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับความรับผิดชอบทางแพ่งเพื่อเยียวยาความเสียหายอันเกิดจากนิวเคลียร์หรือรังสี รวมทั้งวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะของผู้ตอบแบบสำรวจโดยรวมกับประเด็นความคิดเห็นเกี่ยวกับประเด็นต่างๆ และความคิดเห็นในคำถามปลายเปิดที่มีต่อมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับความรับผิดชอบทางแพ่งเพื่อเยียวยาความเสียหายอันเกิดจากนิวเคลียร์หรือรังสี

4.2.1 รูปแบบวิธีการวิจัย

การศึกษาวิจัยในส่วนนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณ โดยการสำรวจความคิดเห็นจากกลุ่มบุคคลต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับความรับผิดชอบทางแพ่งเพื่อเยียวยาความเสียหายอันเกิดจากนิวเคลียร์หรือรังสี เพื่อนำมาใช้ในการสนับสนุนผลการศึกษาเชิงคุณภาพ ซึ่งเป็นการศึกษาวิธีรวบรวมเอกสารกฎหมายต่างๆ จากตำรา บทความกฎหมายที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้องทั้งอนุสัญญาระหว่างประเทศ และกฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศญี่ปุ่น

1) กลุ่มประชากรที่ศึกษา

กลุ่มประชากรที่ศึกษา ได้แก่ กลุ่มผู้ที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายเกี่ยวกับความรับผิดชอบทางแพ่งเพื่อเยียวยาความเสียหายอันเกิดจากนิวเคลียร์หรือรังสี โดยจะทำการสำรวจจากกลุ่มประชากรตัวอย่างจำนวน 3 กลุ่ม ได้แก่

กลุ่มที่ 1 กลุ่มของผู้ใช้กฎหมายโดยตรง คือ กลุ่มบุคคลที่มีบทบาทเกี่ยวกับการดำเนินคดี ได้แก่ ผู้พิพากษา อัยการ ทนายความ

กลุ่มที่ 2 กลุ่มของผู้ใช้กฎหมายโดยอ้อม คือ กลุ่มบุคคลที่เป็นผู้บังคับใช้กฎหมายและอยู่ภายใต้บังคับของกฎหมายในส่วนที่เกี่ยวกับนิวเคลียร์และรังสี ได้แก่ เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง ผู้ประกอบการ

กลุ่มที่ 3 กลุ่มประชาชนทั่วไป คือ กลุ่มบุคคลที่ไม่ได้มีบทบาทหรือหน้าที่ในการบังคับใช้กฎหมาย ได้แก่ ประชาชนทั่วไป ข้าราชการ

2) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษานี้ใช้แบบสอบถาม²¹ (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเพื่อให้ครอบคลุมและสอดคล้องกับการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยแบบสอบถามดังกล่าวแบ่งเป็น 3 ส่วน ดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัว ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ศาสนา ระดับการศึกษา อาชีพ

ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับความรับผิดชอบทางแพ่งเพื่อเยียวยาความเสียหายอันเกิดจากนิวเคลียร์หรือรังสี

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

4.2.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง จำนวนรวมทั้งสิ้น 106 ราย ในจำนวนนี้เมื่อจำแนกตามกลุ่มผู้ตอบแบบสำรวจพบว่า

กลุ่มที่ 1 กลุ่มของผู้ใช้กฎหมายโดยตรง ได้แก่ ผู้พิพากษา อัยการ ทนายความ จำนวน 28 ราย

กลุ่มที่ 2 กลุ่มของผู้ใช้กฎหมายโดยอ้อม ได้แก่ เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง ผู้ประกอบการ จำนวน 40 ราย

กลุ่มที่ 3 กลุ่มประชาชนทั่วไป จำนวน 38 ราย

ผลการวิเคราะห์แบบสำรวจความคิดเห็นที่สำคัญ แบ่งได้ดังนี้

²¹ ดูรายละเอียดในภาคผนวก ก.

1) การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสำรวจ

การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสำรวจ ประกอบด้วย การจำแนกกลุ่มผู้ตอบแบบสำรวจ (จำแนกตามกลุ่มอาชีพ) เพศ อายุ สถานภาพสมรส ศาสนา และระดับการศึกษา โดยใช้ค่าความถี่และค่าร้อยละ ปรากฏผลตามตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 จำนวนและค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสำรวจจำแนกตามกลุ่มผู้ตอบแบบสำรวจ (จำแนกตามกลุ่มอาชีพ) เพศ อายุ สถานภาพสมรส ศาสนา และระดับการศึกษา

(N=106)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. กลุ่มผู้ตอบแบบสำรวจ (จำแนกตามกลุ่มอาชีพ)		
กลุ่มที่ 1 (กลุ่มผู้ใช้กฎหมายโดยตรง)		
อัยการ	5	4.7
ผู้พิพากษา	5	4.7
ทนายความ	18	17.0
รวม	28	26.4
กลุ่มที่ 2 (กลุ่มผู้ใช้กฎหมายโดยอ้อม)		
เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง	28	26.4
ผู้ประกอบการเกี่ยวกับนิวเคลียร์และรังสี	12	11.3
รวม	40	37.7
กลุ่มที่ 3 (กลุ่มประชาชนทั่วไป)		
ประชาชน	34	32.1
ข้าราชการ	4	3.8
รวม	38	35.9
รวม	106	100

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

(N=106)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
2. เพศ		
ชาย	67	63.2
หญิง	39	36.8
รวม	106	100
3. อายุ		
อายุต่ำกว่า 30 ปี	17	16.0
อายุ 31 – 40 ปี	43	40.6
อายุ 41 – 50 ปี	30	28.3
อายุ 51 ปี ขึ้นไป	16	15.1
รวม	106	100
4. สถานภาพสมรส		
โสด	51	48.1
สมรส	51	48.1
หย่าร้าง / หม้าย	4	3.8
รวม	106	100
5. ศาสนา		
พุทธ	102	96.2
คริสต์	2	1.9
อิสลาม	2	1.9
รวม	106	100
6. ระดับการศึกษา		
ประถมศึกษาและต่ำกว่า	1	0.9
มัธยมศึกษา / อาชีวศึกษา	21	19.8
ตั้งแต่ปริญญาตรีขึ้นไป	84	79.2
รวม	106	100

จากตารางที่ 4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 106 ราย มีดังต่อไปนี้

(1) กลุ่มผู้ตอบแบบสำรวจความคิดเห็น (จำแนกตามกลุ่มอาชีพ) แบ่งเป็น 3 กลุ่ม พบว่า ส่วนใหญ่เป็นกลุ่มผู้ใช้กฎหมายโดยอ้อม คิดเป็นจำนวนร้อยละ 37.7 กลุ่มประชาชนทั่วไป คิดเป็นจำนวนร้อยละ 35.9 และกลุ่มผู้ใช้กฎหมายโดยตรง คิดเป็นจำนวนร้อยละ 26.4 ตามลำดับ

(2) เพศของผู้ตอบแบบสำรวจความคิดเห็น พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นจำนวนร้อยละ 63.2 และเพศหญิง คิดเป็นจำนวนเป็นร้อยละ 36.8 ตามลำดับ

(3) อายุของผู้ตอบแบบสำรวจความคิดเห็น แบ่งช่วงอายุของผู้ตอบแบบสำรวจความคิดเห็นออกเป็น 4 ช่วงอายุ พบว่า ส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีช่วงอายุ 31-40 ปี คิดเป็นจำนวนร้อยละ 40.6 ช่วงอายุระหว่าง 41-50 ปี จำนวนร้อยละ 28.3 ช่วงอายุต่ำกว่า 30 ปี คิดเป็นจำนวนร้อยละ 16 และช่วงอายุ 51 ปีขึ้นไป คิดเป็นจำนวนร้อยละ 15.1 ตามลำดับ

(4) สถานภาพสมรสของผู้ตอบแบบสำรวจความคิดเห็น พบว่า ส่วนใหญ่สถานภาพโสดและสมรส คิดเป็นจำนวนร้อยละ 48.1 และหย่าร้าง/หม้าย คิดเป็นจำนวนร้อยละ 3.8 ตามลำดับ

(5) ศาสนาของผู้ตอบแบบสำรวจความคิดเห็น พบว่า ส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ คิดเป็นจำนวนร้อยละ 96.2 ศาสนาคริสต์และศาสนาอิสลาม คิดเป็นจำนวนร้อยละ 1.9 ตามลำดับ

(6) ระดับการศึกษาของผู้ตอบแบบสำรวจความคิดเห็นพบว่า ส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับตั้งแต่ปริญญาตรีขึ้นไป คิดเป็นจำนวนร้อยละ 79.2 ระดับมัธยมศึกษา/อาชีวศึกษา คิดเป็นจำนวนร้อยละ 19.8 และระดับประถมศึกษาและต่ำกว่า คิดเป็นจำนวนร้อยละ 0.9 ตามลำดับ

2) การวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นที่มีต่อประเด็นคำถามเบื้องต้นเกี่ยวกับมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับความรับผิดชอบทางแพ่งเพื่อเยียวยาความเสียหายอันเกิดจากนิวเคลียร์หรือรังสี

ประเด็นคำถามเบื้องต้นเกี่ยวกับมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับความรับผิดชอบทางแพ่งเพื่อเยียวยาความเสียหายอันเกิดจากนิวเคลียร์หรือรังสี มีคำถามดังนี้

ข้อมูล ด้วยประเทศไทยมีการนำนิวเคลียร์และรังสีมาใช้ประโยชน์ในหลายด้าน อาทิ เช่น การแพทย์ เกษตรกรรม อุตสาหกรรม ฯลฯ นอกจากนี้ประเทศไทยมีแผนที่จะสร้างโรงไฟฟ้านิวเคลียร์อีกด้วย แต่เนื่องจากกฎหมายพลังงานปรมาณูเพื่อสันติมีการบังคับใช้มานาน ซึ่งมีการแก้ไขครั้งสุดท้ายเมื่อ พ.ศ. 2508 นั้น ไม่มีบทบัญญัติที่ครอบคลุมถึงการชดเชยค่าสินไหมทดแทนให้แก่ประชาชนหากมีความเสียหายเกิดขึ้นจากการใช้ประโยชน์จากพลังงานนิวเคลียร์หรือวัสดุกัมมันตรังสี

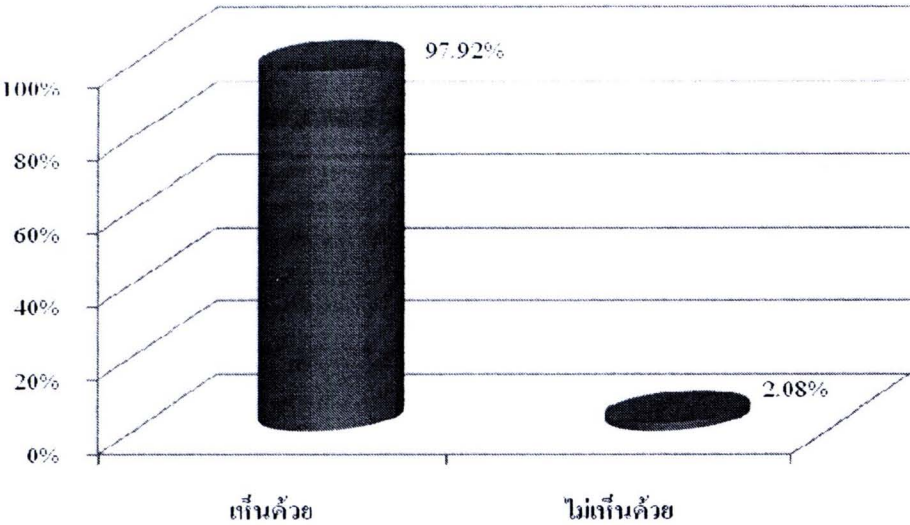
คำถาม ท่านเห็นด้วยหรือไม่ที่จะต้องมีการบัญญัติกฎหมายเกี่ยวกับความรับผิดชอบทางแพ่งเพื่อเยียวยาความเสียหายให้แก่ผู้ที่ได้รับความเสียหายอันเกิดจากนิวเคลียร์หรือรังสี

จากการสำรวจความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 106 ราย ที่มีต่อประเด็นคำถามเบื้องต้น ปรากฏผลตามตารางที่ 4.2

ตารางที่ 4.2 จำนวนและค่าร้อยละของความคิดเห็นที่มีต่อประเด็นคำถามเบื้องต้น

(N=106)

ลักษณะคำตอบ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เห็นด้วย	104	97.92
ไม่เห็นด้วย	2	2.08

ภาพที่ 4.1 ค่าร้อยละของความคิดเห็นที่มีต่อประเด็นคำถามเบื้องต้น

จากตารางที่ 4.2 พบว่ากลุ่มตัวอย่างจำนวน 106 ราย แสดงความคิดเห็นประเด็นคำถามเบื้องต้นเกี่ยวกับการบัญญัติกฎหมายเกี่ยวกับความรับผิดชอบทางแพ่งเพื่อเยียวยาความเสียหายให้แก่ผู้ที่ได้รับความเสียหายอันเกิดจากนิวเคลียร์หรือรังสี ส่วนใหญ่เห็นด้วย คิดเป็นจำนวนร้อยละ 97.92 และไม่เห็นด้วย คิดเป็นจำนวนร้อยละ 2.08

เหตุผลของผู้ตอบแบบสำรวจความคิดเห็นกรณี **ไม่เห็นด้วย** กับประเด็นคำถามเบื้องต้นเกี่ยวกับการบัญญัติกฎหมายเกี่ยวกับความรับผิดชอบทางแพ่งเพื่อเยียวยาความเสียหายให้แก่ผู้ที่ได้รับความเสียหายอันเกิดจากนิวเคลียร์หรือรังสี มีดังต่อไปนี้

(1) ไม่เห็นด้วย เนื่องจากประเทศไทยมีการบัญญัติกฎหมายว่าด้วยละเมิด และความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานและผู้รับผิดชอบอยู่แล้ว ไม่จำเป็นต้องบัญญัติให้เป็นพิเศษแต่อย่างใด ส่วนในเรื่องความเสียหาย ก็เป็นไปตามความเสียหายที่แท้จริง ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับดุลพินิจให้ศาลเห็นว่าความเสียหายเป็นเท่าใด

(2) ไม่เห็นด้วย เนื่องจากตรากฎหมายคืออยู่แล้ว แต่ผู้ดูแลกฎหมายอ่อนแอ จึงไม่จำเป็นต้องมีการบัญญัติกฎหมายเกี่ยวกับความรับผิดทางแพ่งเพื่อเยียวยาความเสียหายให้แก่ผู้ที่ได้รับความเสียหายจากอุบัติเหตุทางนิวเคลียร์

ในส่วนของผู้ตอบแบบสำรวจความคิดเห็นที่ไม่เห็นด้วยกับการบัญญัติกฎหมายเกี่ยวกับความรับผิดทางแพ่งเพื่อเยียวยาความเสียหายให้แก่ผู้ที่ได้รับความเสียหายอันเกิดจากอันเกิดจากนิวเคลียร์หรือรังสีนั้น ไม่ต้องตอบแบบสำรวจความคิดเห็นในส่วนต่อไป ดังนั้น จึงทำให้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสำรวจในส่วนต่อไปนี้มีกลุ่มตัวอย่างจำนวน 104 ราย

3) การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยความคิดเห็น ค่าเบี่ยงมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับประเด็นคำถามต่างๆ ที่มีต่อความคิดเห็นเกี่ยวกับมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับความรับผิดทางแพ่งเพื่อเยียวยาความเสียหายอันเกิดจากนิวเคลียร์หรือรังสี

ในการวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยความคิดเห็นนั้น มีการกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนค่าคะแนนเฉลี่ย เป็น 5 ช่วง ดังปรากฏตามตารางที่ 4.3

ตารางที่ 4.3 เกณฑ์การให้คะแนนค่าคะแนนเฉลี่ย

เกณฑ์การแปลความหมายของค่าเฉลี่ย	
ค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง	แปลความหมาย
4.50 – 5.00	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
3.50 – 4.49	เห็นด้วย
2.50 – 3.49	ไม่มีความเห็น
1.50 – 2.49	ไม่เห็นด้วย
1.00 – 1.49	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

จากการกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนค่าเฉลี่ย ผู้เขียนได้นำข้อมูลความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่เห็นด้วยประเด็นคำถามเบื้องต้นเกี่ยวกับการบัญญัติกฎหมายเกี่ยวกับความรับผิดทางแพ่งเพื่อเยียวยาความเสียหายให้แก่ผู้ที่ได้รับความเสียหายอันเกิดจากนิวเคลียร์หรือรังสี จำนวน

104 ราย มาสรุปผลการวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยความคิดเห็น ค่าเบี่ยงมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับประเด็นคำถามต่างๆ ที่มีต่อความคิดเห็นเกี่ยวกับมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับความรับผิดชอบทางแพ่งเพื่อเยียวยาความเสียหายอันเกิดจากนิวเคลียร์หรือรังสี ปรากฏผลตามตารางที่ 4.4

ตารางที่ 4.4 ตารางแสดงค่าเฉลี่ยความคิดเห็น ค่าเบี่ยงมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับประเด็นคำถามต่างๆ ที่มีต่อความคิดเห็นเกี่ยวกับมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับความรับผิดชอบทางแพ่งเพื่อเยียวยาความเสียหายอันเกิดจากนิวเคลียร์หรือรังสี

(N=104)

ประเด็น	$\bar{X}$ Mean	Std. Deviation	ระดับความคิดเห็น
1. ข้อมูล ตามกฎหมายพลังงานปรมาณูเพื่อสันติที่มีผลใช้บังคับอยู่ในปัจจุบันนั้นไม่มีบทบัญญัติกำหนดความรับผิดชอบทางแพ่งเมื่อมีความเสียหายที่เกิดจากการใช้ประโยชน์จากพลังงานนิวเคลียร์หรือรังสี จึงควรมีการกำหนดกฎหมายเรื่องดังกล่าว คำถาม ท่านเห็นด้วยหรือไม่ หากมีการกำหนดกฎหมายเกี่ยวกับความรับผิดชอบทางแพ่งในกรณีความเสียหายอันเกิดจากนิวเคลียร์	4.50	0.8852	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
2. ข้อมูล ตามอนุสัญญาระหว่างประเทศกำหนดให้ครอบคลุมเฉพาะความเสียหายที่เกิดจากนิวเคลียร์เท่านั้น ไม่รวมถึงความเสียหายอันเกิดจากรังสี คำถาม ท่านเห็นด้วยหรือไม่ หากมีการกำหนดขอบเขตการบังคับใช้กฎหมายให้รวมถึงความเสียหายอันเกิดจากรังสีด้วย	4.30	0.8907	เห็นด้วย
3. ข้อมูล ตามอนุสัญญาระหว่างประเทศ และกฎหมายของต่างประเทศนั้นกำหนดหลักความรับผิดชอบในกรณีความเสียหายจากนิวเคลียร์ให้ผู้ประกอบการต้องเป็นผู้รับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดขึ้น คำถาม ท่านเห็นด้วยหรือไม่ หากมีกฎหมายกำหนดให้ผู้ประกอบการรับผิดชอบแต่เพียงผู้เดียวดังเช่นอนุสัญญาระหว่างประเทศ	3.48	0.9124	ไม่มีความเห็น

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

(N=104)

ประเด็น	$\bar{X}$ Mean	Std. Deviation	ระดับความคิดเห็น
4. ข้อมูล หากเกิดความเสียหายอันเกิดจากนิวเคลียร์ การเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนสำหรับความเสียหายที่เกิดแก่บุคคล ต้องเป็นไปตามขอบเขตที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์เท่านั้น ซึ่งทำให้เกิดข้อจำกัดบางประการ เช่น ค่าเสียหายสำหรับความเสียหายอย่างอื่นอันมิใช่ตัวเงิน ผู้เสียหายจะเรียกได้เฉพาะความเสียหายที่เกิดแก่ร่างกายและไม่ตกทอดไปยังทายาท ฯลฯ คำถาม ท่านเห็นด้วยหรือไม่เกี่ยวกับการกำหนดให้มีการชดเชยค่าสินไหมทดแทนสำหรับความเสียหายอย่างอื่นอันมิใช่ตัวเงินขอบเขตที่กว้างมากขึ้น เช่น แม้ผู้เสียหายไม่ได้ใช้สิทธิเรียกร้องไว้ก่อนก็สามารถเรียกได้ และสิทธิดังกล่าวก็สามารถตกทอดไปยังทายาทได้	4.11	0.8958	เห็นด้วย
5. ข้อมูล ในปัจจุบันประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มิได้กำหนดให้ผู้ประกอบการต้องรับผิดชอบใช้ค่าเสียหายเชิงลงโทษ ค่าเสียหายเชิงลงโทษ (Punitive Damages) มีลักษณะเป็นการกำหนดไว้เพื่อกระตุ้นให้ผู้ประกอบการมีความระมัดระวังในการใช้นิวเคลียร์และรังสีมากขึ้น และก่อให้เกิดแนวทางที่ชัดเจน เป็นบรรทัดฐานเดียวกันในการกำหนดค่าเสียหายเชิงลงโทษ คำถาม ท่านเห็นด้วยหรือไม่เกี่ยวกับการกำหนดให้ผู้ประกอบการต้องรับผิดชอบในลักษณะค่าเสียหายเชิงลงโทษ	4.39	0.8881	เห็นด้วย

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

(N=104)

ประเด็น	$\bar{X}$ Mean	Std. Deviation	ระดับความ คิดเห็น
6. ข้อมูล ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ปัจจุบัน กำหนดหน้าที่ภาระการพิสูจน์จากหลัก “ผู้ใดกล่าวอ้าง ผู้นั้นมีหน้าที่นำสืบ” ซึ่งเมื่อนำหลักดังกล่าวมาใช้กับกรณีความเสียหายอันเกิดจากนิวเคลียร์หรือรังสีแล้ว จะทำให้ผู้เสียหายนำสืบถึงความเสียหายที่ได้รับยาก เนื่องจากเป็นเรื่องทางเทคนิค สลับซับซ้อน และอาจส่งผลให้ไม่ได้รับการเยียวยาอย่างเป็นธรรม คำถาม ท่านเห็นด้วยหรือไม่หากมีการกำหนดให้ผู้ประกอบการเป็นผู้มีหน้าที่นำสืบในกรณีที่มีความเสียหายอันเกิดจากนิวเคลียร์หรือรังสี	3.72	0.9061	เห็นด้วย
7. ข้อมูล ตามอนุสัญญาระหว่างประเทศและกฎหมายต่างประเทศนั้น นอกจากจะกำหนดให้ผู้ประกอบการต้องรับผิดชอบโดยเคร่งครัดแล้ว ได้มีการกำหนดข้อยกเว้นความรับผิดชอบของผู้ประกอบการไว้ด้วย เช่น กรณีที่ความเสียหายอันเกิดจากนิวเคลียร์นั้นเกิดจากสงคราม การจลาจล ภัยธรรมชาติอย่างร้ายแรง เป็นต้น คำถาม ท่านเห็นด้วยหรือไม่ หากมีการกำหนดข้อยกเว้นความรับผิดชอบของผู้ประกอบการในกรณีที่ความเสียหายที่เกิดขึ้นนั้นเกิดจากสงคราม การจลาจล และภัยธรรมชาติอย่างร้ายแรง	3.75	0.9053	เห็นด้วย

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

(N=104)

ประเด็น	$\bar{X}$ Mean	Std. Deviation	ระดับความคิดเห็น
8. ข้อมูล ตามอนุสัญญาระหว่างประเทศและกฎหมายของต่างประเทศได้กำหนดหลักเกณฑ์ความรับผิดชอบความเสียหายทางนิวเคลียร์ไว้ประการหนึ่งว่า ความรับผิดชอบจะต้องเป็นแบบจำกัดจำนวนและต้องจัดหาหลักประกันเพื่อเป็นการประกันความเสียหายที่อาจเกิดขึ้น คำถาม ท่านเห็นด้วยหรือไม่ หากมีการกำหนดให้ผู้ประกอบการรับผิดชอบจำกัดวงเงินและจัดหาหลักประกันเพื่อเป็นการประกันความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นในการประกอบกิจการ	3.51	0.9117	เห็นด้วย
9. ข้อมูล ความเสียหายอันเกิดจากนิวเคลียร์หรือรังสีนั้นบางครั้งไม่แสดงอาการในระยะเวลาอันสั้น ต้องใช้ระยะเวลายาวนานกว่าจะแสดงอาการให้ปรากฏ แต่ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 448 กำหนดให้ศาลสามารถพิพากษาแก้ไขค่าพิพากษาในส่วนค่าเสียหายได้ภายในระยะเวลาไม่เกิน 2 ปี คำถาม ท่านเห็นด้วยหรือไม่หากมีการขยายระยะเวลาการสงวนสิทธิการแก้ไขค่าพิพากษาของศาลเพิ่มมากขึ้น	3.89	0.9017	เห็นด้วย
10. ข้อมูล ในปัจจุบันตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์กำหนดอายุความในการใช้สิทธิเรียกร้องค่าเสียหายในกรณีละเมิดไว้ 1 ปีนับแต่วันที่รู้ตัวผู้กระทำละเมิดและรู้เหตุ หรือ 10 ปีนับแต่วันเกิดเหตุ คำถาม ท่านเห็นด้วยหรือไม่หากมีการกำหนดเรื่องอายุความสำหรับกรณีความเสียหายทางนิวเคลียร์เป็นการเฉพาะ	4.20	0.8933	เห็นด้วย

4) การวิเคราะห์ค่าความถี่ ค่าร้อยละ และค่าเฉลี่ยความคิดเห็นในรายประเด็นคำถาม

จากข้อมูลความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสำรวจความคิดเห็น จำนวน 104 ราย ผู้เขียนได้นำข้อมูลมาวิเคราะห์โดยการวิเคราะห์ค่าความถี่ ค่าร้อยละ และค่าเฉลี่ยความคิดเห็นในรายประเด็นคำถามต่างๆ เกี่ยวกับมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับความรับผิดชอบทางแพ่งเพื่อเยียวยาความเสียหายอันเกิดจากนิวเคลียร์หรือรังสี ซึ่งได้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

(1) ผลการวิเคราะห์ค่าความถี่ ค่าร้อยละ และค่าเฉลี่ยความคิดเห็นในประเด็นคำถามที่ 1

ข้อมูลประเด็นคำถามที่ 1

ตามกฎหมายพลังงานปรมาณูเพื่อสันติที่มีผลใช้บังคับอยู่ในปัจจุบันนั้นไม่มีบทบัญญัติกำหนดความรับผิดชอบทางแพ่งเมื่อมีความเสียหายที่เกิดจากการใช้ประโยชน์จากพลังงานนิวเคลียร์หรือรังสี จึงควรมีการกำหนดกฎหมายเรื่องดังกล่าว

ประเด็นคำถามที่ 1

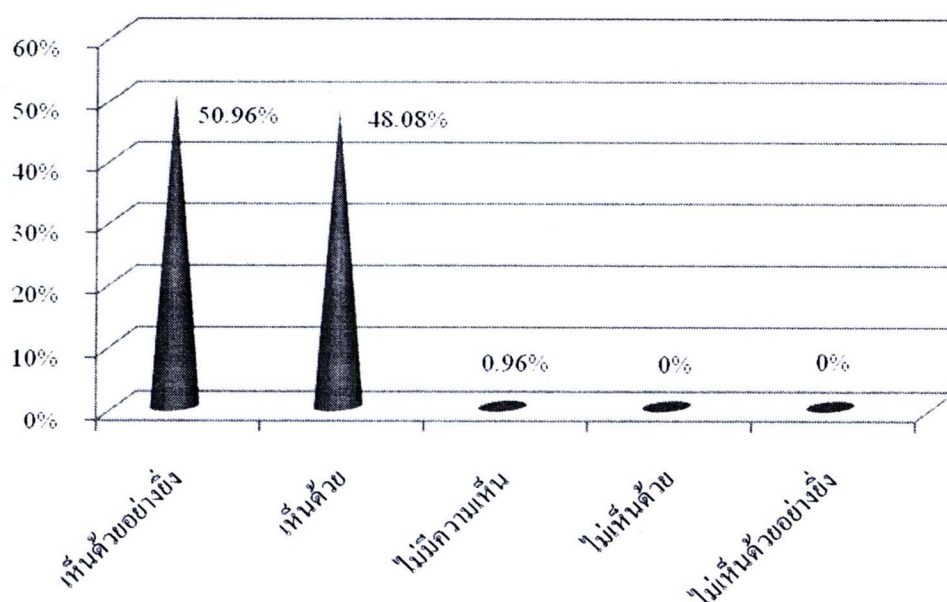
ท่านเห็นด้วยหรือไม่ หากมีการกำหนดกฎหมายเกี่ยวกับความรับผิดชอบทางแพ่งในกรณีความเสียหายอันเกิดจากนิวเคลียร์

ผลการวิเคราะห์ค่าความถี่ ค่าร้อยละ และค่าเฉลี่ยความคิดเห็นในประเด็นคำถามที่ 1 ปรากฏผลตามตารางที่ 4.5

ตารางที่ 4.5 ค่าความถี่ ค่าร้อยละ และค่าเฉลี่ยความคิดเห็นในประเด็นคำถามที่ 1

(N=104)

ประเด็น	ระดับความคิดเห็น				
	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่มีความเห็น	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
1. ท่านเห็นด้วยหรือไม่ หากมีการกำหนดกฎหมายเกี่ยวกับความรับผิดชอบทางแพ่งในกรณีความเสียหายอันเกิดจากนิวเคลียร์	50.96% (53)	48.08% (50)	0.96% (1)	-	-
ค่าเฉลี่ยความคิดเห็น	$\bar{X} = 4.50$				

ภาพที่ 4.2 คำร้อยละของความคิดเห็นในประเด็นคำถามที่ 1

จากตารางที่ 4.5 โดยภาพรวมของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับความคิดเห็นในประเด็นการกำหนดกฎหมายเกี่ยวกับความรับผิดชอบทางแพ่งในกรณีความเสียหายอันเกิดจากนิวเคลียร์ พบว่าความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 104 ราย สามารถนำมาจัดลำดับได้ดังต่อไปนี้

- ก. เห็นด้วยอย่างยิ่งกับประเด็นคำถามที่ 1 คิดเป็นจำนวนร้อยละ 50.96
- ข. เห็นด้วยกับประเด็นคำถามที่ 1 คิดเป็นจำนวนร้อยละ 48.08
- ค. ไม่มีความเห็นกับประเด็นคำถามที่ 1 คิดเป็นจำนวนร้อยละ 0.96

จากค่าความถี่ความเห็นในประเด็นคำถามที่ 1 สามารถนำมาวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยความคิดเห็น พบว่า มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นในประเด็นคำถามที่ 1 เท่ากับ 4.50 ซึ่งเมื่อนำมาเปรียบเทียบกับตารางระดับเกณฑ์การให้คะแนนค่าคะแนนเฉลี่ย พบว่า ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง

(2) ผลการวิเคราะห์ค่าความถี่ คำร้อยละ และค่าเฉลี่ยความคิดเห็นในประเด็นคำถามที่ 2

ข้อมูลประเด็นคำถามที่ 2

ตามอนุสัญญาระหว่างประเทศกำหนดให้ครอบคลุมเฉพาะความเสียหายอันเกิดจากนิวเคลียร์เท่านั้น ไม่รวมถึงความเสียหายอันเกิดจากรังสี

ประเด็นคำถามที่ 2

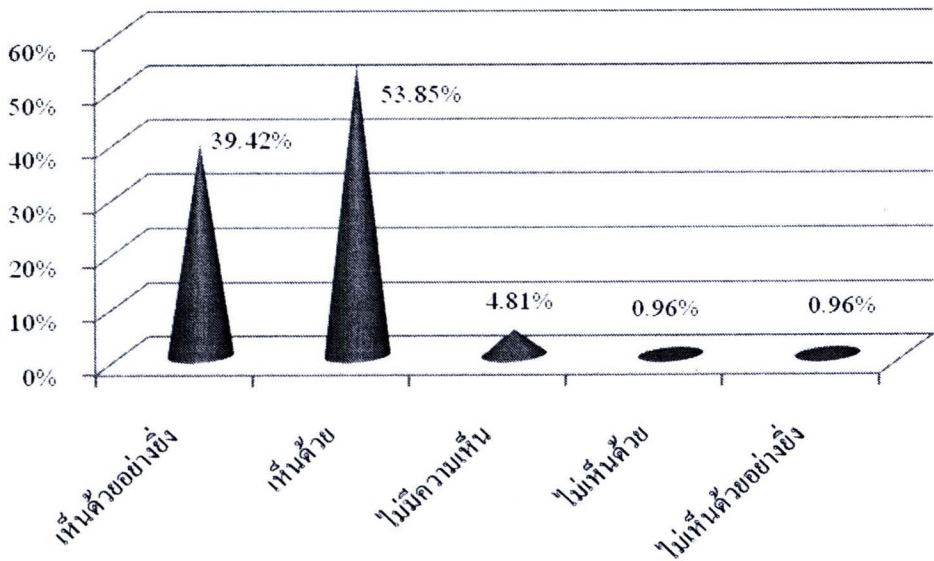
ท่านเห็นด้วยหรือไม่ หากมีการกำหนดขอบเขตการบังคับใช้กฎหมายให้รวมถึงความเสียหายอันเกิดจากรังสีด้วย

ผลการวิเคราะห์ค่าความถี่ ค่าร้อยละ และค่าเฉลี่ยความคิดเห็นในประเด็นคำถามที่ 2 ปรากฏผลตามตารางที่ 4.6

ตารางที่ 4.6 ค่าความถี่ ค่าร้อยละ และค่าเฉลี่ยความคิดเห็นในประเด็นคำถามที่ 2

(N=104)

ประเด็น	ระดับความคิดเห็น				
	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่มี ความเห็น	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
2. ท่านเห็นด้วยหรือไม่ หากมีการกำหนดขอบเขตการบังคับใช้กฎหมายให้รวมถึงความเสียหายอันเกิดจากรังสีด้วย	39.42% (41)	53.85% (52.8)	4.81% (5)	0.96% (1)	0.96% (1)
ค่าเฉลี่ยความคิดเห็น	$\bar{X} = 4.30$				

ภาพที่ 4.3 ค่าร้อยละของความคิดเห็นในประเด็นคำถามที่ 2

จากตารางที่ 4.6 โดยภาพรวมของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับความคิดเห็นในประเด็น การกำหนดขอบเขตการบังคับใช้กฎหมายให้รวมถึงความเสียหายอันเกิดจากรังสีด้วยนั้น พบว่า ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 104 ราย สามารถนำมาจัดลำดับได้ดังต่อไปนี้

- ก. เห็นด้วยกับประเด็นคำถามที่ 2 คิดเป็นจำนวนร้อยละ 53.85
- ข. เห็นด้วยอย่างยิ่งกับประเด็นคำถามที่ 2 คิดเป็นจำนวนร้อยละ 39.42
- ค. ไม่มีความเห็นกับประเด็นคำถามที่ 2 คิดเป็นจำนวนร้อยละ 4.81
- ง. ไม่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วยอย่างยิ่งกับประเด็นคำถามที่ 2 คิดเป็นจำนวน ร้อยละ 0.96

จากค่าความถี่ความเห็นในประเด็นคำถามที่ 2 สามารถนำมาวิเคราะห์ ค่าเฉลี่ยความเห็น พบว่า มีค่าเฉลี่ยความเห็นในประเด็นคำถามที่ 2 เท่ากับ 4.30 ซึ่งเมื่อนำมา เปรียบเทียบตารางระดับเกณฑ์การให้คะแนนค่าคะแนนเฉลี่ย พบว่า ค่าเฉลี่ยความเห็นอยู่ใน ระดับเห็นด้วย

(3) ผลการวิเคราะห์ค่าความถี่ ค่าร้อยละ และค่าเฉลี่ยความเห็นในประเด็น คำถามที่ 3

ข้อมูลประเด็นคำถามที่ 3

ตามอนุสัญญาระหว่างประเทศ และกฎหมายของต่างประเทศนั้นกำหนดหลัก ความรับผิดชอบในกรณีความเสียหายอันเกิดจากนิวเคลียร์ให้ผู้ประกอบการต้องเป็นผู้รับผิดชอบใน ความเสียหายที่เกิดขึ้น

ประเด็นคำถามที่ 3

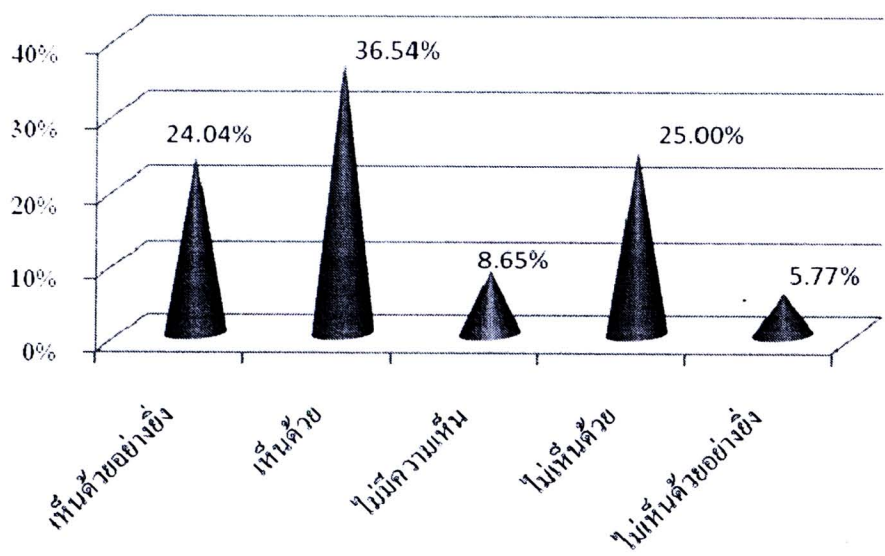
ท่านเห็นด้วยหรือไม่ หากมีกฎหมายกำหนดให้ผู้ประกอบการรับผิดชอบแต่เพียง ผู้เดียวดังเช่นอนุสัญญาระหว่างประเทศ

ผลการวิเคราะห์ค่าความถี่ ค่าร้อยละ และค่าเฉลี่ยความเห็นในประเด็น คำถามที่ 3 ปรากฏผลตามตารางที่ 4.7

ตารางที่ 4.7 ค่าความถี่ ค่าร้อยละ และค่าเฉลี่ยความคิดเห็นในประเด็นคำถามที่ 3

(N=104)

ประเด็น	ระดับความคิดเห็น				
	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่มี ความเห็น	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
3. ท่านเห็นด้วยหรือไม่ หากมีกฎหมายกำหนดให้ผู้ประกอบการรับผิดชอบแต่เพียงผู้เดียวดังเช่นอนุสัญญาระหว่างประเทศ	24.04% (25)	36.54% (38)	8.65% (9)	25.00% (26)	5.77% (6)
ค่าเฉลี่ยความคิดเห็น	$\bar{X} = 3.48$				

ภาพที่ 4.4 ค่าร้อยละของความคิดเห็นในประเด็นคำถามที่ 3

จากตารางที่ 4.7 โดยภาพรวมของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับความคิดเห็นในประเด็นกำหนดให้ผู้ประกอบการรับผิดชอบแต่เพียงผู้เดียวดังเช่นอนุสัญญาระหว่างประเทศ พบว่า ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 104 ราย สามารถนำมาจัดลำดับได้ดังต่อไปนี้

- ก. เห็นด้วยกับประเด็นคำถามที่ 3 คิดเป็นจำนวนร้อยละ 36.54
- ข. เห็นด้วยอย่างยิ่งกับประเด็นคำถามที่ 3 คิดเป็นจำนวนร้อยละ 24.04
- ค. ไม่มีความเห็นกับประเด็นคำถามที่ 3 คิดเป็นจำนวนร้อยละ 8.65
- ง. ไม่เห็นด้วยกับประเด็นคำถามที่ 3 คิดเป็นจำนวนร้อยละ 25.00
- จ. ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่งกับประเด็นคำถามที่ 3 คิดเป็นจำนวนร้อยละ 5.77

จากค่าความถี่ความเห็นในประเด็นคำถามที่ 3 สามารถนำมาวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยความคิดเห็น พบว่า มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นในประเด็นคำถามที่ 3 เท่ากับ 3.48 ซึ่งเมื่อนำมาเปรียบเทียบกับตารางระดับเกณฑ์การให้คะแนนค่าคะแนนเฉลี่ย พบว่า ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นอยู่ในระดับไม่มีความเห็น

(4) ผลการวิเคราะห์ค่าความถี่ ค่าร้อยละ และค่าเฉลี่ยความคิดเห็นในประเด็นคำถามที่ 4

ข้อมูลประเด็นคำถามที่ 4

หากเกิดความเสียหายอันเกิดจากนิวเคลียร์ การเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนสำหรับความเสียหายที่เกิดขึ้นแก่บุคคล ต้องเป็นไปตามขอบเขตที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์เท่านั้น ซึ่งทำให้เกิดข้อจำกัดบางประการ เช่น ค่าเสียหายสำหรับความเสียหายอย่างอื่นอันมิใช่ตัวเงิน ผู้เสียหายจะเรียกได้เฉพาะความเสียหายที่เกิดแก่ร่างกายและไม่ตกทอดไปยังทายาท ฯลฯ

ประเด็นคำถามที่ 4

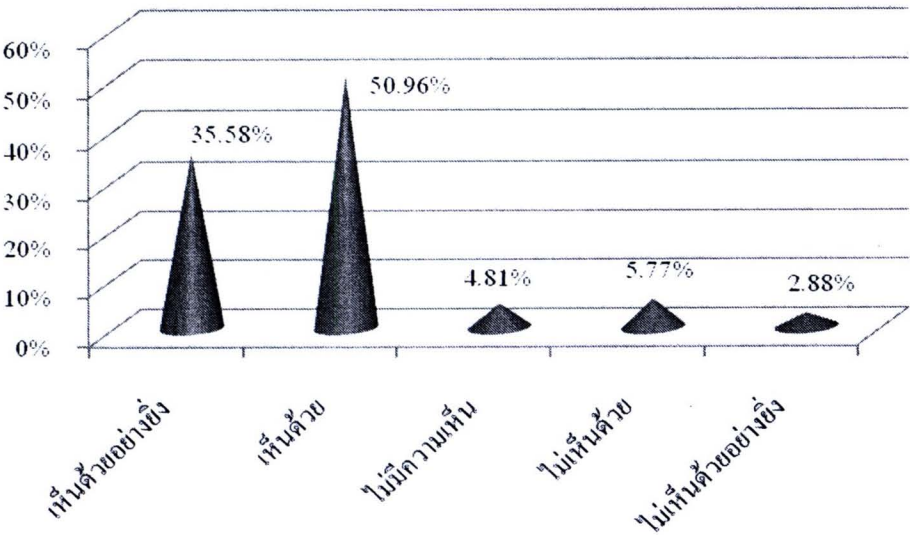
ท่านเห็นด้วยหรือไม่เกี่ยวกับการกำหนดให้มีการชดเชยค่าสินไหมทดแทนสำหรับความเสียหายอย่างอื่นอันมิใช่ตัวเงินขอบเขตที่กว้างมากขึ้น เช่น แม้ผู้เสียหายไม่ได้ใช้สิทธิเรียกร้องไว้ก่อนก็สามารถเรียกได้และสิทธิดังกล่าวก็สามารถตกทอดไปยังทายาทได้

ผลการวิเคราะห์ค่าความถี่ ค่าร้อยละ และค่าเฉลี่ยความคิดเห็นในประเด็นคำถามที่ 4 ปรากฏผลตามตารางที่ 4.8

ตารางที่ 4.8 ค่าความถี่ ค่าร้อยละ และค่าเฉลี่ยความคิดเห็นในประเด็นคำถามที่ 4

(N=104)

ประเด็น	ระดับความคิดเห็น				
	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่มี ความเห็น	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
4. ท่านเห็นด้วยหรือไม่เกี่ยวกับการกำหนดให้มีการชดเชยค่าสินไหมทดแทนสำหรับความเสียหายอย่างอื่นอันมิใช่ตัวเงินขอบเขตที่กว้างมากขึ้น เช่น แม้ผู้เสียหายไม่ได้ใช้สิทธิเรียกร้องไว้ก่อนก็สามารถเรียกได้และสิทธิดังกล่าวก็สามารถตกทอดไปยังทายาทได้	35.58% (37)	50.96% (53)	4.81% (5)	5.77% (6)	2.88% (3)
ค่าเฉลี่ยความคิดเห็น	$\bar{X} = 4.11$				

ภาพที่ 4.5 ค่าร้อยละของความคิดเห็นในประเด็นคำถามที่ 4

จากตารางที่ 4.8 โดยภาพรวมของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับความคิดเห็นในประเด็นการกำหนดให้มีการชดเชยค่าสินไหมทดแทนสำหรับความเสียหายอย่างอื่นอันมิใช่ตัวเงิน พบว่าความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 104 ราย สามารถนำมาจัดลำดับได้ดังต่อไปนี้

- ก. เห็นด้วยกับประเด็นคำถามที่ 4 คิดเป็นจำนวนร้อยละ 50.96
- ข. เห็นด้วยอย่างยิ่งกับประเด็นคำถามที่ 4 คิดเป็นจำนวนร้อยละ 35.58
- ค. ไม่เห็นด้วยกับประเด็นคำถามที่ 4 คิดเป็นจำนวนร้อยละ 5.77
- ง. ไม่มีความเห็นกับประเด็นคำถามที่ 4 คิดเป็นจำนวนร้อยละ 4.81
- จ. ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่งกับประเด็นคำถามที่ 4 คิดเป็นจำนวนร้อยละ 2.88

จากค่าความถี่ความเห็นในประเด็นคำถามที่ 4 สามารถนำมาวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยความคิดเห็น พบว่า มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นในประเด็นคำถามที่ 4 เท่ากับ 4.11 ซึ่งเมื่อนำมาเปรียบเทียบกับตารางระดับเกณฑ์การให้คะแนนค่าคะแนนเฉลี่ย พบว่า ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วย

(5) ผลการวิเคราะห์ค่าความถี่ ค่าร้อยละ และค่าเฉลี่ยความคิดเห็นในประเด็นคำถามที่ 5

ข้อมูลประเด็นคำถามที่ 5

ในปัจจุบันประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มิได้กำหนดให้ผู้ประกอบการต้องรับผิดชอบใช้ค่าเสียหายเชิงลงโทษ

ค่าเสียหายเชิงลงโทษ (Punitive Damages) มีลักษณะเป็นการกำหนดไว้เพื่อกระตุ้นให้ผู้ประกอบการมีความระมัดระวังในการใช้พลังงานนิวเคลียร์และรังสีมากขึ้น และก่อให้เกิดแนวทางที่ชัดเจน เป็นบรรทัดฐานเดียวกันในการกำหนดค่าเสียหายเชิงลงโทษ

ประเด็นคำถามที่ 5

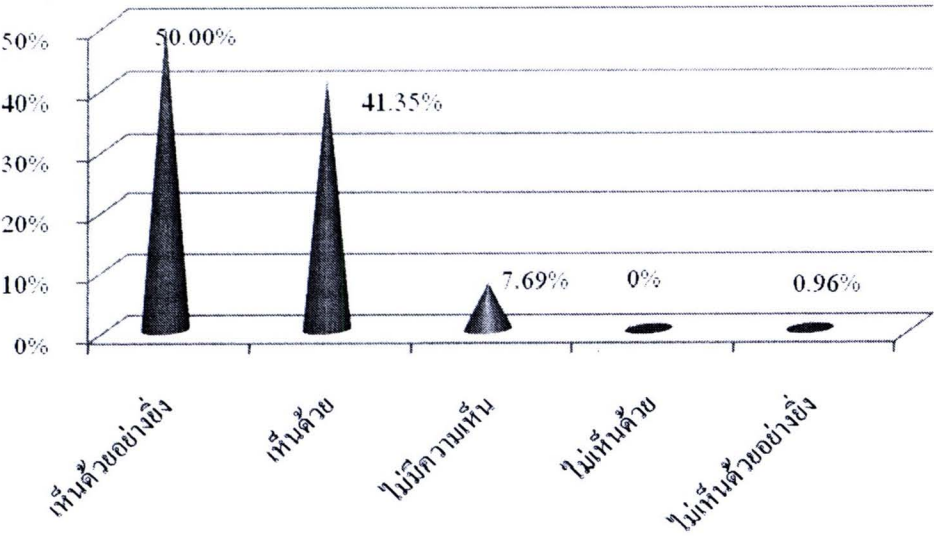
ท่านเห็นด้วยหรือไม่เกี่ยวกับการกำหนดให้ผู้ประกอบการต้องรับผิดชอบในลักษณะค่าเสียหายเชิงลงโทษ

ผลการวิเคราะห์ค่าความถี่ ค่าร้อยละ และค่าเฉลี่ยความคิดเห็นในประเด็นคำถามที่ 5 ปรากฏผลตามตารางที่ 4.9

ตารางที่ 4.9 ค่าความถี่ ค่าร้อยละ และค่าเฉลี่ยความคิดเห็นในประเด็นคำถามที่ 5

(N=104)

ประเด็น	ระดับความคิดเห็น				
	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่มี ความเห็น	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
5. ท่านเห็นด้วยหรือไม่เกี่ยวกับการกำหนดให้ผู้ประกอบการต้องรับผิดชอบในลักษณะค่าเสียหายเชิงลงโทษ	50.00% (52)	41.35% (43)	7.69% (8)	-	0.96% (1)
ค่าเฉลี่ยความคิดเห็น	$\bar{X} = 4.39$				

ภาพที่ 4.6 ค่าร้อยละของความคิดเห็นในประเด็นคำถามที่ 5

จากตารางที่ 4.9 โดยภาพรวมของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับความคิดเห็นในประเด็นการกำหนดให้ผู้ประกอบการต้องรับผิดชอบในลักษณะค่าเสียหายเชิงลงโทษ พบว่า ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 104 ราย สามารถนำมาจัดลำดับได้ดังต่อไปนี้

- ก. เห็นด้วยอย่างยิ่งกับประเด็นคำถามที่ 5 คิดเป็นจำนวนร้อยละ 50.00
- ข. เห็นด้วยกับประเด็นคำถามที่ 5 คิดเป็นจำนวนร้อยละ 41.35
- ค. ไม่มีความเห็นกับประเด็นคำถามที่ 5 คิดเป็นจำนวนร้อยละ 7.69
- ง. ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่งกับประเด็นคำถามที่ 5 คิดเป็นจำนวนร้อยละ 0.96

จากค่าความถี่ความเห็นในประเด็นคำถามที่ 5 สามารถนำมาวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นพบว่า มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นในประเด็นคำถามที่ 5 เท่ากับ 4.39 ซึ่งเมื่อนำมาเปรียบเทียบกับตารางระดับเกณฑ์การให้คะแนนค่าคะแนนเฉลี่ย พบว่า ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วย

(6) ผลการวิเคราะห์ค่าความถี่ ค่าร้อยละ และค่าเฉลี่ยความคิดเห็นในประเด็นคำถามที่ 6

ข้อมูลประเด็นคำถามที่ 6

ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งปัจจุบัน กำหนดหน้าที่ภาระการพิสูจน์จากหลัก “ผู้ใดกล่าวอ้าง ผู้นั้นมีหน้าที่นำสืบ” ซึ่งเมื่อนำหลักดังกล่าวมาใช้กับกรณีความเสียหายอันเกิดจากนิวเคลียร์หรือรังสีแล้วจะทำให้ผู้เสียหายนำสืบถึงความเสียหายที่ได้รับยากเนื่องจากเป็นเรื่องทางเทคนิค สลับซับซ้อน และอาจส่งผลให้ไม่ได้รับการเยียวยาอย่างเป็นธรรม

ประเด็นคำถามที่ 6

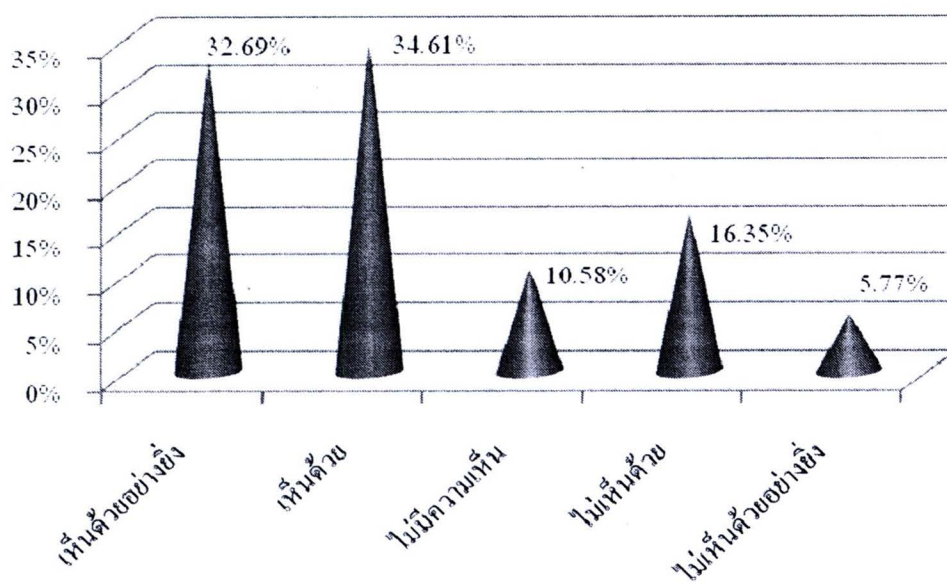
ท่านเห็นด้วยหรือไม่ หากมีการกำหนดให้ผู้ประกอบการเป็นผู้มีหน้าที่นำสืบในกรณีที่มีความเสียหายอันเกิดจากนิวเคลียร์หรือรังสี

ผลการวิเคราะห์ค่าความถี่ ค่าร้อยละ และค่าเฉลี่ยความคิดเห็นในประเด็นคำถามที่ 6 ปรากฏผลตามตารางที่ 4.10

ตารางที่ 4.10 ค่าความถี่ ค่าร้อยละ และค่าเฉลี่ยความคิดเห็นในประเด็นคำถามที่ 6

(N=104)

ประเด็น	ระดับความคิดเห็น				
	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่มีความเห็น	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
6. ท่านเห็นด้วยหรือไม่ หากมีการกำหนดให้ผู้ประกอบการเป็นผู้มีหน้าที่นำสืบในกรณีที่มีความเสียหายอันเกิดจากนิวเคลียร์หรือรังสี	32.69% (34)	34.61% (36)	10.58% (11)	16.35% (17)	5.77% (6)
ค่าเฉลี่ยความคิดเห็น	$\bar{X} = 3.72$				

ภาพที่ 4.7 ค่าร้อยละของความคิดเห็นในประเด็นคำถามที่ 6

จากตารางที่ 4.10 โดยภาพรวมของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับความคิดเห็นในประเด็นการกำหนดให้ผู้ประกอบการเป็นผู้มีหน้าที่นำสืบในกรณีที่มีความเสียหายอันเกิดจากนิวเคลียร์หรือรังสี พบว่า ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 104 ราย สามารถนำมาจัดลำดับได้ดังต่อไปนี้

- ก. เห็นด้วยกับประเด็นคำถามที่ 6 คิดเป็นจำนวนร้อยละ 34.61
- ข. เห็นด้วยอย่างยิ่งกับประเด็นคำถามที่ 6 คิดเป็นจำนวนร้อยละ 32.69
- ค. ไม่เห็นด้วยกับประเด็นคำถามที่ 6 คิดเป็นจำนวนร้อยละ 16.35
- ง. ไม่มีความเห็นกับประเด็นคำถามที่ 6 คิดเป็นจำนวนร้อยละ 10.58
- จ. ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่งกับประเด็นคำถามที่ 6 คิดเป็นจำนวนร้อยละ 5.77

จากค่าความถี่ความเห็นในประเด็นคำถามที่ 6 สามารถนำมาวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นพบว่า มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นในประเด็นคำถามที่ 6 เท่ากับ 3.72 ซึ่งเมื่อนำมาเปรียบเทียบกับตารางระดับเกณฑ์การให้คะแนนค่าคะแนนเฉลี่ย พบว่า ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วย

(7) ผลการวิเคราะห์ค่าความถี่ ค่าร้อยละ และค่าเฉลี่ยความคิดเห็นในประเด็นคำถามที่ 7

ข้อมูลประเด็นคำถามที่ 7

ตามอนุสัญญาระหว่างประเทศและกฎหมายต่างประเทศนั้น นอกจากจะกำหนดให้ผู้ประกอบการต้องรับผิดชอบโดยเคร่งครัดแล้ว ได้มีการกำหนดข้อยกเว้นความรับผิดชอบของผู้ประกอบการไว้ด้วย เช่น กรณีที่ความเสียหายอันเกิดจากนิวเคลียร์นั้นเกิดจากสงคราม การจลาจล ภัยธรรมชาติอย่างร้ายแรง เป็นต้น

ประเด็นคำถามที่ 7

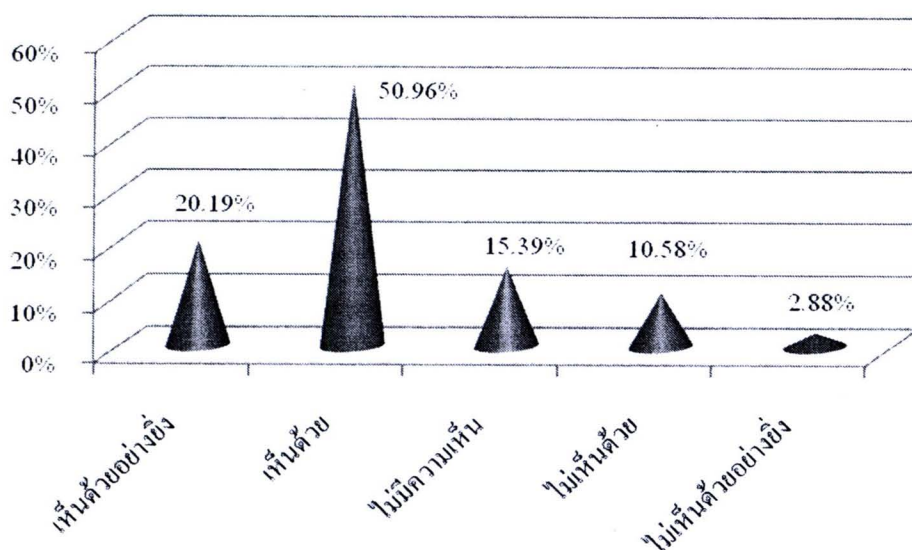
ท่านเห็นด้วยหรือไม่ หากมีการกำหนดข้อยกเว้นความรับผิดชอบของผู้ประกอบการในกรณีที่ความเสียหายที่เกิดขึ้นนั้นเกิดจากสงคราม การจลาจล และภัยธรรมชาติอย่างร้ายแรง

ผลการวิเคราะห์ค่าความถี่ ค่าร้อยละ และค่าเฉลี่ยความคิดเห็นในประเด็นคำถามที่ 7 ปรากฏผลตามตารางที่ 4.11

ตารางที่ 4.11 ค่าความถี่ ค่าร้อยละ และค่าเฉลี่ยความคิดเห็นในประเด็นคำถามที่ 7

(N=104)

ประเด็น	ระดับความคิดเห็น				
	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่มีความเห็น	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
7. ท่านเห็นด้วยหรือไม่ หากมีการกำหนดข้อยกเว้นความรับผิดชอบของผู้ประกอบการในกรณีที่ความเสียหายที่เกิดขึ้นนั้นเกิดจากสงคราม การจลาจล และภัยธรรมชาติอย่างร้ายแรง	20.19% (21)	50.96% (53)	15.39% (16)	10.58% (11)	2.88% (3)
ค่าเฉลี่ยความคิดเห็น	$\bar{X} = 3.75$				

ภาพที่ 4.8 ค่าร้อยละของความคิดเห็นในประเด็นคำถามที่ 7

จากตารางที่ 4.11 โดยภาพรวมของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับความคิดเห็นในประเด็นการกำหนดข้อยกเว้นความรับผิดชอบของผู้ประกอบการ พบว่า ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 104 ราย สามารถนำมาจัดลำดับได้ดังต่อไปนี้

- ก. เห็นด้วยกับประเด็นคำถามที่ 7 คิดเป็นจำนวนร้อยละ 50.96
- ข. เห็นด้วยอย่างยิ่งกับประเด็นคำถามที่ 7 คิดเป็นจำนวนร้อยละ 20.19
- ค. ไม่มีความเห็นกับประเด็นคำถามที่ 7 คิดเป็นจำนวนร้อยละ 15.39
- ง. ไม่เห็นด้วยกับประเด็นคำถามที่ 7 คิดเป็นจำนวนร้อยละ 10.58
- จ. ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่งกับประเด็นคำถามที่ 7 คิดเป็นจำนวนร้อยละ 2.88

จากค่าความถี่ความเห็นในประเด็นคำถามที่ 7 สามารถนำมาวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นพบว่า มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นในประเด็นคำถามที่ 7 เท่ากับ 3.75 ซึ่งเมื่อนำมาเปรียบเทียบกับตารางระดับเกณฑ์การให้คะแนนค่าคะแนนเฉลี่ย พบว่า ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วย

(8) ผลการวิเคราะห์ค่าความถี่ ค่าร้อยละ และค่าเฉลี่ยความคิดเห็นในประเด็นคำถามที่ 8

ข้อมูลประเด็นคำถามที่ 8

ตามอนุสัญญาระหว่างประเทศและกฎหมายของต่างประเทศได้กำหนดหลักเกณฑ์ความรับผิดชอบความเสียหายอันเกิดจากนิวเคลียร์ไว้ประการหนึ่งว่า ความรับผิดชอบจะต้องเป็นแบบจำกัดจำนวนและต้องจัดหาหลักประกันเพื่อเป็นการประกันความเสียหายที่อาจเกิดขึ้น

ประเด็นคำถามที่ 8

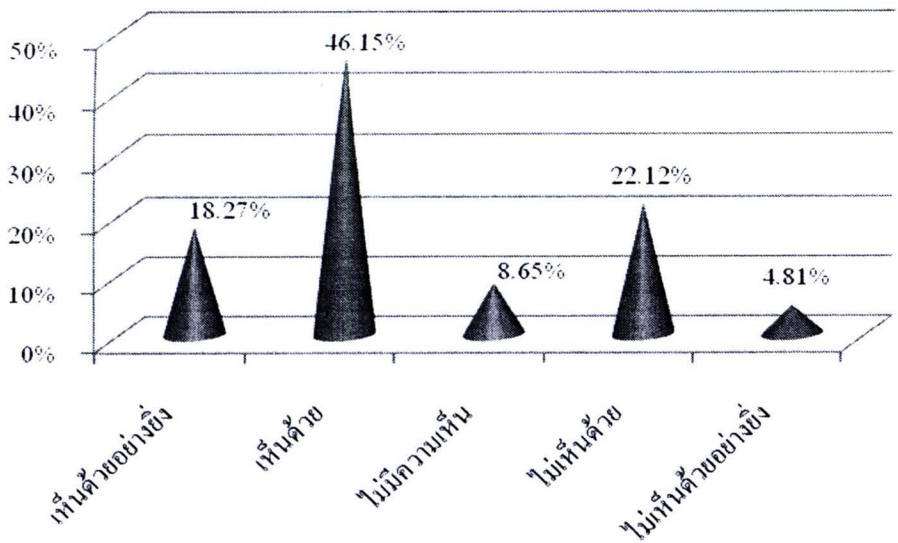
ท่านเห็นด้วยหรือไม่ หากมีการกำหนดให้ผู้ประกอบการรับผิดชอบจำกัดวงเงิน และจัดหาหลักประกันเพื่อเป็นการประกันความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นในการประกอบกิจการ

ผลการวิเคราะห์ค่าความถี่ ค่าร้อยละ และค่าเฉลี่ยความคิดเห็นในประเด็นคำถามที่ 8 ปรากฏผลตามตารางที่ 4.12

ตารางที่ 4.12 ค่าความถี่ ค่าร้อยละ และค่าเฉลี่ยความคิดเห็นในประเด็นคำถามที่ 8

(N=104)

ประเด็น	ระดับความคิดเห็น				
	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่มี ความเห็น	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
8. ท่านเห็นด้วยหรือไม่ หากมีการกำหนดให้ผู้ประกอบการรับผิดชอบจำกัดวงเงิน และจัดหาหลักประกันเพื่อเป็นการประกันความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นในการประกอบกิจการ	18.27% (19)	46.15% (48)	8.65% (9)	22.12% (23)	4.81% (5)
ค่าเฉลี่ยความคิดเห็น	$\bar{X} = 3.51$				

ภาพที่ 4.9 ค่าร้อยละของความคิดเห็นในประเด็นคำถามที่ 8

จากตารางที่ 4.12 โดยภาพรวมของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับความคิดเห็นในประเด็นการกำหนดให้ผู้ประกอบการรับผิดชอบจำกัดวงเงินและจัดหาหลักประกันเพื่อเป็นการประกันความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นในการประกอบกิจการ พบว่า ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 104 ราย สามารถนำมาจัดลำดับได้ดังต่อไปนี้

- ก. เห็นด้วยกับประเด็นคำถามที่ 8 คิดเป็นจำนวนร้อยละ 46.15
- ข. ไม่เห็นด้วยกับประเด็นคำถามที่ 8 คิดเป็นจำนวนร้อยละ 22.12
- ค. เห็นด้วยอย่างยิ่งกับประเด็นคำถามที่ 8 คิดเป็นจำนวนร้อยละ 18.27
- ด. ไม่มีความเห็นกับประเด็นคำถามที่ 8 คิดเป็นจำนวนร้อยละ 8.65
- ง. ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่งกับประเด็นคำถามที่ 8 คิดเป็นจำนวนร้อยละ 4.81

จากค่าความถี่ความเห็นในประเด็นคำถามที่ 8 สามารถนำมาวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นพบว่า มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นในประเด็นคำถามที่ 8 เท่ากับ 3.51 ซึ่งเมื่อนำมาเปรียบเทียบกับตารางระดับเกณฑ์การให้คะแนนค่าคะแนนเฉลี่ย พบว่า ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วย

(9) ผลการวิเคราะห์ค่าความถี่ ค่าร้อยละ และค่าเฉลี่ยความคิดเห็นในประเด็นคำถามที่ 9

ข้อมูลประเด็นคำถามที่ 9

ความเสียหายอันเกิดจากนิวเคลียร์หรือรังสีนั้น บางครั้งไม่แสดงอาการในระยะเวลาอันสั้น ต้องใช้ระยะเวลายาวนานกว่าจะแสดงอาการให้ปรากฏ แต่ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 448 กำหนดให้ศาลสามารถพิพากษาแก้ไขค่าพิพากษาในส่วนค่าเสียหายได้ภายในระยะเวลาไม่เกิน 2 ปี

ประเด็นคำถามที่ 9

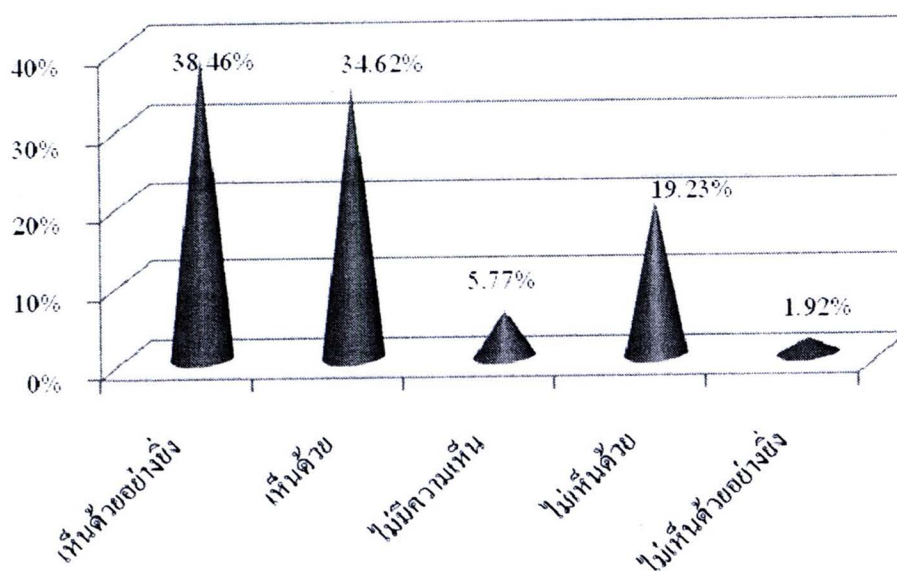
ท่านเห็นด้วยหรือไม่หากมีการขยายระยะเวลาการสงวนสิทธิการแก้ไขค่าพิพากษาของศาลเพิ่มมากขึ้น

ผลการวิเคราะห์ค่าความถี่ ค่าร้อยละ และค่าเฉลี่ยความคิดเห็นในประเด็นคำถามที่ 9 ปรากฏผลตามตารางที่ 4.13

ตารางที่ 4.13 ค่าความถี่ ค่าร้อยละ และค่าเฉลี่ยความคิดเห็นในประเด็นคำถามที่ 9

(N=104)

ประเด็น	ระดับความคิดเห็น				
	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่มีความเห็น	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
9.ท่านเห็นด้วยหรือไม่หากมีการขยายระยะเวลาการสงวนสิทธิการแก้ไขค่าพิพากษาของศาลเพิ่มมากขึ้น	38.46% (40)	34.62% (36)	5.77% (6)	19.23% (20)	1.92% (2)
ค่าเฉลี่ยความคิดเห็น	$\bar{X} = 3.89$				

ภาพที่ 4.10 ค่าร้อยละของความคิดเห็นในประเด็นคำถามที่ 9

จากตารางที่ 4.13 โดยภาพรวมของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับความคิดเห็นในประเด็นการขยายระยะเวลาการสงวนสิทธิการแก้ไขคำพิพากษาของศาล พบว่า ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 104 ราย สามารถนำมาจัดลำดับได้ดังต่อไปนี้

- ก. เห็นด้วยอย่างยิ่งกับประเด็นคำถามที่ 9 คิดเป็นจำนวนร้อยละ 38.46
- ข. เห็นด้วยกับประเด็นคำถามที่ 9 คิดเป็นจำนวนร้อยละ 34.62
- ค. ไม่เห็นด้วยกับประเด็นคำถามที่ 9 คิดเป็นจำนวนร้อยละ 19.23
- ง. ไม่มีความเห็นกับประเด็นคำถามที่ 9 คิดเป็นจำนวนร้อยละ 5.77
- จ. ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่งกับประเด็นคำถามที่ 9 คิดเป็นจำนวนร้อยละ 1.92

จากค่าความถี่ความเห็นในประเด็นคำถามที่ 9 สามารถนำมาวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นพบว่า มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นในประเด็นคำถามที่ 9 เท่ากับ 3.89 ซึ่งเมื่อนำมาเปรียบเทียบกับตารางระดับเกณฑ์การให้คะแนนค่าคะแนนเฉลี่ย พบว่า ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วย

(10) ผลการวิเคราะห์ค่าความถี่ ค่าร้อยละ และค่าเฉลี่ยความคิดเห็นในประเด็น

คำถามที่ 10

ข้อมูลประเด็นคำถามที่ 10

ในปัจจุบันตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์กำหนดอายุความในการใช้สิทธิเรียกร้องค่าเสียหายในกรณีละเมิดไว้ 1 ปีนับแต่วันที่รู้ตัวผู้กระทำละเมิดและรู้เหตุ หรือ 10 ปี นับแต่วันเกิดเหตุ

ประเด็นคำถามที่ 10

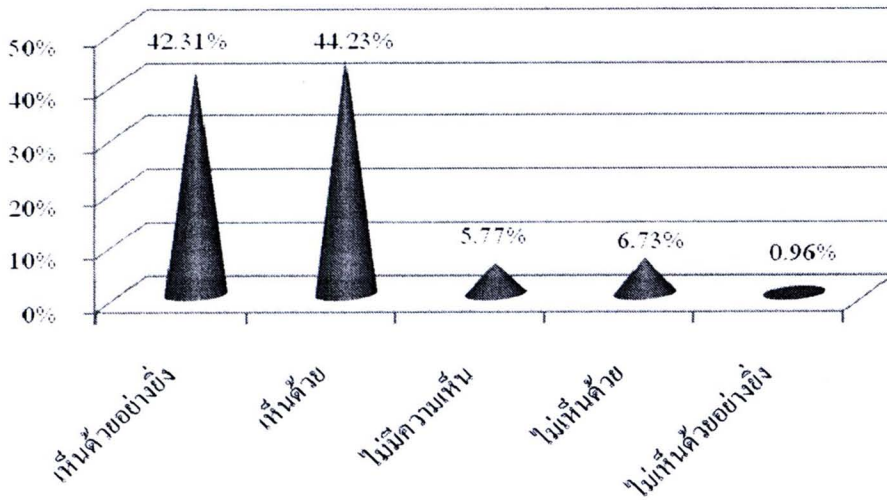
ท่านเห็นด้วยหรือไม่หากมีการกำหนดเรื่องอายุความสำหรับกรณีความเสียหายอันเกิดจากนิวเคลียร์เป็นการเฉพาะ

ผลการวิเคราะห์ค่าความถี่ ค่าร้อยละ และค่าเฉลี่ยความคิดเห็นในประเด็นคำถามที่ 10 ปรากฏผลตามตารางที่ 4.14

ตารางที่ 4.14 ค่าความถี่ ค่าร้อยละ และค่าเฉลี่ยความคิดเห็นในประเด็นคำถามที่ 10

(N=104)

ประเด็น	ระดับความคิดเห็น				
	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่มีความเห็น	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
10.ท่านเห็นด้วยหรือไม่หากมีการกำหนดเรื่องอายุความสำหรับกรณีความเสียหายอันเกิดจากนิวเคลียร์เป็นการเฉพาะ	42.31% (44)	44.23% (46)	5.77% (6)	6.73% (7)	0.96% (1)
ค่าเฉลี่ยความคิดเห็น	$\bar{X} = 4.20$				

ภาพที่ 4.11 ค่าร้อยละของความคิดเห็นในประเด็นคำถามที่ 10

จากตารางที่ 4.14 โดยภาพรวมของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับความคิดเห็นในประเด็นการกำหนดเรื่องอายุความสำหรับกรณีความเสียหายอันเกิดจากนิเวศภัยเป็นการเฉพาะ พบว่า ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 104 ราย สามารถนำมาจัดลำดับได้ดังต่อไปนี้

- ก. เห็นด้วยกับประเด็นคำถามที่ 10 คิดเป็นจำนวนร้อยละ 44.23
- ข. เห็นด้วยอย่างยิ่งกับประเด็นคำถามที่ 10 คิดเป็นจำนวนร้อยละ 42.31
- ค. ไม่เห็นด้วยกับประเด็นคำถามที่ 10 คิดเป็นจำนวนร้อยละ 6.73
- ง. ไม่มีความเห็นกับประเด็นคำถามที่ 10 คิดเป็นจำนวนร้อยละ 5.77
- จ. ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่งกับประเด็นคำถามที่ 10 คิดเป็นจำนวนร้อยละ 0.96

จากค่าความถี่ความเห็นในประเด็นคำถามที่ 10 สามารถนำมาวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นพบว่า มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นในประเด็นคำถามที่ 10 เท่ากับ 4.20 ซึ่งเมื่อนำมาเปรียบเทียบกับตารางระดับเกณฑ์การให้คะแนนค่าคะแนนเฉลี่ย พบว่า ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วย

5) การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าความสัมพันธ์

จากข้อมูลความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสำรวจความคิดเห็น จำนวน 104 ราย สามารถแบ่งกลุ่มตัวอย่าง ได้ดังนี้

กลุ่มที่ 1 กลุ่มผู้ใช้กฎหมายโดยตรง คือ กลุ่มบุคคลที่มีบทบาทเกี่ยวกับการดำเนินคดี ได้แก่ ผู้พิพากษา อัยการ ทนายความ จำนวน 28 ราย

กลุ่มที่ 2 กลุ่มผู้ใช้กฎหมายโดยอ้อม คือ กลุ่มบุคคลที่เป็นผู้บังคับใช้กฎหมายและอยู่ภายใต้บังคับของกฎหมายในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีนิวเคลียร์หรือรังสี ได้แก่ เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง ผู้ประกอบการ จำนวน 39 ราย

กลุ่มที่ 3 กลุ่มประชาชนทั่วไป คือ กลุ่มบุคคลที่ไม่ได้มีบทบาทหรือหน้าที่ในการบังคับใช้กฎหมาย ได้แก่ ประชาชนทั่วไป ข้าราชการ จำนวน 37 ราย

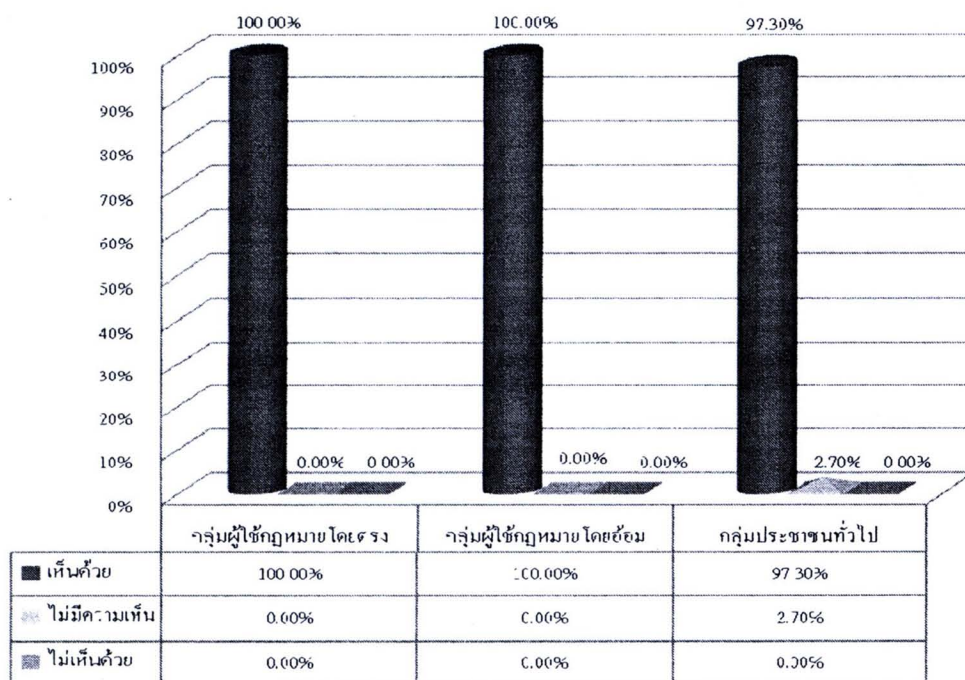
ผู้เขียนได้นำข้อมูลมาวิเคราะห์โดยการหาค่าความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มผู้ใช้กฎหมายโดยตรง กลุ่มผู้ใช้กฎหมายโดยอ้อม และกลุ่มประชาชนทั่วไป ที่มีต่อความคิดเห็นในแต่ละประเด็นข้อคำถามต่างๆ ซึ่งปรากฏผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังต่อไปนี้

(1) ผลการวิเคราะห์ค่าความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม ที่มีต่อความคิดเห็นในประเด็นคำถามที่ 1 ปรากฏผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามตารางที่ 4.15

ตารางที่ 4.15 ค่าความสัมพันธ์ในประเด็นคำถามที่ 1

ความคิดเห็นรายกลุ่ม ประเด็นคำถามที่ 1				
กลุ่ม	เห็นด้วย	ไม่มีความเห็น	ไม่เห็นด้วย	รวม
กลุ่มผู้ใช้กฎหมายโดยตรง	100% (28)	-	-	100% (28)
กลุ่มผู้ใช้กฎหมายโดยอ้อม	100% (39)	-	-	100% (39)
กลุ่มประชาชนทั่วไป	97.30% (36)	2.70% (1)	-	100% (37)
รวม				100% (104)

$\chi^2 = 2.085$ $P = (0.401) > 0.05$

ภาพที่ 4.12 ค่าร้อยละของความคิดเห็นของแต่ละกลุ่มในประเด็นคำถามที่ 1

จากตารางที่ 4.15 สรุปผลการวิเคราะห์แบบสำรวจความคิดเห็นโดยจำแนกเป็นรายกลุ่มตัวอย่างในประเด็นคำถามที่ 1 การกำหนดกฎหมายเกี่ยวกับความรับผิดชอบทางแพ่งในกรณีความเสียหายอันเกิดจากนิวเคลียร์นั้น พบว่า ความคิดเห็นในประเด็นดังกล่าวไม่มีความสัมพันธ์กับกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม โดยกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่มมีความคิดเห็นไปในแนวทางเดียวกัน

เมื่อกล่าวโดยสรุป ปรากฏผลความคิดเห็นของแต่ละกลุ่ม ดังต่อไปนี้

ก. กลุ่มผู้ใช้กฎหมายโดยตรง เห็นด้วยร้อยละ 100

ข. กลุ่มผู้ใช้กฎหมายโดยอ้อม เห็นด้วยร้อยละ 100

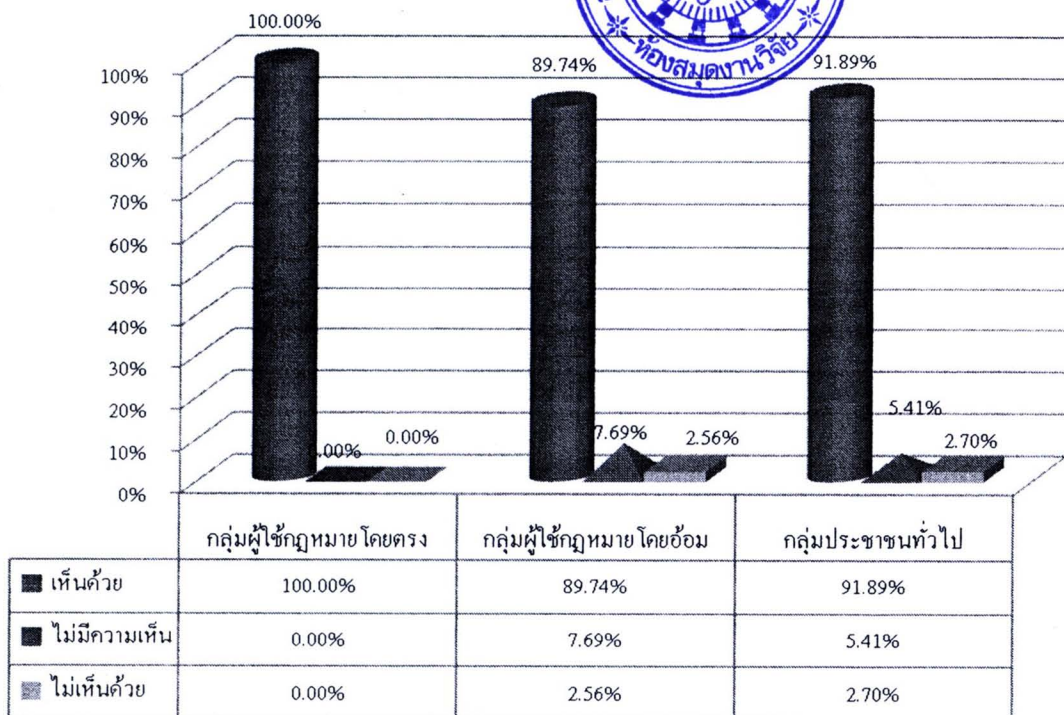
ค. กลุ่มประชาชนทั่วไป เห็นด้วยร้อยละ 97.30 และไม่เห็นด้วยร้อยละ 2.70

(2) ผลการวิเคราะห์ค่าความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม ที่มีต่อความคิดเห็นในประเด็นคำถามที่ 2 ปรากฏผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามตารางที่ 4.16

ตารางที่ 4.16 ค่าความสัมพันธ์ในประเด็นคำถามที่ 2

ความคิดเห็นรายกลุ่ม ประเด็นคำถามที่ 2				
กลุ่ม	เห็นด้วย	ไม่มีความเห็น	ไม่เห็นด้วย	รวม
กลุ่มผู้ใช้กฎหมายโดยตรง	100% (28)	-	-	100% (28)
กลุ่มผู้ใช้กฎหมายโดยอ้อม	89.74% (35)	7.69% (3)	2.56% (1)	100% (39)
กลุ่มประชาชนทั่วไป	91.89% (34)	5.41% (2)	2.70% (1)	100% (37)
รวม				100% (104)

$\chi^2 = 4.738$ $P = (0.561) > 0.05$

ภาพที่ 4.13 คำร้อยละของความคิดเห็นของแต่ละกลุ่มในประเด็นคำถามที่ 2

จากตารางที่ 4.16 สรุปผลการวิเคราะห์แบบสำรวจความคิดเห็นโดยจำแนกเป็นรายกลุ่มตัวอย่างในประเด็นคำถามที่ 2 การกำหนดขอบเขตการบังคับใช้กฎหมายให้รวมถึงความเสียหายอันเกิดจากรังสีนั้น พบว่า ความคิดเห็นในประเด็นดังกล่าวไม่มีความสัมพันธ์กับกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม โดยกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่มมีความคิดเห็นไปในแนวทางเดียวกัน

เมื่อกล่าวโดยสรุป ปรากฏผลความคิดเห็นของแต่ละกลุ่ม ดังต่อไปนี้

ก. กลุ่มผู้ใช้กฎหมายโดยตรง เห็นด้วยร้อยละ 100

ข. กลุ่มผู้ใช้กฎหมายโดยอ้อม เห็นด้วยร้อยละ 89.74 ไม่มีความเห็นร้อยละ 7.69 และไม่เห็นด้วยร้อยละ 2.56

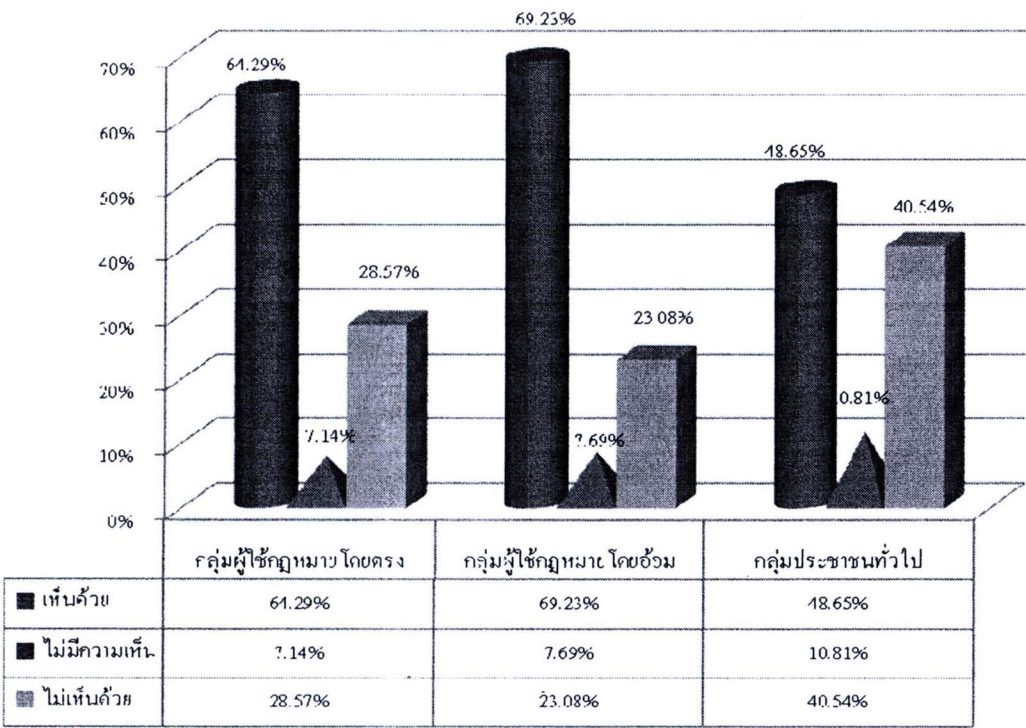
ค. กลุ่มประชาชนทั่วไป เห็นด้วยร้อยละ 91.89 ไม่มีความเห็นร้อยละ 5.41 และไม่เห็นด้วยร้อยละ 2.70

(3) ผลการวิเคราะห์ค่าความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม ที่มีต่อความคิดเห็นในประเด็นคำถามที่ 3 ปรากฏผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามตารางที่ 4.17

ตารางที่ 4.17 ค่าความสัมพันธ์ในประเด็นคำถามที่ 3

ความคิดเห็นรายกลุ่ม ประเด็นคำถามที่ 3				
กลุ่ม	เห็นด้วย	ไม่มีความเห็น	ไม่เห็นด้วย	รวม
กลุ่มผู้ใช้กฎหมายโดยตรง	64.29% (18)	7.14% (2)	28.57% (8)	100% (28)
กลุ่มผู้ใช้กฎหมายโดยอ้อม	69.23% (27)	7.69% (3)	23.08% (9)	100% (39)
กลุ่มประชาชนทั่วไป	48.65% (18)	10.81% (4)	40.54% (15)	100% (37)
รวม				100% (104)

$\chi^2 = 3.671$ P = (0.452) > 0.05

ภาพที่ 4.14 ค่าร้อยละของความคิดเห็นของแต่ละกลุ่มในประเด็นคำถามที่ 3

จากตารางที่ 4.17 สรุปผลการวิเคราะห์แบบสำรวจความคิดเห็นโดยจำแนกเป็นรายกลุ่มตัวอย่างในประเด็นคำถามที่ 3 การกำหนดกำหนดให้ผู้ประกอบการรับผิดชอบแต่เพียงผู้เดียว ดังเช่นอนุสัญญาระหว่างประเทศนั้น พบว่า ความคิดเห็นในประเด็นดังกล่าวไม่มีความสัมพันธ์กับกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม โดยกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่มมีความคิดเห็นไปในแนวทางเดียวกัน

เมื่อกล่าวโดยสรุป ปรากฏผลความคิดเห็นของแต่ละกลุ่ม ดังต่อไปนี้

ก. กลุ่มผู้ใช้กฎหมายโดยตรง เห็นด้วยร้อยละ 64.29 ไม่เห็นด้วยร้อยละ 28.51 และไม่เห็นด้วยร้อยละ 7.14

ข. กลุ่มผู้ใช้กฎหมายโดยอ้อม เห็นด้วยร้อยละ 69.23 ไม่เห็นด้วยร้อยละ 23.08 และไม่เห็นด้วยร้อยละ 7.69

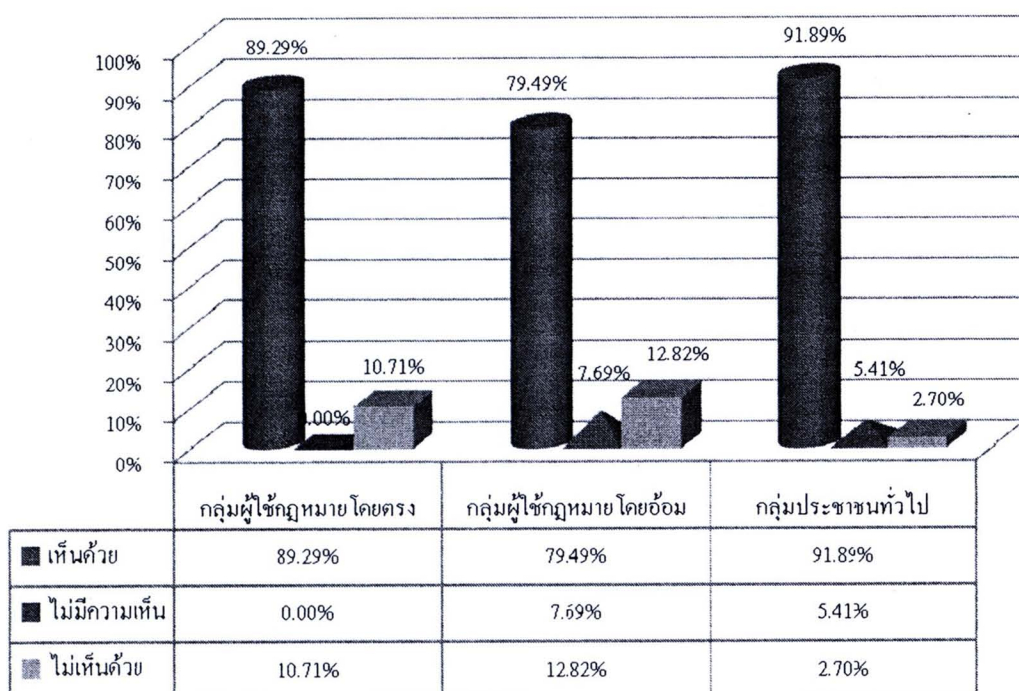
ค. กลุ่มประชาชนทั่วไป เห็นด้วยร้อยละ 48.65 ไม่เห็นด้วยร้อยละ 40.54 และไม่เห็นด้วยร้อยละ 10.81

(4) ผลการวิเคราะห์ค่าความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม ที่มีต่อความคิดเห็นในประเด็นคำถามที่ 4 ปรากฏผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามตารางที่ 4.18

ตารางที่ 4.18 ค่าความสัมพันธ์ในประเด็นคำถามที่ 4

ความคิดเห็นรายกลุ่ม ประเด็นคำถามที่ 4				
กลุ่ม	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	รวม
กลุ่มผู้ใช้กฎหมายโดยตรง	89.29% (25)	-	10.71% (3)	100% (28)
กลุ่มผู้ใช้กฎหมายโดยอ้อม	79.49% (31)	7.69% (3)	12.82% (5)	100% (39)
กลุ่มประชาชนทั่วไป	91.89% (34)	5.41% (2)	2.70% (1)	100% (37)
รวม				100% (104)

$$\chi^2 = 6.548 \quad P = (0.303) > 0.05$$

ภาพที่ 4.15 ค่าร้อยละของความคิดเห็นของแต่ละกลุ่มในประเด็นคำถามที่ 4

จากตารางที่ 4.18 สรุปผลการวิเคราะห์แบบสำรวจความคิดเห็นโดยจำแนกเป็นรายกลุ่มตัวอย่างในประเด็นคำถามที่ 4 การกำหนดให้มีการชดเชยค่าสินไหมทดแทนสำหรับความเสียหายอย่างอื่นอันมิใช่ตัวเงินขอบเขตที่กว้างมากขึ้น พบว่า ความคิดเห็นในประเด็นดังกล่าวไม่มีความสัมพันธ์กับกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม โดยกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่มมีความคิดเห็นไปในแนวทางเดียวกัน

เมื่อกล่าวโดยสรุป ปรากฏผลความคิดเห็นของแต่ละกลุ่ม ดังต่อไปนี้

ก. กลุ่มผู้ใช้กฎหมายโดยตรง เห็นด้วยร้อยละ 89.29 และไม่เห็นด้วยร้อยละ 10.71

ข. กลุ่มผู้ใช้กฎหมายโดยอ้อม เห็นด้วยร้อยละ 79.49 ไม่เห็นด้วยร้อยละ 12.81 และไม่มีความเห็นร้อยละ 7.69

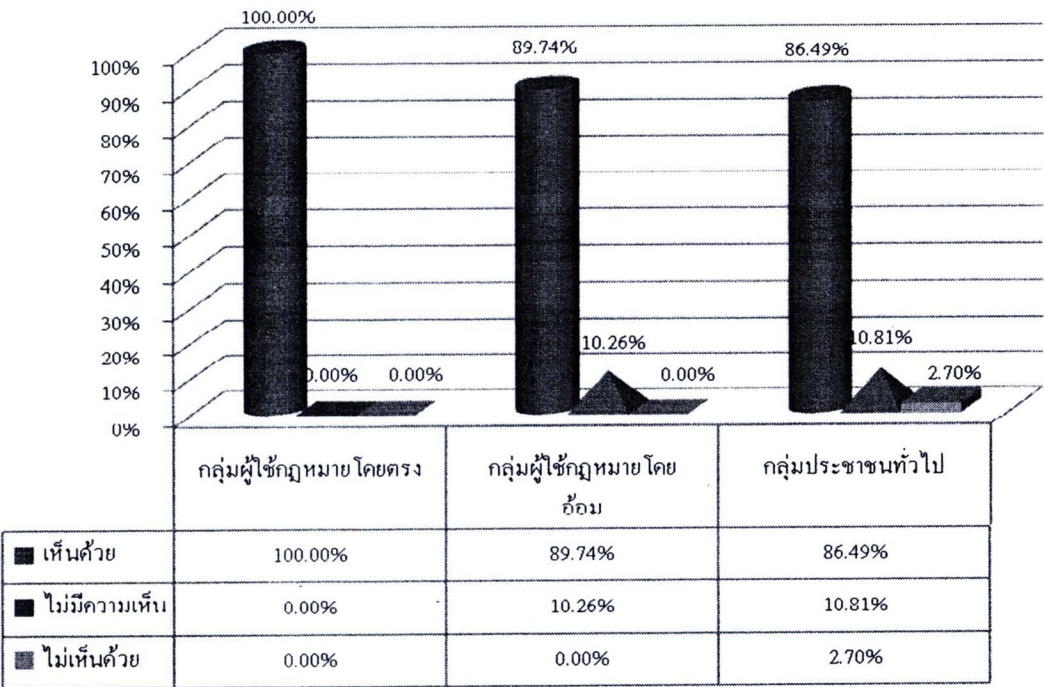
ค. กลุ่มประชาชนทั่วไป เห็นด้วยร้อยละ 91.89 ไม่มีความเห็นร้อยละ 5.41 และไม่เห็นด้วยร้อยละ 2.70

(5) ผลการวิเคราะห์ค่าความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม ที่มีต่อความคิดเห็นในประเด็นคำถามที่ 5 ปรากฏผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามตารางที่ 4.19

ตารางที่ 4.19 ค่าความสัมพันธ์ในประเด็นคำถามที่ 5

ความคิดเห็นรายกลุ่ม ประเด็นคำถามที่ 5				
กลุ่ม	เห็นด้วย	ไม่มีความเห็น	ไม่เห็นด้วย	รวม
กลุ่มผู้ใช้กฎหมายโดยตรง	100% (28)	-	-	100% (28)
กลุ่มผู้ใช้กฎหมายโดยอ้อม	89.74% (35)	10.26% (4)	-	100% (39)
กลุ่มประชาชนทั่วไป	86.49% (32)	10.81% (4)	2.70% (1)	100% (37)
รวม				100% (104)

$\chi^2 = 7.422$ P = (0.277) > 0.05

ภาพที่ 4.16 ค่าร้อยละของความคิดเห็นของแต่ละกลุ่มในประเด็นคำถามที่ 5

จากตารางที่ 4.19 สรุปผลการวิเคราะห์แบบสำรวจความคิดเห็น โดยจำแนกเป็นรายกลุ่มตัวอย่างในประเด็นคำถามที่ 5 การกำหนดให้ผู้ประกอบการต้องรับผิดชอบค่าเสียหายเชิงลงโทษนั้น พบว่า ความคิดเห็นในประเด็นดังกล่าวไม่มีความสัมพันธ์กับกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม โดยกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่มมีความคิดเห็นไปในแนวทางเดียวกัน

เมื่อกล่าวโดยสรุป ปรากฏผลความคิดเห็นของแต่ละกลุ่ม ดังต่อไปนี้

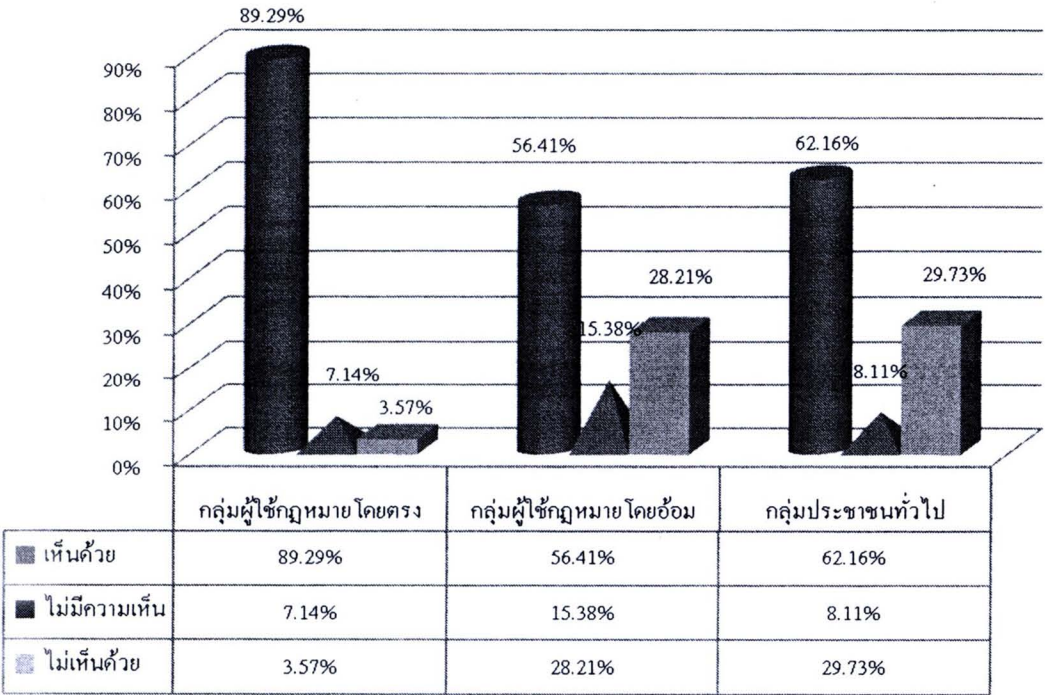
- ก. กลุ่มผู้ใช้กฎหมายโดยตรง เห็นด้วยร้อยละ 100
- ข. กลุ่มผู้ใช้กฎหมายโดยอ้อม เห็นด้วยร้อยละ 89.74 และไม่เห็นด้วยร้อยละ 3.85
- ค. กลุ่มประชาชนทั่วไป เห็นด้วยร้อยละ 86.49 ไม่มีความเห็นร้อยละ 10.81 และไม่เห็นด้วยร้อยละ 2.70

(6) ผลการวิเคราะห์ค่าความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม ที่มีต่อความคิดเห็นในประเด็นคำถามที่ 6 ปรากฏผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามตารางที่ 4.20

ตารางที่ 4.20 ค่าความสัมพันธ์ในประเด็นคำถามที่ 6

ความคิดเห็นรายกลุ่ม ประเด็นคำถามที่ 6				
กลุ่ม	เห็นด้วย	ไม่มีความเห็น	ไม่เห็นด้วย	รวม
กลุ่มผู้ใช้กฎหมายโดยตรง	89.29% (25)	7.14% (2)	3.57% (1)	100% (28)
กลุ่มผู้ใช้กฎหมายโดยอ้อม	56.41% (22)	15.38% (6)	28.21% (11)	100% (39)
กลุ่มประชาชนทั่วไป	62.16% (23)	8.11% (3)	29.73% (11)	100% (37)
รวม				100% (104)

$\chi^2 = 12.244$ $P = (0.037) < 0.05$

ภาพที่ 4.17 คำร้อยละของความคิดเห็นของแต่ละกลุ่มในประเด็นคำถามที่ 6

จากตารางที่ 4.20 สรุปผลการวิเคราะห์แบบสำรวจความคิดเห็นโดยจำแนกเป็นรายกลุ่มตัวอย่างในประเด็นคำถามที่ 6 การกำหนดให้ผู้ประกอบการเป็นผู้หน้าที่นำสืบในกรณีที่มีความเสียหายอันเกิดจากนิวเคลียร์หรือรังสีนั้น พบว่า ความคิดเห็นในประเด็นที่ 6 มีความสัมพันธ์กับกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม โดยกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่มมีความคิดเห็นแตกต่างกัน

เมื่อกล่าวโดยสรุป ปรากฏผลความคิดเห็นของแต่ละกลุ่ม ดังต่อไปนี้

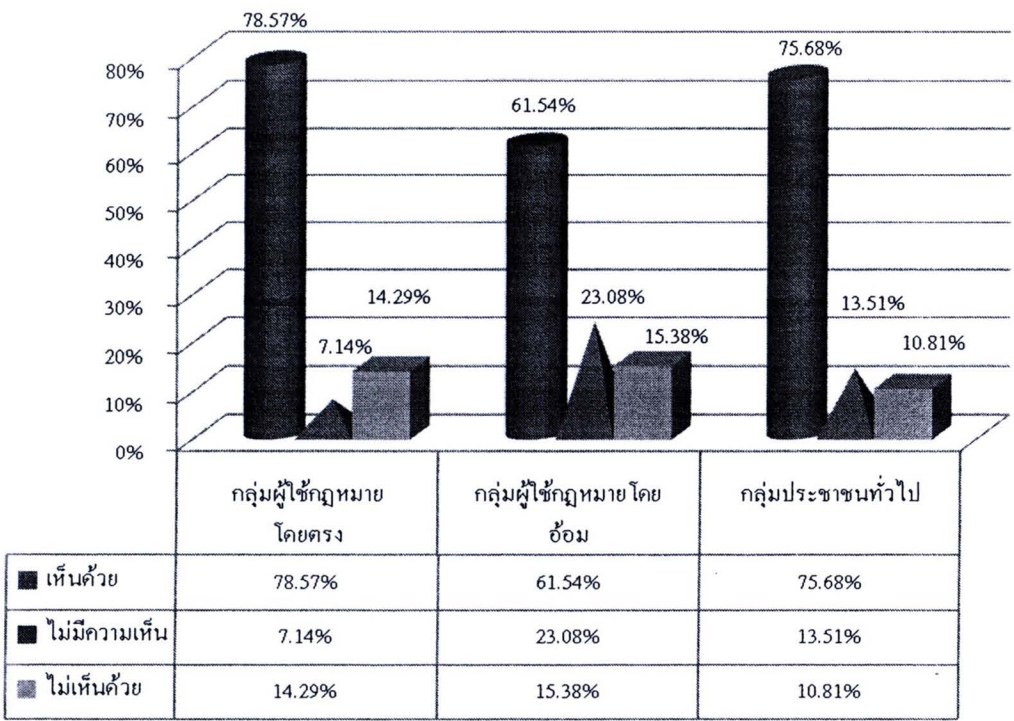
- ก. กลุ่มผู้ใช้กฎหมายโดยตรง เห็นด้วยร้อยละ 89.29 ไม่มีความเห็นร้อยละ 7.14 และไม่เห็นด้วยร้อยละ 3.57
- ข. กลุ่มผู้ใช้กฎหมายโดยอ้อม เห็นด้วยร้อยละ 56.41 ไม่เห็นด้วยร้อยละ 28.21 และไม่มีความเห็นร้อยละ 15.38
- ค. กลุ่มประชาชนทั่วไป เห็นด้วยร้อยละ 62.16 ไม่เห็นด้วยร้อยละ 29.73 และ ไม่มีความเห็นร้อยละ 8.11

(7) ผลการวิเคราะห์ค่าความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม ที่มีต่อความคิดเห็นในประเด็นคำถามที่ 7 ปรากฏผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามตารางที่ 4.21

ตารางที่ 4.21 ค่าความสัมพันธ์ในประเด็นคำถามที่ 7

ความคิดเห็นรายกลุ่ม ประเด็นคำถามที่ 7				
กลุ่ม	เห็นด้วย	ไม่มีความเห็น	ไม่เห็นด้วย	รวม
กลุ่มผู้ใช้กฎหมายโดยตรง	78.57% (22)	7.14% (2)	14.29% (4)	100% (28)
กลุ่มผู้ใช้กฎหมายโดยอ้อม	61.54% (24)	23.08% (9)	15.38% (6)	100% (39)
กลุ่มประชาชนทั่วไป	75.68% (28)	13.51% (5)	10.81% (4)	100% (37)
รวม				100% (104)

$\chi^2 = 4.101$ $P = (0.411) > 0.05$

ภาพที่ 4.18 ค่าร้อยละของความคิดเห็นของแต่ละกลุ่มในประเด็นคำถามที่ 7

จากตารางที่ 4.21 สรุปผลการวิเคราะห์แบบสำรวจความคิดเห็นโดยจำแนกเป็นรายกลุ่มตัวอย่างในประเด็นคำถามที่ 7 การกำหนดข้อยกเว้นความรับผิดชอบของผู้ประกอบการนั้นพบว่า ความคิดเห็นในประเด็นดังกล่าวไม่มีความสัมพันธ์กับกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม โดยกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่มมีความคิดเห็นไปในแนวทางเดียวกัน

เมื่อกล่าวโดยสรุป ปรากฏผลความคิดเห็นของแต่ละกลุ่ม ดังต่อไปนี้

ก. กลุ่มผู้ใช้กฎหมายโดยตรง เห็นด้วยร้อยละ 78.57 ไม่เห็นด้วยร้อยละ 14.29 และไม่เห็นด้วยร้อยละ 7.14

ข. กลุ่มผู้ใช้กฎหมายโดยอ้อม เห็นด้วยร้อยละ 61.54 ไม่มีความเห็นร้อยละ 23.08 และไม่เห็นด้วยร้อยละ 15.38

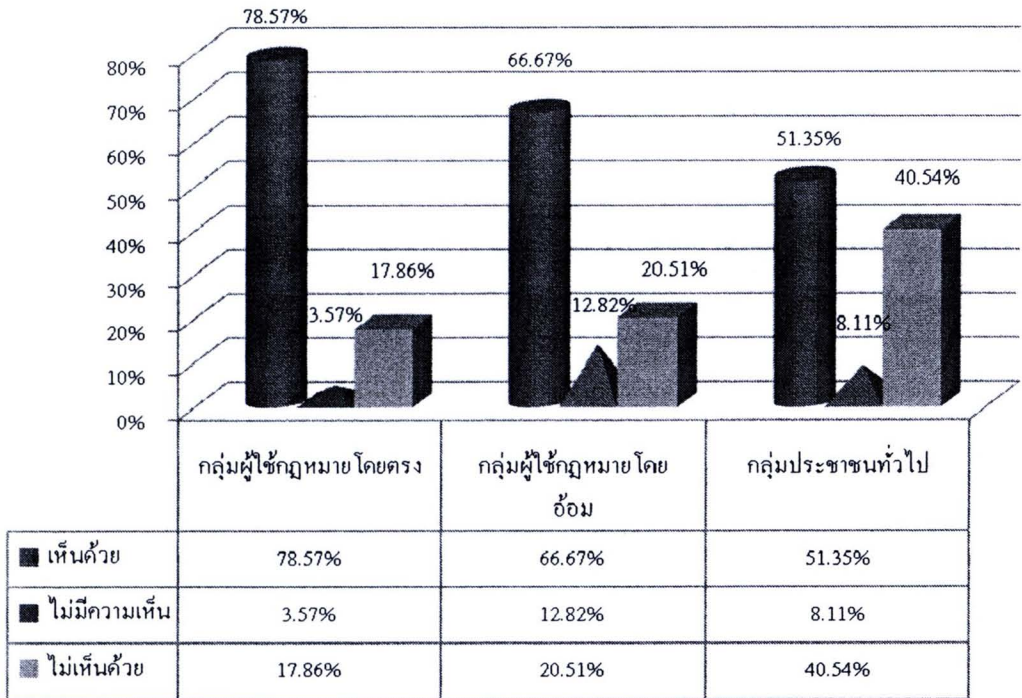
ค. กลุ่มประชาชนทั่วไป เห็นด้วยร้อยละ 75.68 ไม่มีความเห็นร้อยละ 13.51 และไม่เห็นด้วยร้อยละ 10.81

(8) ผลการวิเคราะห์ค่าความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม ที่มีต่อความคิดเห็นในประเด็นคำถามที่ 8 ปรากฏผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามตารางที่ 4.22

ตารางที่ 4.22 ค่าความสัมพันธ์ในประเด็นคำถามที่ 8

ความคิดเห็นรายกลุ่ม ประเด็นคำถามที่ 8				
กลุ่ม	เห็นด้วย	ไม่มีความเห็น	ไม่เห็นด้วย	รวม
กลุ่มผู้ใช้กฎหมายโดยตรง	78.57% (22)	3.57% (1)	17.86% (5)	100% (28)
กลุ่มผู้ใช้กฎหมายโดยอ้อม	66.67% (26)	12.82% (5)	20.51% (8)	100% (39)
กลุ่มประชาชนทั่วไป	51.35% (19)	8.11% (3)	40.54% (15)	100% (37)
รวม				100% (104)

$\chi^2 = 7.490$ $P = (0.111) > 0.05$

ภาพที่ 4.19 คำร้อยละของความคิดเห็นของแต่ละกลุ่มในประเด็นคำถามที่ 8

จากตารางที่ 4.22 สรุปผลการวิเคราะห์แบบสำรวจความคิดเห็นโดยจำแนกเป็นรายกลุ่มตัวอย่างในประเด็นคำถามที่ 8 การกำหนดให้ผู้ประกอบการรับผิดชอบจำกัดวงเงินและจัดหาหลักประกันเพื่อเป็นการประกันความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นในการประกอบกิจการนั้น พบว่าความคิดเห็นในประเด็นดังกล่าวไม่มีความสัมพันธ์กับกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม โดยกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่มมีความคิดเห็นไปในแนวทางเดียวกัน

เมื่อกล่าวโดยสรุป ปรากฏผลความคิดเห็นของแต่ละกลุ่ม ดังต่อไปนี้

ก. กลุ่มผู้ใช้กฎหมายโดยตรง เห็นด้วยร้อยละ 78.57 ไม่เห็นด้วยร้อยละ 17.86 และไม่มีความเห็นร้อยละ 3.57

ข. กลุ่มผู้ใช้กฎหมายโดยอ้อม เห็นด้วยร้อยละ 66.67 ไม่เห็นด้วยร้อยละ 20.51 และไม่มีความเห็นร้อยละ 12.82

ค. กลุ่มประชาชนทั่วไป เห็นด้วยร้อยละ 51.35 ไม่เห็นด้วยร้อยละ 40.54 และ ไม่มีความเห็นร้อยละ 8.11

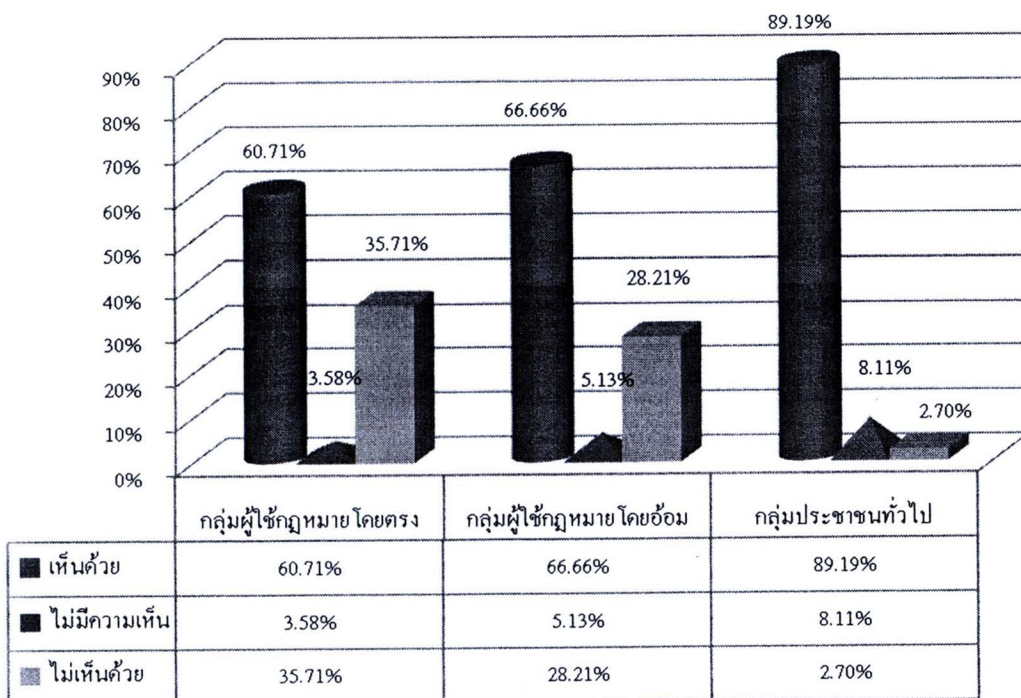
(9) ผลการวิเคราะห์ค่าความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม ที่มีต่อความคิดเห็นในประเด็นคำถามที่ 9 ปรากฏผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามตารางที่ 4.23

ตารางที่ 4.23 ค่าความสัมพันธ์ในประเด็นคำถามที่ 9

ความคิดเห็นรายกลุ่ม ประเด็นคำถามที่ 9				
กลุ่ม	เห็นด้วย	ไม่มีความเห็น	ไม่เห็นด้วย	รวม
กลุ่มผู้ใช้กฎหมายโดยตรง	60.71% (17)	3.58% (1)	35.71% (10)	100% (28)
กลุ่มผู้ใช้กฎหมายโดยอ้อม	66.66% (26)	5.13% (2)	28.21% (11)	100% (39)
กลุ่มประชาชนทั่วไป	89.19% (33)	8.11% (3)	2.70% (1)	100% (37)
รวม				100% (104)

$$\chi^2 = 15.375 \text{ P} = (0.015) < 0.05$$

ภาพที่ 4.20 ค่าร้อยละของความคิดเห็นของแต่ละกลุ่มในประเด็นคำถามที่ 9

จากตารางที่ 4.23 สรุปผลการวิเคราะห์แบบสำรวจความคิดเห็นโดยจำแนกเป็นรายกลุ่มตัวอย่างในประเด็นคำถามที่ 9 การขยายระยะเวลาการสงวนสิทธิการแก้ไขคำพิพากษาของศาลเพิ่มมากขึ้นนั้น พบว่าความคิดเห็นในประเด็นที่ 9 มีความสัมพันธ์กับกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม โดยกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่มมีความคิดเห็นแตกต่างกัน

เมื่อกล่าวโดยสรุป ปรากฏผลความคิดเห็นของแต่ละกลุ่ม ดังต่อไปนี้

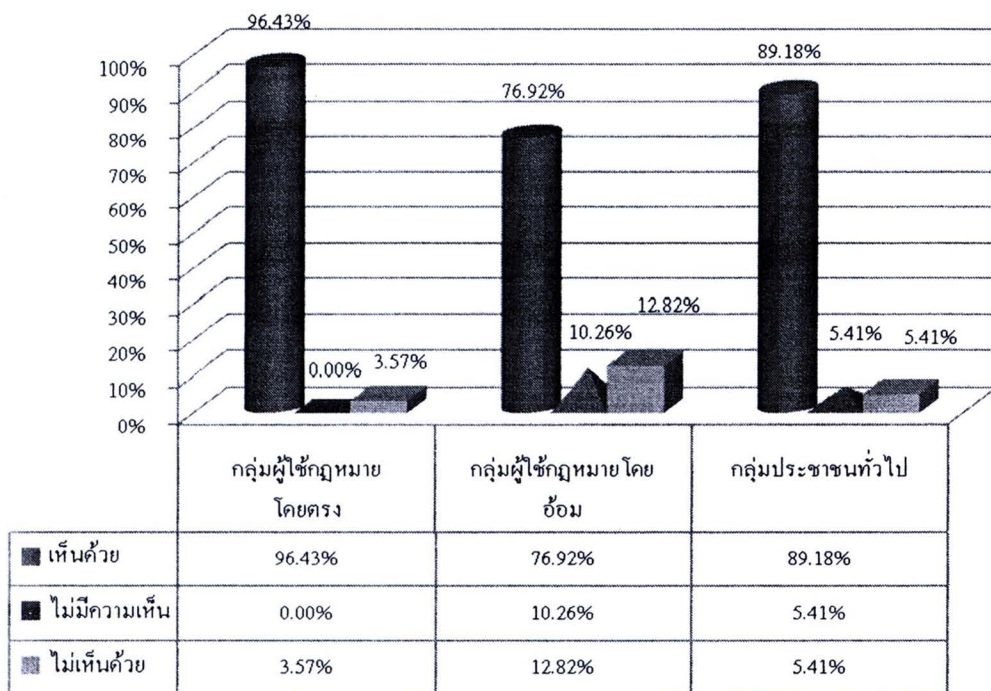
- ก. กลุ่มผู้ใช้กฎหมายโดยตรง เห็นด้วยร้อยละ 60.71 ไม่เห็นด้วยร้อยละ 35.71 และไม่เห็นด้วยร้อยละ 3.58
- ข. กลุ่มผู้ใช้กฎหมายโดยอ้อม เห็นด้วยร้อยละ 66.66 ไม่เห็นด้วยร้อยละ 28.21 และไม่เห็นด้วยร้อยละ 5.13
- ค. กลุ่มประชาชนทั่วไป เห็นด้วยร้อยละ 89.19 ไม่เห็นด้วยร้อยละ 8.11 และไม่เห็นด้วยร้อยละ 2.70

(10) ผลการวิเคราะห์ค่าความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม ที่มีต่อความคิดเห็นในประเด็นคำถามที่ 10 ปรากฏผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามตารางที่ 4.24

ตารางที่ 4.24 ค่าความสัมพันธ์ในประเด็นคำถามที่ 10

ความคิดเห็นรายกลุ่ม ประเด็นคำถามที่ 10				
กลุ่ม	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	รวม
กลุ่มผู้ใช้กฎหมายโดยตรง	96.43% (27)	-	3.57% (1)	100% (28)
กลุ่มผู้ใช้กฎหมายโดยอ้อม	76.92% (30)	10.26% (4)	12.82% (5)	100% (39)
กลุ่มประชาชนทั่วไป	89.18% (33)	5.41% (2)	5.41% (2)	100% (37)
รวม				100% (104)

$\chi^2 = 7.273$ $P = (0.203) > 0.05$

ภาพที่ 4.21 ค่าร้อยละของความคิดเห็นของแต่ละกลุ่มในประเด็นคำถามที่ 10

จากตารางที่ 4.24 สรุปผลการวิเคราะห์แบบสำรวจความคิดเห็นโดยจำแนกเป็นรายกลุ่มตัวอย่างในประเด็นคำถามที่ 10 การกำหนดเรื่องอายุความสำหรับกรณีความเสียหายอันเกิดจากนิวเคลียร์เป็นการเฉพาะ พบว่า ความคิดเห็นในประเด็นดังกล่าวไม่มีความสัมพันธ์กับกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม โดยกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่มมีความคิดเห็นไปในแนวทางเดียวกัน

เมื่อกล่าวโดยสรุป ปรากฏผลความคิดเห็นของแต่ละกลุ่ม ดังต่อไปนี้

ก. กลุ่มผู้ใช้กฎหมายโดยตรง เห็นด้วยร้อยละ 96.43 และไม่เห็นด้วยร้อยละ 3.57

ข. กลุ่มผู้ใช้กฎหมายโดยอ้อม เห็นด้วยร้อยละ 76.92 ไม่เห็นด้วยร้อยละ 12.82 และไม่มีความเห็นร้อยละ 10.26

ค. กลุ่มประชาชนทั่วไป เห็นด้วยร้อยละ 89.18 ไม่มีความเห็นและไม่เห็นด้วยร้อยละ 5.41

6) เหตุผลและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

จากการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสำรวจความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 104 ราย มีผู้เสนอแนะเพิ่มเติมจากเหตุผลสำคัญที่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วยในแต่ละประเด็นคำถามที่ต้องการให้นำไปปรับปรุง และมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมที่อาจนำไปใช้ประโยชน์ได้ มีดังต่อไปนี้

(1) ประเด็นคำถามที่ 1 ท่านเห็นด้วยหรือไม่ หากมีการกำหนดกฎหมายเกี่ยวกับความรับผิดชอบทางแพ่งในกรณีความเสียหายอันเกิดจากนิวเคลียร์

ก. เห็นด้วยอย่างยิ่ง เนื่องจากเพื่อให้กฎหมายของประเทศมีการพัฒนาก้าวหน้าทันกับต่างประเทศ

ข. เห็นด้วย เนื่องจากความเสียหายที่เกิดจากนิวเคลียร์นั้นมีความร้ายแรงกว่าความเสียหายที่เกิดจากการกระทำละเมิดทั่วไป

ค. เห็นด้วย เนื่องจากกฎหมายที่เกี่ยวข้องโดยตรงในปัจจุบันใช้บังคับมานานแล้ว

ง. เห็นด้วย เนื่องจากควรมีกฎหมายเฉพาะเรื่อง

(2) ประเด็นคำถามที่ 2 ท่านเห็นด้วยหรือไม่ หากมีการกำหนดขอบเขตการบังคับใช้กฎหมายให้รวมถึงความเสียหายที่เกิดจากความเสียหายอันเกิดจากรังสีด้วย

ก. เห็นด้วย เนื่องจากกฎหมายเรื่องเดียวกันควรรวบรวมและบัญญัติไว้ในฉบับเดียวกัน

ข. เห็นด้วย เนื่องจากเรื่องนิวเคลียร์และรังสีเป็นเรื่องเดียวกัน

ค. เห็นด้วย เนื่องจากหน่วยงานที่มีหน้าที่บังคับใช้กฎหมายเป็นหน่วยงานเดียวกันอยู่แล้ว

(3) ประเด็นคำถามที่ 3 ท่านเห็นด้วยหรือไม่ หากมีกฎหมายกำหนดให้ผู้ประกอบการรับผิดชอบแต่เพียงผู้เดียวดังเช่นอนุสัญญาระหว่างประเทศ

ก. เห็นด้วย เนื่องจากกรณีผู้ประกอบการได้รับผลประโยชน์นี้ เมื่อมีเหตุเกิดขึ้นสมควรต้องรับผิดชอบในระยะสั้นและระยะยาว ซึ่งส่วนใหญ่แล้วผู้ประกอบการต้องทำประกันอยู่แล้ว จึงมีอาจปิดความรับผิดชอบที่เกิดเหตุต่างๆ ได้ มีได้ก็ต้องมีเสีย

ข. ไม่เห็นด้วย เนื่องจากผู้ประกอบการจะต้องรับภาระมากเกินไป

(4) ประเด็นคำถามที่ 4 ท่านเห็นด้วยหรือไม่ เกี่ยวกับการกำหนดให้มีการชดเชยค่าสินไหมทดแทนสำหรับความเสียหายอย่างอื่นอันมิใช่ตัวเงินขอบเขตที่กว้างมากขึ้น เช่น แม้ผู้เสียหายไม่ได้ใช้สิทธิเรียกร้องไว้ก่อนก็สามารถเรียกได้และสิทธิดังกล่าวก็สามารถตกทอดไปยังทายาทได้

ก. เห็นด้วยอย่างยิ่ง เนื่องจากกฎหมายไทยบางฉบับได้มีการพัฒนาหลักการดังกล่าวแล้ว

ข. เห็นด้วย เนื่องจากประชาชนจะได้รับความเป็นธรรมจากกระบวนการยุติธรรม

ค. ไม่เห็นด้วย เนื่องจากควรมีหน่วยงานรัฐมาร่วมรับผิดชอบด้วย

(5) ประเด็นคำถามที่ 5 ท่านเห็นด้วยหรือไม่ เกี่ยวกับการกำหนดให้ผู้ประกอบการต้องรับผิดชอบในลักษณะค่าเสียหายเชิงลงโทษ

ก. เห็นด้วยอย่างยิ่ง เนื่องจากเจ้าของกิจการจะมีความระมัดระวังในการประกอบธุรกิจเพิ่มมากขึ้น

ข. เห็นด้วย เนื่องจากผู้ประกอบการจะได้เช็ดหลาบ เอาใจใส่ในการทำงาน

ค. ไม่เห็นด้วย เนื่องจากเป็นการเพิ่มภาระและความรับผิดชอบให้ผู้ประกอบการมากเกินไป

(6) ประเด็นคำถามที่ 6 ท่านเห็นด้วยหรือไม่ หากมีการกำหนดให้ผู้ประกอบการเป็นผู้มีหน้าที่นำสืบในกรณีที่มีความเสียหายอันเกิดจากนิวเคลียร์หรือรังสี

ก. เห็นด้วยอย่างยิ่ง เนื่องจากประชาชนสามารถเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้ง่าย

ข. เห็นด้วย เนื่องจากความเสียหายที่เกิดขึ้นประชาชนไม่มีความรู้ยากที่จะพิสูจน์ได้

ค. เห็นด้วย เนื่องจากประชาชนขาดความรู้ ต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญ อาจต้องเสียค่าใช้จ่ายเยอะ

ง. ไม่เห็นด้วย ควรมีหน่วยงานอื่น นอกจากผู้ประกอบการ

(7) ประเด็นคำถามที่ 7 ท่านเห็นด้วยหรือไม่ หากมีการกำหนดช้อยกเว้นความรับผิดชอบของผู้ประกอบการในกรณีที่อุบัติเหตุที่เกิดขึ้นนั้นเกิดจากสงคราม การจลาจล และภัยธรรมชาติอย่างร้ายแรง

ก. เห็นด้วย แต่ต้องกำหนดนิยามคำว่า “สงคราม” “การจลาจล” และ “ภัยธรรมชาติอย่างร้ายแรง”

ข. เห็นด้วย แต่เห็นว่าเหตุยกเว้นความรับผิดชอบที่ยกตัวอย่างมานั้น ข้อมอบอยู่ในความหมายของคำว่า “เหตุสุดวิสัย” อยู่แล้ว แต่ควรมีเหตุยกเว้นความรับผิดชอบอื่นมาประกอบด้วย เช่น ความเสียหายเกิดจากผู้เสียหายหรือความยินยอมของผู้เสียหาย

ค. เห็นด้วย แต่ควรยกเว้นไม่ต้องรับผิดชอบต่อลูกจ้าง เพราะลูกจ้างมีสิทธิได้รับค่าชดเชยตามกฎหมายแรงงานอยู่แล้ว

ง. เห็นด้วย เนื่องจากหากผู้ประกอบการต้องรับผิดชอบจากเหตุทุกอย่างอาจทำให้ไม่มีผู้สนใจมาลงทุนทำธุรกิจประเภทนี้อีกเลย เพราะความเสี่ยงในความรับผิดชอบมีสูง

จ. เห็นด้วย แต่ควรเพิ่มข้อยกเว้นความรับผิดชอบด้วย เช่น ในกรณีผู้ป่วยที่มารับบริการ เนื่องจากผู้ป่วยย่อมยอมรับความเสี่ยงภัยจากรังสีในการรับบริการ

(8) ประเด็นคำถามที่ 8 ท่านเห็นด้วยหรือไม่ หากมีการกำหนดให้ผู้ประกอบการรับผิดชอบจำกัดวงเงินและจัดหาหลักประกันเพื่อเป็นการประกันความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นในการประกอบกิจการ

ก. เห็นด้วยกับการจัดหาหลักประกัน แต่ไม่เห็นด้วยกับการจำกัดวงเงินความรับผิดชอบให้กับผู้ประกอบการ

ข. ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง เนื่องจากผู้ประกอบการควรรับผิดชอบอย่างเต็มที่ หากจำกัดวงเงิน ผู้ที่ต้องรับผิดชอบก็จะหลุดพ้นได้ ทำให้ผู้เสียหายไม่ได้รับการชดเชยเต็มที่

(9) ประเด็นคำถามที่ 9 ท่านเห็นด้วยหรือไม่ หากมีการขยายระยะเวลาการสงวนสิทธิการแก้ไขคำพิพากษาของศาลเพิ่มมากขึ้น

ก. เห็นด้วยอย่างยิ่ง เนื่องจากความเสียหายที่เกิดขึ้นอาจไม่ปรากฏอาการให้เห็นในระยะแรก

ข. เห็นด้วย เนื่องจากประชาชนจะได้รับความเป็นธรรมมากขึ้น

ค. เห็นด้วย เนื่องจากระยะเวลา 2 ปีน้อยไป

ง. เห็นด้วย แต่หากมีการขยายระยะเวลาการแก้ไขคำพิพากษาของศาล จะต้องมีการมีมาตรฐานในการพิสูจน์ว่า ผลที่เกิดขึ้นมาจากผลของรังสีจริงๆ ซึ่งผลของรังสีหากได้รับในปริมาณสูงจะแสดงอาการให้เห็นโดยเร็ว แต่หากได้รับในปริมาณไม่สูงมากจะเป็นการเพิ่มโอกาสในการเป็นมะเร็ง ซึ่งจะมีการพิสูจน์อย่างไรว่า มะเร็งที่เกิดขึ้นนั้นมาจากการได้รับรังสีหรือมาจากสาเหตุอื่น

จ. ไม่เห็นด้วย เนื่องจากหากระยะเวลานานเกินไปจะส่งผลกระทบต่อพยานหลักฐาน

(10) ประเด็นคำถามที่ 10 ท่านเห็นด้วยหรือไม่ หากมีการกำหนดเรื่องอายุความสำหรับกรณีอุบัติเหตุทางนิวเคลียร์เป็นการเฉพาะ

ก. เห็นด้วยอย่างยิ่ง เนื่องจากความเสียหายที่เกิดขึ้นมีความรุนแรงมาก ควรมีอายุความฟ้องร้องคดีที่ยาวเพื่อเป็นธรรมแก่ประชาชน

ข. เห็นด้วย เนื่องจากเรื่องละเมิดในบางกรณีมีการกำหนดอายุความไว้เป็นพิเศษ อาทิเช่น พระราชบัญญัติว่าด้วยความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย ทั้งนี้ เรื่องนิวเคลียร์เป็นสิ่งที่อันตรายมากกว่าจึงควรมีการกำหนดอายุความไว้เป็นพิเศษเช่นกัน

(11) ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

ก. นอกจากการเยียวยาในรูปแบบที่กล่าวมาตามคำถามแล้วนั้น เห็นควรให้มีการจัดตั้งกองทุนเพื่อชดเชยความเสียหายด้วย

ข. ควรจะมีการนำประโยชน์นิวเคลียร์มาใช้ได้แล้ว กำหนดถึงผลเสีย หากประโยชน์มากกว่า 80% ควรนำมาใช้ ลูกหลานเหลนจะไม่ได้ทะเลาะกันเรื่องพลังงาน เหมือนอินเดีย และปากีสถาน

ค. นอกจากประเด็นตามแบบสอบถามนี้แล้ว ประเด็นของการรักษาสิ่งแวดล้อมควรนำมาคำนึงด้วย เพราะคนเราไม่อาจมีชีวิตอยู่ได้ถ้าปราศจากสิ่งแวดล้อมที่ดี

ง. การจะจัดทำมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับความรับผิดชอบทางแพ่ง เพื่อเยียวยาความเสียหายซึ่งเกิดจากอุบัติเหตุการณ์นิวเคลียร์จะต้องรัดกุมและเป็นธรรมแก่ทุกฝ่าย ทั้งผู้เสียหายและผู้ประกอบการ เนื่องจากกระบวนการทางนิวเคลียร์จับต้องไม่ได้ จึงอาจจะยากในการสื่อสารและเข้าใจในเรื่องความเสียหายที่ตามมา หากไม่อยู่ในแวดวงก็จะไม่ทราบได้

จ. ควรมีการออกกฎหมาย บทลงโทษที่เด็ดขาด ชัดเจน เนื่องจากความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นส่งผลต่อชีวิตของประชาชน ควรมีบทลงโทษของการทำความผิดของผู้ประกอบการ การเอาใจใส่ที่เข้มงวดจะได้ระมัดระวังและมีความรอบคอบ ในการการประกอบกิจการต่างๆ เกี่ยวกับนิวเคลียร์และรังสี

ฉ. ผู้ประกอบการและ/หรือรัฐบาล ควรมีการกำหนดแนวทางที่ชัดเจนทางด้านกฎหมายเกี่ยวกับการรับผิดชอบเพื่อเยียวยาผู้ประสบภัย พร้อมทั้งเผยแพร่ข้อมูลให้ประชาชนทราบ

ช. การกำหนดบทลงโทษที่สูงมากเกินไป อาจจะทำให้ผู้ประกอบการไม่ลงทุนในกิจการ และผู้ประกอบการอาจจะนำค่าใช้จ่ายที่อาจเกิดขึ้นมารวมไว้ในต้นทุนของกิจการ

ซ. ควรจะมีศูนย์ให้บริการภาครัฐให้ความรู้ Hotline โดยเฉพาะและตัวกฎหมายน่าจะมีการทำประชาพิจารณ์ว่าสมควรทำหรือเปล่า แต่ดูจากคำถามแล้วเป็นประโยชน์ต่อประชาชนอย่างยิ่ง ถ้ามีกฎหมายออกมาจริงจะดีมากเลย

ฅ. หน่วยงานภาครัฐน่าจะมีแบบสำรวจอย่างนี้มาถามบ้างเพื่อดูความเป็นไปได้

ญ. ควรมีการจัดตั้งกองทุน ทำให้ประชาชนได้รับการชดเชยเร็วขึ้น

ฎ. ในการกำหนดกฎหมาย ควรมีการกำหนดขอบเขตหรือคำนิยามให้ชัดเจน

ฏ. ควรนำประเด็นของลูกจ้างที่ทำงานในสถานที่เกี่ยวกับนิวเคลียร์และรังสีมาพิจารณาประกอบด้วย